

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 85. évfolyam, 33-34. szám | 2020. augusztus 30. – szeptember 6.

EVANGÉLIKUS Élet

Jézus, az IT-szektor
fundamentuma

Abrám ajándék
szemüvege

A költő, aki
lámpagyújtogató
akart lenni

Esküvők járvány idején

Párok és lelkészek tapasztalatai • 33. oldal

A LUTHER KIADÓ ONLINE KÖNYVBEMUTATÓJA

VARGA GYÖNGYI

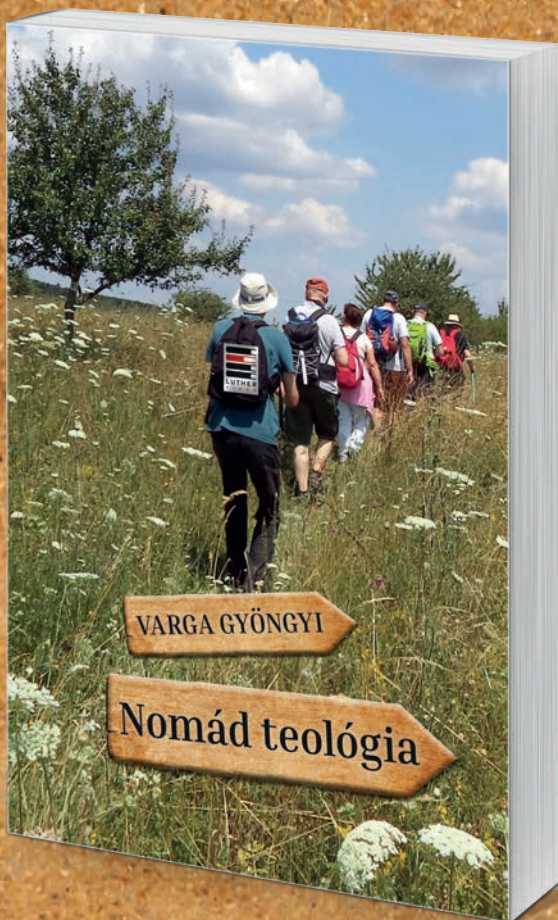
Nomád teológia

A szerzővel

Boda Zsuzsa beszélget.

A könyvbemutató
megtekinthető

2020. augusztus 27-től
az **Evangelikus.hu**
honlapon.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

„Csakazértis” nyár

Olvasóink augusztus utolsó napjaiban vehetik kézbe magazinunknak ezt a számát, amelynek 58. oldalán az *Új nap – új kegyelem* rovat már csaknem szeptember közepéig vezet bennünket igei fogódzókkal az evangélikus *Útmutató* mentén. De most – a hosszúnak ígérkező hétvége miatt már az állami ünnepünk előestéjén nyomdába küldendő lapszám korrektúrapéldányát „tanulmányozva” – valahogy még nem szeretnék tudni az ősről.

Az otthon maradásra kényszerítő tavaszi járványveszély enyhültevel olyan jó volt végre tágasabb terekben megmozgatni a tagjainkat, felszabadultabban találkozgatni szereteteinkkel, ismerősökkel – és ismeretlenekkel. És olyan jó olvasni azokról a gyülekezeti és iskolai táborokról, amelyekben, gondolom, hasonlóképp éreztek azok a fiatalok, akik – reménység szerint – evangélikus egyházunk utánpótlását jelentik.

Apropó, „olvasni”! Mivel idén csapadékban sem szűkölködött az évszak, okkal feltételezhetjük, hogy a nyári szabadság napjaiban több idő szentelődött nyomtatott sajtótermékek forgatására. Túl azon, hogy magazinunk – amelynek szinte minden írása „biblikus” – önmagában is igyekszik szellemi munícióval szolgálni, rendszeresen ajánlunk arra érdemesehető különböző kiadványokat. Két könyvre ezúttal egy-egy hosszabb idézettel fókuszálunk. Történetesen mindkettő kiadónk gondozásában látott napvilágot, miként a Luther Kiadó adta ki annak a Reményik Sándornak is a legteljesebb versgyűjteményét, akire születésének százharmincadik évfordulója alkalmából emlékezünk.

Az érdeklődésre méltán számot tartó interjúk mellett mostani magazinunkba kifejezetten „erős” jegyzetek kerültek. S bár ezek egyike már a szeptember igéjéről tanít, szeretném leszögezni, hogy ez a lapszám augusztus 30-ai dátummal jelenik meg. Azok tehát, akik aznap veszik kézbe az újságot, nyugodjanak meg: még nem ért véget a hónap!

■ T. PINTÉR KÁROLY

Segítés önismerettel

Élénk az érdeklődés az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) szeptember 1-jén induló szupervizor és diakóniai mentor szakirányú továbbképzés iránt. Csepregi Zoltán rektorral és Johann Gyulával a képzés céljáról és a jézusi eleganciáról beszélgettünk.

23. oldal

Isten áldásával a nyári táborokban

A több hónapos bezártság után ki ne vágyott volna arra, hogy jó társaságban élvezhesse a nyarat, végre személyesen is nagyokat beszélgetve, jókat nevetve? Számos evangélikus gyülekezet és iskola is igyekezett a lehető legtöbbet kihozni ebből a rendkívüli helyzetből...

30. oldal

Esküvők járvány idején

Vannak, akik éveken át szervezik a házasságkötés nagy napját, hogy az valóban tökéletes legyen, ám idén a koronavírus-járvány keresztülhúzta sok pár régóta dédelgetett terveit. Hogyan élték meg ezt a helyzetet a jegyesek, hogyan a lelkészek?

33. oldal

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Hajduch-Szmola Patrik	5
Új nap – új kegyelem • Ócsai Zoltán	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Fabiny Tamás írása	16
Portré • Mészáros Kornélia könyvtárvezetőt kérdeztük	18
Tallózó • Gyülekezeti lapok, keresztény hírportálok, blogok szemléje	19
Interjú • Csepregi Zoltán és Johann Gyula az EHE-n induló mentorképzésről	23
Ajánló • Gombola András: Nem hagyhatom kint Istent	26
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	27
Jegyzet • Az Isten háta mögött – Boda Zsuzsa írása.....	28
Fókusz • Intézményvezetőket kérdeztünk az előző és az új tanévről	29
Fókusz • Isten áldásával a nyári táborokban	30
Jegyzet • Tíz perc szünet – Kovács Barbara írása	32
Riport • Esküvők járvány idején – párok és lelkészek válaszolnak	33
Evangélikus arcképcsarnok • Reményik Sándor emlékezete	36
Ajánló • Kulturális ajánlatok koncerttől grafikai tárlatig	38
Forrás • Nem tudok mit mondani neked	40
Ajánló • Varga Gyöngyi: Nomád teológia	41
Kötőszó-szemle • Hogyan lehet segíteni a bántalmazott gyerekeken?	42
Jegyzet • Úrvacsoráim – Füller Tímea írása	44
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	46
Krónika • Hírek, tudósítások	49
Oratio oecumenica	56
A vasárnap igéje • Kendeh K. Péter	57
Új nap – új kegyelem • Kollár Zsolt	58

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Farkas Flóra diák – Budapest (Rákospalota). Esténként szoktam imádkozni. Az imádságban elmondhatom a gondolataimat Istennek. Ilyenkor hálát adok, és általában arra kérem az Urat, hogy segítsen az előttem lévő napokban. Kisgyermekkoromtól járok templomba. A hétköznapi rohanással, teendővel, dolgozatokra készülésekkel szemben itt egy órára leülünk, Istenre figyelünk. Itt jó értelemben elengedi magát az ember. Előfordul, hogy vasárnap reggel a testvéremmel húzzuk a szánkát, és mondjuk, hogy „fáradtak vagyunk”, hogy „mások se mennek a templomba”, de utána mindig úgy érzem: jó, hogy eljöttünk, töltettség volt hallani a prédikációt. Az igehirdetésekből sokat tanulok, rengeteget úgy érzem, hogy az ott elhangzottak nekem szólnak. Előfordul, hogy valamiért szomorú vagyok, azt gondolom, hogy nem úgy sikerültek a dolgok, mint ahogy elterveztem. Ilyenkor az istentiszteleten elhangzó gondolatok észhez térítenek, és rájövök, hogy nem erre kellett volna vágyanom, vagy lehet, hogy egy kicsit többet kellett volna az óhajtott dologért tennem...

A Podmaniczky János Evangélikus Általános Iskola és Óvodába járok. Ott az iskolaelkész, Pintér Márta mindig biztat, meghallgat. A gyülekezeti ifjúságban senki sem furcsa, ha imádkozunk, ha Istenről beszélünk. A jó közösségen túl ezért is szeretek ide járni.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Szabadtéri ökumenikus istentisztelet Magyarországon

A Duna Televízió augusztus 30-án (vasárnap) 11 órai kezdettel felvételtől közvetíti Magyarországról a Fatemplom fesztivál ökumenikus istentiszteletét. Szolgálattéző lelkészek: Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök, Bereczky Ildikó református lelkész, Hortobágyi

T. Cirill OSB pannonhalmi főapát. A tíz éve épült fatemplom előtt tartandó istentiszteleten közreműködik Sebestyén Márta, Andrejszki Judit, a Kaláka és a Misztrál együttes, valamint a Magyar Honvédség Légierő Zenekara.

Forrás: Magyar Kurír

ORATIO OECUMENICA

Urunk, Istenünk! Köszönjük, hogy hűséges vagy hozzánk. Köszönjük azt az igent, melyet kimondtál a teremtett világra, az embervilág életére, a mi életünkre is.

Köszönjük, hogy a te igened léte, életet adó, az élet igelése. Köszönjük azt a szándékot, hogy éljünk. Hogy megmaradjon a teremtett világ: ne szennyeződjének a vizek, ne pusztuljon ki a növényzet, hogy a föld továbbra is emberek és állatok lakhelye lehessen. Köszönjük, hogy a te igened mellé várod a mi igenünket is, hogy társakul hívsz és vársz minket az élet megőrzésében.

Köszönjük, hogy akkor is igent mondtál az embervilág és minden ember életére, amikor közénk küldted Jézus Krisztust. Hogy Krisztus élete, tanítása, szenvedése utat mutat a szeretetben való életre, a megbocsátásra, a békesség munkálására. Köszönjük, hogy Krisztus lelke erejével megszabadít a gonosz hatalmából, szenvedélyek megnyomorító szorításából, és képessé tesz a szabad, örömteli életre.

Urunk, segíts, hogy a te igened mellé mi is mindig odatehessük a magunk igenjét, és így az élet szolgálói, őrzői lehessünk. Szeretnénk tisztelni és szolgálni azt a világot, amelyet te alkottál, az egész teremtettséget és minden egyes embert.

Köszönjük az egyházat, a hívők közösségét, a különböző felekezeteiket. A te igened tartja, őrzi és életeti a kereszténység nagy családját is, kis és nagy egyházainkat, gyülekezeteinket bűneink, tévútjaink ellenére.

Segíts, hogy életünk egy nagy igen legyen mindarra, amit te jónak tartasz, ami szándékaid és tetszésed szerinti. Hadd kapcsolódjunk így egybe veled és egymással az élet igelésében, követésében. Hadd hirdesse személyes életünk, kisebb és nagyobb közösségeink élete a te jószógot, irgalmadat, életadó szándékot. Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 12. vasárnap

Mt 5,33–37

Jézus, az IT-szektor fundamentuma

Tudjátok, ki volt az, aki a modern informatika alapjait lefektette? Neumann János? Nem rossz, visszább! Alan Turing? Ők egyszerre éltek. Visszább, még, még! Leibniz? Igen, igen, nem rossz az irány. Leibnizről Nagy Frigyes porosz király is azt mondta, hogy önmagában egy akadémia. De ennél is visszább! Rendben, elfogadom, hogy tényleg bátorság kell kimondani. Szabad a gazda: Jézus.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: DEVA DARSHAN / UNSPLASH.COM

Látom, igen, köszönöm! Tiltakoznak az informatikusok. És tiltakozik mindenki, aki Jézus életrajzi adataival minimálisan is tisztában van. Értem én. De a számítástechnika története nem Neumann Jánossal indul, és nem akkor, amikor először zibizett meg valamiféle komputernek nevezett szobányi monstrum. Kicsit Leibnizcel kezdődött, mert – nota bene – ő találta fel a kettes számrendszert. Valami vagy 1, vagy 0. Vagy van, vagy nincs. Szuper ez a rendszer, mert itt nincs harmadik opció, nincs köztes érték. Nincs olyan, hogy kicsit igen, jobban nem. Nincs relativizmus. És nincs átjárás sem. Voltaképpen ez az informatika alapja: vagy van feszültség, vagy nincs. Innen már csak egy lépés a MacOS programozása – azt hiszem.

Talán azt gondolja a kedves olvasó, rossz szöveget küldtem a szerkesztőségbe. Óvatosan szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a kettes számrendszer, az informatika alapköve nem teljesen Leibniz találmánya, hanem a mi Mesterünké, Jézus Krisztusé. A kettes számrendszer bizonyos értelemben kőkemény teológia. Jézus ugyanerről beszél: a hitünknek olyan

rendszerben kell tájékozódnia, ahol van igen, és van nem. És a kettő között nincs átjárás – hacsak Isten másként nem akarja.

A mi hitünknek is binárisnak kell lennie! Hogyan teremti Isten a világot? Úgy, hogy azt mondja: legyen. Ez nem más, mint egy nagy IGEN. Egy nagy igent mond az ember létére, a mi létezésünkre. Amikor teremt, igent mond. A bűnre, rosszra, gonoszra pedig NEM-et kiált. De nem az emberre kiált rá, hogy „nem”! Az emberre mindig „igen” a válasza.

Egészen elképesztő az, hogy most, amikor minden digitális körülöttünk, éppen most van a legnagyobb válságban az igen és a nem. Éppen most vagyunk a leginkább zavarban, amikor valamire igent kellene mondanunk, vagy valamit el kellene egyértelműen utasítani. Ehelyett a mismásolás korát éljük. Mert az igen és nem mondása nem szól másról, mint az őszinteségről. A nyílt és egyértelmű kommunikációról. Jézus esküről mondott szavai pedig ebben az összefüggésben a szavahihetőséget jelentik, a gondolatok és tettek konzekvens és őszinte korrespondenciáját. Az őszinteség kultúráját, ahol nem azzal van baj, ha azt mondjuk, hogy nem. Hanem akkor, ha a nem után igen szerint cselekszünk, és vice versa.

Fakadhat az őszinteség hiánya abból, hogy nem tudunk önmagunkra egyértelműen igent mondani? Hogy Isten igen mond, és mi ezt állandóan kérdőre vonjuk? Igen. Ott kezdődik, hogy azt mondom, amit Isten mond. Ha rám igent mond (tegyek vagy gondoljak bármit), akkor én is azt mondom. Ha valamire nemet mond, akkor én is azt mondom, és aszerint is élek.

Alapvetően gyanús, amikor valaki a világot feketén-fehéren látja. De itt nem erről van szó. Nyilván nem lehet a világot ennyire leegyszerűsíteni (még ha az egész digitális világ 0 és 1 is). Jézus igenje és nemje az életünk és hitünk alapjára vonatkozik. Jézus felszabadít arra, hogy bátran mondj igent magadra, az életre, amelyet ő ad. És bátran mondj nemet arra, ami ezzel nem harmonizál. Félelmetesebben kifejezve: a bűnre. És Jézus arra is tanít emellett, hogy szét tudjuk választani a kettőt: ne keverd össze magadat a tetteiddel. Ránk Isten mindig igent mond.

Jézus a legnagyobb informatikus, hálózatépítő. Mert nála az igen tényleg igen, és a nem nem. Ez a kommunikáció a hitünk alfája és ómegája. Itt nincs béta, sem gamma. Csak Alfa és Ómega. Azaz Jézus maga.

■ HAJDUCH-SZMOLA PATRIK

Imádkozzunk! *Urunk, tedd valódi igenné az igent, és igazi nemmé a nemet. Szabadíts meg a mismásolástól, az őszintétlen játszmáktól. Adj bölcsességet, hogy el tudjuk választani a kettőt, és bátorságot, hogy ki tudjuk mondani.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 30.) Az igazság békét teremt, és az igazság a nyugalmat és a biztonságot szolgálja örökké. Ézs 32,17 (Róm 14,17; Mk 7,31–37; ApCsel 9,1–20; Zsolt 147) Az ember igazsága megosztó. Vagy neked, vagy nekem van igazam. Az egyik legyőzi a másikat, az egyik uralkodik, a másik szolgál. Az ember igazságával szemben mindig van valami. Vagy a másik relatív igazsága vagy a másik tévedése vagy egyszerűen csak a másik vesztes állapota. Az Isten igazsága – számunkra érthetetlen módon – egyesít, kiegyenlít, megnyugtat, békét teremt. Nincs vesztes, nincs hiányérzet. Azért van így, mert Isten nem megállapítja, kimondja az igazságot, hanem teremt, létrehozta. Mivel élethelyezeteink, tudásunk és hatalmi helyzeteink folyton változnak, az emberi igazság forgandó. Ezzel szemben az isteni igazság természetéhez tartozik, hogy állandó, nyugodt és biztonságos.

Hétfő (augusztus 31.) Hiszen nincs messzire egyiküktől sem, mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk. ApCsel 17,27–28a (Zsolt 100,3a; Mt 9,27–34; Mk 9,38–41) Aligha tudna az ember nagyobb evangéliumot mondani, mint hogy közel van hozzánk az Isten. Hányszor fenyegettek, szidtak minket azzal, hogy nagyon messze van az Isten, nem hall minket, nem érdekli őt a sorsunk, hideg és büntető! Hányszor panaszkodunk úgy, hogy az Isten háta mögött vagyunk! De nem, ő közel van hozzánk, nincs messze egyiküktől sem. Persze sokan ettől is megrémülnek, mert elhitték, hogy Istentől először félni kell, és csak azután lehet bízni benne. Sokan gondolják azt is, hogy Isten közelsége, az Istenben való hit korlátozásokat jelent, pedig épp ellenkezőleg, mozgást, dinamikát és kiteljesedést jelent. Tőle távol csak sodródunk, téblábolunk, bolyongunk, keressük a helyünket és magunkat; ha benne vagyunk, akkor mozgunk, alkotunk, élünk és vagyunk.

Kedd (szeptember 1.) És amikor [Jézus] jött ki a vízből, látta, hogy megnyílik a menny, és leszáll rá a Lélek, mint egy galamb; a mennyből pedig hang hallatszott: Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm. Mk 1,10–11 (Ézs 11,10; Mk 3,1–10[11–12]; Mk 9,42–50) Szépnek egy idegent is láthatok, de igazából gyönyörködni csak abban tudok, amihez, akihez közöm van. Sőt a gyönyörködés elsősorban kettőnk kapcsolatáról szól. Nem is kell a másinak tökéletesnek lennie ahhoz, hogy gyönyörködni tudjak benne. Egy gyerekrajzban legalább annyira lehet gyönyörködni, mint egy műalkotásban. Úgy gondolom, hogy bár ez az ige Jézusról szól, de az Isten – úgy, mint a teremtéskor – bennünk is gyönyörködik. Nem hibátlanságunk miatt, hanem a kettőnk közt lévő szétszakíthatatlan kapcsolat miatt.

Szerda (szeptember 2.) Dicsérje őt a nap és a hold, dicsérje minden fényes csillag! [...] mert ő parancsolt, és azok létrejöttek... Zsolt 148,3.5 (Jel 4,11; ApCsel 9,31–35; Mk 10,1–12) Minden teremtmény azzal dicséri az Istent, hogy azt teszi, amire teremtve van, amire való, amiben otthon van, amiben jó. Csak az ember akar sokszor más lenni, mást tenni. A nap, a csillagok, a fák és a kutyák nem akarnak más létet, más életet, tehát pusztán létükkel dicsérik az Istent. Amikor azt teszem, az vagyok, amire teremtettem, akkor dicsérem az Istent. Nem akarok sem Isten, sem állat lenni. Nem csupán szavaimmal és szertartásaimmal, nem is csak alkotásaimmal és énekemmel, hanem azzal, hogy ember vagyok, emberi vagyok.

Csütörtök (szeptember 3.) Aki aggódik szívében, az levertté lesz, a jó szó viszont felvidítja! Péld 12,25 (Ef 4,32; Jak 5,13–16; Mk 10,13–16) Ki másnak, mint nekünk, az evangélium embereinek kellene sokkal jobban bízunk a jó szó erejében, hatásában, értelmében. A hitetlenség nem csupán azt jelenti, hogy az ember nem hisz Istenben, hanem azt is, hogy nem hisz a jó szó erejében, nem hisz az evangélium hatásában. A rossz szó, a hazugság, a rágalom erős és pusztító, de az evangélium erősebb, a jó szó felemel, az evangélium lábra állít.

Péntek (szeptember 4.) Mi pedig valamennyien az ő teljességéből kaptunk kegyelmet kegyelemre. Jn 1,16 (4Móz 6,24; Mt 12,15–21; Mk 10,17–27) Ha a bűn sokszínű, ha a merülés sok rétegét tapasztalja az ember, akkor a kegyelem sem lehet egy-síkú. Az irgalom nem lehet valami általános, mindenre, mindenkire és minden helyzetre egyformán ráhúzható megoldás. Ha a kegyetlenségnek mélységes mély bugyrai vannak, akkor a kegyelemnek sokemeletes palotája van. Sok-sok szobával és szalonnal, rengeteg lépcsővel, ablakkal és ajtóval. Felhőkig, égig érő tornyokkal.

Szombat (szeptember 5.) [Az Úr] erős vára a szegénynek a nyomorúságban, oltalom a zivatarban, árnyék a hőségben... Ézs 25,4 (Jel 2,8–9; Ézs 57,15–19; Mk 10,28–31) Isten különleges átalakuló művész. Sokféleképpen mutatja meg szeretetét, de közben semmit nem változik. Úgy vált formát, stílust, hangot, hogy közben mindig ugyanő marad. Mint egy jó barát vagy jó szülő. Ha sötét vesz körül, felhossa ránk napját; ha már éget a fény, árnyékot ad. Egyszer hallgat, egyszer beszél, egyszer kőfal, egyszer szellő, egyszer út, egyszer korlát, egyszer szög és egyszer olaj.

■ ÓCSAI ZOLTÁN

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Élő közösséghez került a támogatás

Mintegy nyolcszáz település egyházközössége több mint tizenkétegy milliárd forint értékben nyert forrást egyházi közösségi terek fejlesztésére a Magyar falu programban tavaly és idén – hangoztatta a modern települések fejlesztéséért felelős kormánybiztos augusztus 16-án Rábaszentandrason. Gyopáros Alpár a helyi evangélikus gyülekezet közösségi terének átadóünnepségén elmondta, hogy ebben a pályázati konstrukcióban kifejezetten a történelmi egyházak voltak a kedvezményezettek, mert a közösségi élet szervezésében fontos szerepük van.

FOTÓ: KRIZSÁN CSABA / MTI

Gyopáros Alpár kiemelte, hogy országsszerte mintegy hetven evangélikus gyülekezet majdnem egymilliárd forintot nyert ebben a pályázatban. Elmondta, hogy mielőtt meghirdették a *Magyar falu programot*, felmérést készítettek a fiatalok körében arról, hogy mely tényezők ösztönzik őket a falvakban maradásra vagy a visszaköltözésre. Tízből hét válaszadó a helyi közösségi élet hiányát jelölte meg. A kormány épp ezért az első pályázati kiírásban az egyházi közösségi élet fellendítésére írt ki pályázatot közösségi terek fejlesztésére.

A kormánybiztos kitért arra, hogy Magyarországon – és az egész világon – pap- és lelkészhiány van, nem ritka, hogy egy vidéki plébános vagy lelkész hat-hét településen is szolgál, emiatt nem marad ideje a közösségszervezés hagyományos feladatára.

Ezért a program keretében közösségszervező személy foglalkoztatását is támogatják.

A kormánybiztos arról is beszélt, hogy Rábaszentandrason az evangélikus gyülekezet huszonháromezer forint támogatást nyert, nemcsak a helyi közösségi tér kialakítására, hanem program- és rendezvényszervezésre, kis értékű eszközbeszerzésre, valamint közösségszervező foglalkoztatására.

Élő közösségbe, jó helyre került a támogatás – fogalmazott Gyopáros Alpár. Elmondása szerint a település a *Magyar falu program* pályázatainak összesen mintegy hatvanmillió forintot nyert.

Az átadóünnepségen áldást mondott Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke.

Forrás: MTI

Elhelyezték a Kárpát-medence aratókoszorúját a bazilikában

A budapesti Szent István-bazilikában augusztus 12-én elhelyezték a Kárpát-medence aratókoszorúját, amelyet az idén hajdúnánási gazdaszövevények fontak a Magyarok kenyere – 15 millió búzaszem program részeként.

FOTÓ: BRUZÁK NOÉMI / MTI

Snell György püspök, a bazilika plébánosa és Jakab István

A program szervezői, a Magyarok Kenyere Alapítvány, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége (Magosz) és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) képviselői együtt,

ünnepélyes keretek között helyezték el a nyolcszáz búzalkalászból álló díszes aratókoszorút a Szent István-bazilikában, ahol ezekben a hetekben tekinthető meg az alkotás.

Jakab István, az Országgyűlés alelnöke, a Magosz elnöke az eseményen felidézte, hogy a *Magyarok kenyere – 15 millió búzaszem* program tíz évvel ezelőtt indult útjára. Hangsúlyozta: a trianoni békeszerződés aláírásának századik évfordulóján, a nemzeti összetartozás évében kiemelt jelentősége van az aratókoszorú elkészültének, amely a magyar közösség összetartását szimbolizálja. „Jelzi azt, hogy megmaradtunk, egy kenyéren vagyunk, közös az öröm, közös a bánat, közös a kudarc, közös a siker” – fogalmazott Jakab István, kiemelve: az idelátogatók érezni fogják, hogy a nemzetben van erő, hit és kitartás.

Az évente több ezer adományozót megmozgató *Magyarok kenyere – 15 millió búzaszem* programban elsősorban Magyarország területéről és a Kárpát-medence magyar lakta településeiről ajánlanak fel búzát a magyar gyerekek, családokat segítő szervezetek javára. A megyénként, régióként összegyűjtött búzaadományokat közeli malmok őrlik meg, majd az így előállított lisztet a kedvezményezett intézményeken, gyermekotthonokon keresztül évente több tízezer gyermek ellátását biztosítja.

Forrás: MTI

Istennel a hit útján

Konfirmandustalálkozó Hévízgyörkön

A Hévízgyörki Evangélikus Egyházközségben minden évben meghívják a konfirmációjuk évfordulóját ünneplő gyülekezeti tagokat. Az idei találkozó egészen rendkívüli volt, hiszen a szokásos pünkösdi dátum helyett augusztus 19-én – maszkban és szabadtéri szeretetvendégséggel – jubiláltak a résztvevők.

FOTÓ: LINDÁK LÁSZLÓ

Bár a koronavírus okozta korlátozások miatt idén a nyár végére halasztott találkozón nem volt kötelező a maszkviselés, a bejáratnál a gyülekezeti tagok számára egy apró fonott kosárban ki voltak készítve maszkok, a közeli művelődési ház zárt termében elfogyasztott közös ebédet pedig szabadtéri szeretetvendégség váltotta fel a templom udvarán.

A templomban mindenki megtalálta a maga helyét: elsősorban a hatvanadik évfordulót ünneplők padsora telt meg, de eljöttek a konfirmációjuk harmincadik vagy huszadik évfordulóját ünneplő gyülekezeti tagok is.

A prédikáció előtt Lindákné János Zsuzsanna lelkész először az évfordulót jegyzőket és családtagjaikat köszöntötte,

majd azokat a gyülekezeti tagokat, akiknek a konfirmáció szempontjából ugyan nem volt kerek az idei év, ám örömmel osztoztak testvéreik ünnepi együttlétében.

Az igehirdetésben szereplő ige A zsidókhoz írt levélből származott: „A hit pedig alapja annak, amit remélünk, bizonyítéka annak, amit nem látunk.” (Zsid 11,1; Káldi-Neovulgáta-fordítás) Ezen a nyári ünnepi vasárnapon felidéződött a konfirmációi vallástétel: „Hálát adok, és hiszek.” Hiszek, ahogyan az igében említett Ábel, Énók, Nőé és Ábrahám is hitt. Hiszek, hiszen a hit bizalom és meggyőződés abban, amit nem látunk. Ennek a hitnek a fontosságát emelte ki a lelkész, majd a hitet egyfajta útkereséshez hasonlította: „Isten útjában benne van az én utam is. Mit találunk ezen a kereső úton? Találunk például igazságot, mely felnyitja a szemünket arra, hogy bűnös vagyok, bűneim vannak. Találunk elfogadást, hogy Istennek így is kedves vagyok.”

A prédikáció végén Lindákné János Zsuzsanna ismét felelevenítette azt a bizonyos konfirmációi vallástételt, amelyet ha nem mondunk is el mindennap, sosem felejtjük el, hiszen ez a vallástétel emlékeztet bennünket arra, hogy hová és kihez tartozunk.

Az úrvacsoravétel után a gyülekezet – a korlátozó intézkedéseket betartva – a templom kertjében a szabad levegőn tartott szeretetvendégséget. A felállított sátor alatt az évfordulósok örömmel nyugtázták, hogy hiába múlik gyorsan az idő, a konfirmációjára mindenki áldott napként tekint vissza.

■ TORDA ESZTER

Ötödik alkalommal tartottak cserkésztabort

„Legyen bennetek Isten szeretete, a haza tisztelete, az embertárs megbecsülése. Nem megszokott a kitarás, az elköteleződés, de Isten hűségére számíthatunk. Az utóbbi időben a személyes találkozást kerülni kellett. A személyes kapcsolatok nélkül nincs élő közösség. Ameddig van lehetőségünk találkozni, tegyük meg! Mind ez ideig megsegített minket az Úr!” – vallja Óvári Péter evangélikus lelkész, aki a péteri gyülekezet cserkészeinek táboráról küldött beszámolót. Ebből idézünk: „Köszönjük Józsi bának, hogy szívvel-lélekkel készítette elő és vezette le a tábor – írta a lelkész. – A táborban próbáztak a cserkészek. Volt bátorságpróba is. Nagy élmény volt a számháború, az ijáskodás. A táborüzet az összetartozás jegyében gyűjtöttük meg. A Péteri Evangélikus Egyházközségért Alapítvány a NEA- [Nemzeti Együttműködési Alap – a szerk.] pályázatának köszönhetően be tudta szerezni a cserkészenruhákat és a sátrakat. Az ünnepélyes fogadalmótételen az országos cser-

FOTÓ: AZ 1121. ES SZÁMÚ FÖLDVÁRY-BOÉR CSERKÉSZCSAPAT

készszövetség képviselője, a polgármester és az önkormányzat táborozói is részt vettek. Vendégeink voltak Csáki Csaba erdész, dr. Szebeny Gábor orvos, Szőnyi Attila történész.”

■ Ó. P.

Szenzációs régészeti felfedezés Udvarhelyszéken

Rendkívüli jelentőségű felfedezést jelentettek be a nagygalambfalvi református templomban kutató régészek: megtalálták az első hiteles és jól dokumentált Árpád-kori székelyföldi körtemplomot, azaz rotundát. A helyszínen Sófalvi András, a Haáz Rezső Múzeum régésze számolt be a részletekről.

A kutatások kezdetén a szentély alatt található kriptára fókuszáltak a szakemberek, nem terveztek nagyobb feltárást a templom hajójában. Az épület északi oldalán talált Árpád-kori, múmia alakú sír árulkodott a korábbi templomról, amely a szénizotópos vizsgálat szerint a 12. század közepéről való. A további feltárások során megtalálták a kör alakú hajóból és patkóíves szentélyből álló templom maradványait: alapozása döngölt agyag, felmenő

is lehet az oka annak, hogy Erdélyben viszonylag kevés rotundát tártak fel. Figyelemre méltó, hogy az Erdélyi Református Egyházkerület által kezdeményezett és támogatott templomfelújítási program keretében – másfél év kutatásai alatt – Erdélyben három rotunda maradványai is felszínre kerültek. Ha egy kicsit ki- és visszatekintünk Európára, akkor azt kell gondolnunk, hogy Nagy Károly aacheni palotakápolnáját, azaz a 9. században épült rotundáját másolták más uralkodók, majd nemesek is. A 11–12. században divatosnak számított körtemplomot építeni, így készülhetett el a galambfalvi plébániatemplom is. Ez a stílus az Árpád-kor végére leáldozott” – magyarázta a szakember.

„Tudományos körökben lesznek még viták az Árpád-kori körtemplommal és az ember alakú sírgödörrel kapcsolatban. Valószínűnek tartom, hogy ezt a korai templomot az első székelek építették és használták, akik ez időben költöztek a vidékre. A régészek hozzávetőleg tízévente használják a szenzációs jelzőt felfedezéseikkel kapcsolatban, most ilyen alkalom van éppen. Megtaláltuk Székelyföld első Árpád-kori körtemplomát” – mondta el Sófalvi András.

Forrás: Gál Barna / Uh.ro

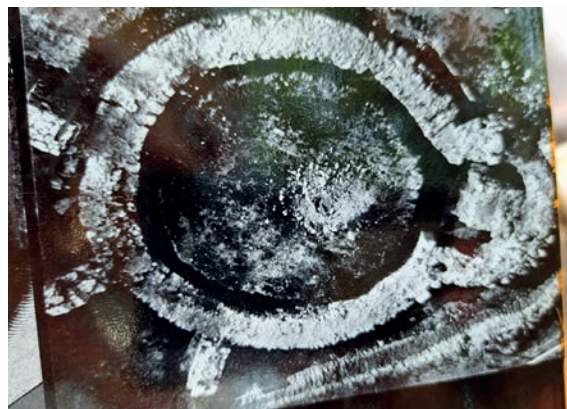
falai vegyes falazással (kőből és téglából) épültek. Az északi oldalon talált ember alakú sírgödör jól illeszkedik a körtemplomhoz, tájolása megegyezik az épületével.

Az első írott forrásnál korábbi. A körtemplomot abban az időben bontották el, amikor Galambfalvát először említik az írott források: az 1333–1334-ben készült pápai tizedjegyzékben jegyzik először „villa Galamb”-ként a települést. Lehet úgy mondani, ezek a kövek, falak a legrégebbi ismert emlékek a település múltjából. Amikor az új templomot emelték a 14. század első felében, akkor a rotunda szentélye köré kezdték el építeni az ugyancsak félköríves szentély falait, hogy a közösség ne maradjon templom nélkül, és miközben építették az új templomhajót, a rotundát teljesen elbontották. Sófalvi András szerint ez bevett gyakorlatnak számított.

Erdélyben ez idáig mintegy tíz Árpád-kori rotundát találtak, viszont Székelyföldön ez az egyetlen. Noha sokáig a székelyudvarhelyi Jézus szíve kápolnát, a gyergyószentmiklósi Szent Anna- és a kézdiszentléleki Perkő-kápolnát is korainak tartották, az elmúlt évtizedekben a tudomány ezt cáfolta, ezek az épületek későbbi építésűeknek bizonyultak.

Kik használhatták ezt a templomot? „Körtemplomokat inkább a Dunántúlon, Felvidéken és az Alföldön építettek, Erdélyben arányaiban kevesebbet, mint a Magyar Királyság más részein – mutatja Sófalvi András egy régi térképen. – De kutatási hiányosság

Mi a rotunda? Körtemplomnak vagy kerektemplomnak is hívják azokat a centrális alaprajzú templomépületeket, amelyeknek az alaprajza többé-kevésbé kör alakú.

FOTÓK: GÁL BARNÁ

Ilyen lehetett a nagygalambfalvi rotunda (illusztráció)

Jézus az én megváltóm és barátom

Gyermektábor Fancsalon

Idén is megtartotta nyári gyerekhetét a Fancsal–Hernádvécei Evangélikus Egyházközség. Augusztus 3. és 9. között ismét vidám apróságoktól volt hangos a parókia udvara. A szervezők hálát adtak Istennek, hogy az eredetileg júniusra tervezett, ám a koronavírus-járvány miatt meghiúsult gyerekhetet egy későbbi időpontban végül mégis megtarthatták.

A tavalyi táborhoz képest idén kibővített csapat szolgált a héten. A Vasárnapi Iskola Szövetség munkatársa és a nyári misszionáriusképzőt végzett fiatalok ismertették meg a gyerekekkel a Jézusról szóló bibliai történeteket. A hét témacíme ugyanis *Jézus az én megváltóm és barátom* volt.

A létszámra és a korosztályra tekintettel a gyerekek két csoportra osztva (óvodás és iskolás) vettek részt a programokban. Jó volt látni, ahogy a csillogó szemű ovisok teljes átéléssel kapcsolódtak be a történetek eljátszásába, éneklésébe.

Hétfőn a béna meggyógyításáról hallhattak, kedden arról, amikor Jézus lecsilapítja a viharos tengert, szerdán Jézus és a samáriai asszony találkozásáról, csütörtökön a római százados szolgájának meggyógyítása került előtérbe, pénteken pedig az irgalmas samaritánus példázatáról tanultak. A tanításokból Isten végtelen nagy szeretete bontakozott ki a résztvevők előtt.

Isten szeretete abban mutatkozik meg, hogy bár bűnös, elveszett emberek – gyerekek – vagyunk, ennek ellenére annyira

szeret minket, hogy Jézus Krisztusban megváltót küldött nekünk, aki a bűneinket magára vette a kereszten, és feltámadásával legyőzte a halált. Éppen ezért Jézusban a legjobb barátot és a megváltót kaphatjuk meg Istentől, aki a legnagyobbat tette értünk: életét adta a barátaiért.

A nap folyamán sor került kinti játékokra, sorversenyre, tízóráira, az aznapi történethez kapcsolódó kézműveskedésre, illetve – amikor az időjárás engedte – a nagyobb fiúknak focizásra is volt lehetőségük a település focipályáján.

A gyerekhéten várakozáson felüli létszámban vettek részt a helybeli és a környékbeli gyerekek, még a falubeli óvodások is bekapcsolódtak a programba. Fancsalról, illetőleg a gyülekezetből is jöttek segíteni fiatalok a gyerekek körüli teendők ellátása és a folyamatos takarítás érdekében. Szükség is volt erre nagyon, hiszen a megnövekedett létszám és a veszélyhelyzet miatt különösen is ügyelni kellett a higiéniára.

A szervezők – a hálaadás mellett – azért is imádkoznak, hogy az elvetett igemagok – „kikelve” – majd gyümölcsöket teremjenek. SDG.

Forrás: Fancsal–Hernádvécei Evangélikus Egyházközség

FOTÓK A FANCSAL–HERNÁDVÉCEI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG ARCHÍVUMÁBÓL

Angyali örömök

A józsefvárosi gyülekezet tábora

Az augusztus első hetében lezajlott tábor szimbóluma a madár volt. A három csoportot is madarokról nevezték el, és a gyerekek – Gémesi Boglárka zenetanár vezetésével – énekeket tanultak a rigóról, a fecskéről és a veréből. A szárnyasokról mesélt a Madárkórház Alapítvány önkéntese, Bíró Dorottya, aki egy simogatható varjút is magával hozott a Mandák Mária Evangélikus Gyülekezeti Ház udvarára.

Az angyalábrázolások között gyakran szerepelnek az ég és a föld között közlekedő, üzenetet hordozó szárnyas lények. A józsefvárosi tábor is úgy tekintett a madarakra, mint égi lényekre.

A napindító áhítatokat Bolba Márta, a gyülekezet lelkésze és Slezák Bence teológus-lelkész szakos hallgató tartotta. Lukács evangéliumának 15. részét, az elveszettek fejezetét dolgozták fel, dra-

matizált módon. Saját készítésű bábjakkal eljátszották, ahogyan az elveszett bárányt hazaviszi a pásztor. Csak úgy kapkodtak az elgurult pénz után, így a gyerekek átélhették, hogy hasonlóképpen gyűjt össze bennünket is az Isten, mint amikor az elveszett pénzt megtalálja az asszony...

Részt vett a táborban az Evangélikus Diakónia által támogatott egyik afgán

család is. Tolmács segítségével kérdezni lehetett az édesanyától, illetve az érdeklődők képes előadást is megtekinthettek Afganisztánról.

A józsefvárosi gyülekezethez kötődő apróságok mellett részt vettek a táborban a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközösség SION Nevelőszülői Hálózata által mentorált gyermekek és a Láthatatlan Tanoda gyermekei is. Így olyanok is megtanulhatták a *Miatyánkot*, akik még nem ismerték ezt az Úrtól tanult imádságot. Az evangéliumot a jézusi történetek megjelenítésével, énekkel és imádsággal hozták közelebb a gyerekekhez.

A délelőttök a környék kincseinek felfedezésével teltek, így a résztvevők ellátogattak a Ludovika Huszár Lovardába, a Fűvészkertbe és az Orczy parkba is.

A tábor szervezése és megvalósítása önkéntesek kreativitását dicséri. Pásztai Noémi Slezák Bencével festést és ötpróbas akadályversenyt szervezett, Ágoston Katalin a kerámiaázás világába nyújtott betekintést, Narancsikné Koczor Ágnessel pedig textilt festhettek az erre vállalkozók. Soltis Lilla gyógynövényeket préselt, Selmeci Judittal fonálból készíthettek madarakat. Kovács Márta gyülekezeti munkatárs az étkezéssel kapcsolatos háttérzolgálatot koordinálta, amelyben – Bencsik Hajnalka és Szántó Kata segítségével – Balázs Beáta volt a jobbkeze.

A józsefvárosi tábor a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermekek- és Ifjúsági Bizottsága, a Bethlen Gábor Alap, illetve a józsefvárosi önkormányzat támogatásával valósulhatott meg, sok-sok önkéntes munkájának köszönhetően.

■ B. M.

FOTÓK: ROMÁN PÉTER

Ilyen is előfordul...

Megszűnik két keresztény iskola Szekszárdon

A bonyhádi evangélikus intézmény vesz át két osztályt

Pénzügyi okból megszűnik egy alapítványi általános és egy szeretetszolgálati szakközépiskola Szekszárdon augusztus 31-én – közölték az intézményvezetők a Magyar Távirati Irodával. A Comenius Általános Iskola fenntartója, a szekszárdi Keresztény Nevelésért Alapítvány nem tudta összegyűjteni adományként a működtetéshez szükséges összeget – mondta Morvai Szilveszter igazgató. Közlése szerint az intézmény hatvanmillió forintos éves költségvetéséből mintegy tízmillió forintot kellett a fenntartónak kiegészítésként fizetnie.

Az 1992-től működő iskolában idén kilencven, többségében sajátos nevelési igényű diák tanult kis létszámú osztályokban. A gyerekek a lakhelyük szerinti általános iskolákban folytathatják tanulmányaikat, két osztályt a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola vesz át.

A Baptista Szeretetszolgálat Esély Szakközépiskoláját 1998-ban alapítványi iskolaként hozták létre, 2012-től működik a szeretetszolgálat fenntartásában. Amióta a tankötelezettség korhatára tizenhat év, sokan elhagyják az iskolát, mielőtt szakképesítést szereznének, így a korábbi, csaknem kétszázról hetven alá csökkent a tanulók száma, ezzel párhuzamosan a főállású pedagógusoké is kevesebb lett – mondta Zaják Rita igazgató. Hozzátette: az alacsony létszám miatt a fenntartó nem tudta tovább finanszírozni az intézményt. Az iskola a több figyelmet kívánó gyerekeket oktatta hegesztő-, kőműves-, asztalos-, festő-mázoló szakmára – sorolta az igazgató. Tájékoztatása szerint a Tolna Megyei Szakképzési Centrum ígéretet tett arra, hogy nemcsak a tanköteles korú, hanem az annál idősebb diákokat is átveszi.

Forrás: MTI

Koronavírus szakította félbe a konfirmandusok táborát

Az egyik finnországi konfirmandustábort meg kellett szakítani, mivel az egyik résztvevőnél fennállt a koronavírus gyanúja. Emiatt harminchét főnek kellett karanténba vonulnia.

A táborban egyébként betartották az ajánlásokat, ennek is köszönhető, hogy viszonylag alacsony volt azoknak a száma, akik esetlegesen megfertőződhetek.

Egyházi körökben tavasszal nagy fejtörést okozott, hogy mi legyen ezen a nyáron a Finnországban rendkívül népszerű konfirmandustáborokkal. Végül amellett döntöttek, hogy a megfelelő óvintézkedéssel a táborok megtarthatók. Ez idáig egyetlen konfirmandustáborból sem jeleztek megbetegedést, ami a táborok nagy számát figyelembe véve igen pozitív fejlemény.

Forrás: Kotimaa24.fi;

fordítás: MEE Országos Irodájának Ökumenikus és Külügyi Osztálya

Kibővítik a békéscsabai evangélikus óvodát

Újabb emelettel lesz magasabb a Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium óvodaépülete. Még júniusban indult az építkezés, egy hónappal később pedig már az új szint vázát helyezték el, majd a tetőszerkezet fedése is elkezdődött (képünkön).

FOTÓ: KISS ZOLTÁN

Köveskúti Péter, az intézmény igazgatója elmondta, hogy a beruházás nagyságrendileg százmillió forintból valósul meg. Ennek felét a Magyarországi Evangélikus Egyház pályázatán nyerték el, a fennmaradó részt pedig önerőből finanszírozzák. Az intézményvezető hozzátette, a kivitelezés elsődleges célja, hogy több gyermek számára legyen férőhely az óvodában, de a beruházással az általános iskolások számára is új szakköri tantermeket alakítanak majd ki. A tervek szerint a jelenlegi kiszolgálóhelyiségek is felköltöznek az első emeletről a tetőtérbe, helyükön pedig a gyermekek számára új csoportszobát létesítenek.

– Az óvodai csoportszoba nem kerülhet a második emeletre vagy a tetőtérbe, így a mostani, első emeleten lévő kiszolgálóhelyiségekből, a nevelői és a vezetői irodából alakítottunk ki egy csoportszobát, azok pedig felkerülnek a tetőtérbe – részletezte Köveskúti Péter az átalakítást. Reményeik szerint a szerkezetépítési munkálatokkal szeptember elejére elkészülnek, és a gyerekek az új nevelési évben – előreláthatólag novemberben – már elfoglalhatják a kibővült, átalakított épületet.

Forrás: Beol.hu

Orgonák éjszakája Legénden

A Filharmónia Magyarország orgonamuzsikát népszerűsíteni hivatott országos rendezvénysorozata 2019-ben indult. Idén több mint félszáz településen százat is meghaladó helyszínen szólaltatták meg avatott kezek a hangszerek királynőjét. A Nógrád megyei település, Legénd evangélikus templomában augusztus 8-án immáron másodszor rendezték meg az orgonák éjszakáját.

A tavalyi sikeren felbuzdulva a szervezők idén a Budapest környéki baptista gyülekezetek összevont pengetőszenekearát is meghívták az alkalomra. A zenekar több evangélikus éneket átirít saját hangszerére, ezzel is színesítve a közös dicsőítést. Az ökumené és a korábbi sikeres együttműködés jegyében ezen az esten is a közeli Nézsza római katolikus plébániájának kántora, Kovács Nóra varázsolta el orgonáját a jelenlévőket.

Az alkalmat – a gyülekezet jegyzőjeként – e sorok írója nyitotta meg, ismertetve az est programját. Ez követően – videóüzenet formájában – dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület lelkészi vezetője köszöntötte a megjelenteket, kifejezésre juttatva abbéli örömét, hogy az orgonák éjszakáján a legénde közösség ökumenikus egyházzenei áhítatot tart.

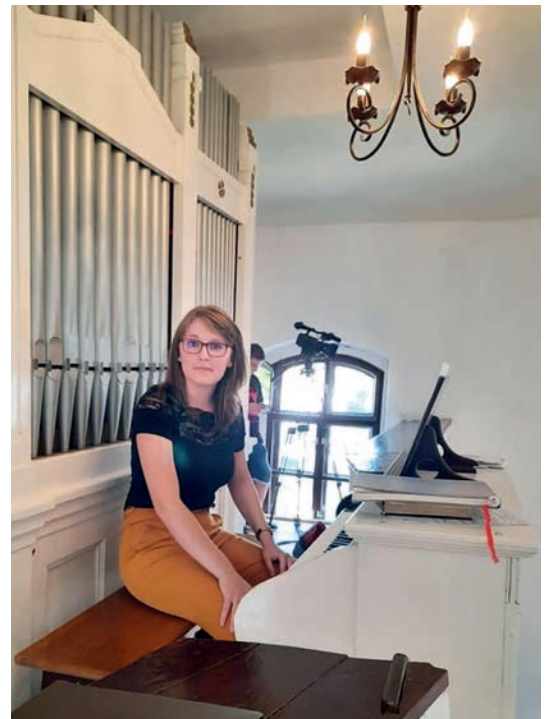
Bach Bibliájának 1935-ös megtalálása, illetőleg a zeneszerző széljegyzetei kapcsán az elnök-püspök a zene gyógyító ha-

gen fekszik.” Ez a kantáta Jézusnak mint orvosnak a segítségül hívása, hogy őhozzá imádkozzunk betegség, járvány idején.

Az egyházzene üzenete 2020 augusztusában, járvány idején: zenéljünk, és forduljunk bátran az evangéliumot megszólaltató gyógyító zenéhez! Felidézve a majdnem pontosan egy évvel ezelőtti orgonaszentelési alkalmat, a püspök kitért arra is, hogy míg a legénde orgonának 242 orgonasípja van, addig csak 183 evangélikus él a településen, ezért is javasolt az ökumenikus összefogás.

A hangverseny az *Erős vár a mi Istenünk* kezdetű evangélikus himnuszal vette kezdetét, amely a mintegy huszonöt taggal közreműködő baptista pengetőszenekear jóvoltából pengetős kísérettel csendült fel.

Szabó András evangélikus esperes Mt 26,26–30 alapján hirdette Isten ígését. Üdvözölte az ökumenikus kezdeményezést, és – utalva az úrvacsora évére – rá-

Kovács Nóra tolmácsolásában elsőként Charpentier *Te Deum* című műve hangzott el, majd Viski János Kossuth- és Erkel Ferenc-díjas kortárs magyar zeneszerző, zenepedagógus *Hozsánna* című alkotása csendült fel a hangszerek királynőjén. A barokk korszak meghatározó alakja, Jeremiah Clarke *Trumpet Voluntary* című darabját szintén nagy örömmel fogadták a megjelentek. Az angol esküvőkön szinte mindig szereplő mű könnyen megjegyezhető dallama és ismétlődő ritmikája elvárásolta a közönséget. Franz Schubert egyik legnépszerűbb alkotása, az *Ave Maria* Kovács Nóra énekkíséretével volt hallható, zárásként pedig Liszt Ferenc *Pápai himnusza* koronázta meg az orgonahangversenyt.

A Legénde Evangélikus Leányegyház-köztség lelkésze, Magyar Tamás a záróimádságában hálát adott azért, hogy felekezeti hovatartozástól függetlenül bárki részese lehetett a rendkívül áldott alkalomnak, és az ökumenikus hangversenyt követően katolikusok, reformátusok, baptisták, evangélikusok és egyéb felekezetek tagjai imádkozhatták el együtt a *Miatyánkot*.

Az együttlétt a templomkertben folytatódott a gyülekezet tagjai által készített sütemények melletti kötetlen beszélgetéssel.

■ PESTI FRUZZSINA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

tásáról beszélt, rámutatva, hogy – különösen most, a járványhelyzet okozta nehézségek közepette – mekkora szükségünk van a zene általi töltökezésre, terápiára. Idézte Bach 25. kantátájának 2. tételét, amelyhez a következőket fűzte a zeneszerző: „Az egész világ egy kórház, ahol megszámlálhatatlanul sok ember, még a bölcsőben ringó gyermek is súlyos bete-

mutatott az alkalom fontosságára, amelyen a közös zenei dicsőítés és az evangéliumot megszólaltató zene nyújtja a lelki táplálékot. Kitért továbbá Luther zenéről alkotott nézetére is, idézve a reformátornak tulajdonított mondást, miszerint: „A zene elűzi az ördögöt, és örvendezővé teszi a népet. Elfelejtenek minden haragot és tisztátalanságot, gőgöt és ehhez hasonlót.”

Nyolcvanöt éves a „csudatemplom” Göcsej evangélikus „szigetén”

A szigetet, amelyre elvezetem az olvasót, nem békésen kéklő víz öleli körbe. A „csudatemplom” nem katedrális. Nem sziklán, nem is dombtetőn áll, hanem egy kis zsákfaluban, Zala megye északnyugati részén, Zalaegerszegtől délnyugatra, huszonöt kilométer távolságra, a dimbes-dombos, erdős, virágos völgyekkel tarkított Belső-Göcsej kies vidékén, a Kerkába igyekvő Cserta és a salomfai patak közelében, Barlahidán hirdeti Isten dicsőségét.

Barlahida temploma ez év nyarán – pihenő gólyákkal

Nyolcvanöt éve, 1935. július 28-án a 42. zsoltár 1–6. versei hangzottak el D. Kapi Béla püspök templomavató beszédének alapigéjeként, majd a püspök arról a szomjúságról beszélt, amely létrehozta a templomot: „Valami csodálatos szomjúság teremtette meg ezt a »csudatemplomot«. Szomjúság az Isten után. Ez a szomjúság nem csak a barlahidaiakban élt, ott szunnyadt az egész ország szívében, és csodásan rezonált a barlahidaiak szomjúságára. Hiszen talán nincs egy evangélikus gyülekezet az országban, amelyiknek ne volna pár téglája a falban! Hiszen úgy repült össze az evangélium hívó szavára az ország minden tájáról! Az oltárképet imádkozva festették Tatán, az oltárát a fiú és testvéri hála alkotta, feszületét Zalaistvándon ajánlották fel, az oltárterítőt győri és hatvani fehér kezek munkálták.

Csupa hit, csupa csoda, de legfőképpen csupa szeretet az egész templom. Csudatemplom ez...”

Két kis sziget. A „csudatemplom” megnevezést tehát az avatóbeszédből kölcsönöztem, a „sziget” metaforaként való használata viszont Payr Sándor egyház-

történész 1892-ből ránk maradt kéziratában ragadott meg. Írásában Isten csodájának tartja, hogy „Pusztaszentlászló és Barlahida – két kis sziget – a zalai katolikus világ tengerében, a térítés annyi veszélye között, a nagy elszigeteltségben még megvannak”.

Barlahida evangélikus lakói a Vendvidékről érkeztek a török által elpusztított területre. Múltjukról szóljon egy részlet a missziói lelkész, költő és novellista Jakus Imrének a *Harangszóban* 1934 elején közölt, *Templomot! Templomot!* című írásából, amelyben bemutatta Barlahidát, az ország evangélikussága elé tárva fennmaradásának lehetséges útját, a közösség lelki életének gyakorlásához elengedhetetlennek tűnő templomépítés szükségességét.

Szám szerint kevesek. „Érdekes hely. Érdekessé teszi az a tény, hogy ebben a falucskában él a göcseji vidék egyetlen evangélikus gyülekezete. Kicsiny gyülekezet, igaz, alig 200 lelkes, de hát a falunkban sem él több 500 embernél. Ez a 200 lélek is néma volt eddig. Nem beszélgetett magáról, élt, élt, évszázadok óta, magába zártan, félreverten, árvaságban, távol templomtól, lelkésztől, testvértől, mindentől... Sokszor csodálkoztam azon, hogyan is maradhatott fenn ennyi ideig ez a mostoha sorsú, maroknyi sereg. Hogyan válhatott szigetté, végvárrá, világítótoronnyá, amikor soha nem hallott más lélekenét, csak a katolikus tenger végtelen morajlását? Hogyan állhatott ellent a viharoknak, mikor az útjelző torony, anyaggyülekezetének temploma is olyan messzi van? (A hegyeken át, ahol csak jó idő esetén vagy téli

Az oltárterítőt a hatvani lányok ajándékozták a gyülekezetnek

A templom alapkövének elhelyezése 1934-ben

fagyban lehet közlekedni 22-25 km-re, az országút irányában 31 km-re.) Ilyenformán a gyülekezeti élet az iskola körül folyt. Nemcsak az abc-s tudományt, az igehirdetések üzeneteit is innen vitték magukkal a lelkek évtizedeken keresztül. Évente négyszer a lelkész is meglátogatta őket, hogy pásztori munkájával összefogja a kicsiny nyáját.

De nemcsak Barlahida temploma volt mindaddig az ősi, közel százéves iskola, hanem a szórványterületé is. Azoké a soha nem emlegetett göcseji falucskáké, amelyekből az igehirdetés ritka alkalmakor fekete ruhába öltözött hívők indultak el a Nagy Tanító tanításai felé. Viharban, sárban, hóban, fagyban 10-20 km-es utakat tettek meg a lélek zarándokai, hogy hallgassák az élet beszédeit az ősi iskola falai között.

Nem szabad nagy »tömegekre« gondolnunk. Körülbelül harminc falucskában éldegélnek szórványhíveink összesen talán 100-an. Egyik faluban él egy lélek, egy öreg néni, a másikban kettő, a harmadikban három, a legnagyobbban talán 5-6 család. Szám szerint kevés... Igen, talán 100 kicsiny mécses – evangélikus lélek – világít szerteszét a harminc falucskában, elzárva mindentől, ami testvéri szó, jószágos simogatás. Így volt ez eddig, de most Barlahida, ez a zúgó erdők közé rejtett kicsi falu nagy szóra készül.”

Templomos évtizedek. A cikk további részéből megtudhatta az ország *Harangszót* olvasó evangélikussága, hogy egyházi vezetőink felismerték Barlahida végvárként

való fenntartásának jelentőségét. Tudva azt, ha a „vár elesik”, elvesznek Göcsej kis szórványfalvainak evangélikusai is, mert az idegen tenger hullámai elsodorják őket. A fiatal missziói lelkész ennek megerősítésén munkálkodott. Irányításával a faluban rohamléptekkel ifjúsági ház, majd ahhoz, hogy az öregek „látásai” is valósággá váljanak, templomépítés kezdődött. A befolyt adományok azonban nem tették lehetővé a felépítést, ezért

1934–1935 telén hol lóhátan, hol lovas kocsin, hóval, faggal, viharral küzdve, útonállóktól veszélyeztetve – időnként Németh István tanító segítségével – országos gyűjtésbe kezdett, s Isten kegyelméből felépült a templom.

A templom léte soha nem tapasztalt vallásos életet eredményezett a missziói gyülekezetben, s a lelkesedés évekig tartott. 1959-ben anyagyülekezeti státuszt kaptak, de ennek nem örülhettek sokáig, mert a társadalmi viszonyok változásából következő megélhetési gondok Barlahidát sem kímélték. Lakói közül többen a közeli Zalaegerszegre vagy távolabbi vidékre költöztek. 1965-ben Zalaegerszeggel társultak, 2003-tól leánygyülekezetként éltek, immár közel tíz éve szórványként szerepelnek. Számuk alig haladja meg a harmincat. Istentiszteletet havonta két alkalommal tartanak.

A most folyó *Magyar falu* program lehetőségei kedvezően befolyásolják az ott maradtakat életét, és reményt adnak arra, hogy Barlahida új lakóiban felkeltik az Isten és háza utáni vágyat. Úgy legyen!

■ DR. JÁNI JÁNOS

A gyülekezet életét korabeli iratokkal és fényképekkel bemutató könyv *Evangélikus sziget Göcsejben* címmel kiadás előtt áll.

FOTÓK A SZERZŐ ARCHÍVUMÁBÓL

FOTÓK: EUROPEAN SPACE IMAGING

A reménység művészete

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

„Bizony, a libanoni erőszakoskodás gyászba borít téged...” – olvassuk az Ószövetségben (Hab 2,17; Károli-fordítás). Évezredek és évszázados csaták, véres események színtere volt ez a vidék, és a legújabb korban is merényletek történtek, polgárháborúk zajlottak itt. A Földközi-tenger keleti partvidékén fekvő közel-keleti ország a télen hó borította Libanoni-hegység csúcsairól kapta héber eredetű nevét.

Ezekben a hetekben azért uralja Libanon a híreket, mert augusztus 4-én iszonyatos erejű robbanássorozat rázta meg a főváros, Bejrút kikötőjét. Feltehetőleg az a nagy mennyiségű ammónium-nitrát robbant fel, amelyet évek óta tároltak itt. Már az első híradások is több mint százötven ember haláláról szóltak, később több mint kétszáz áldozatról számoltak be; hozzávetőleg ötezen megsebesültek, kétszáz- és kétszázötvenezer közé tehető azoknak a száma, akik elveszítették otthonukat. Bejrútot katasztrófa sújtotta várossá nyilvánították, és gyásznapot hirdettek. Megelevenedik a prófétaige: „Bizony, a libanoni erőszakoskodás gyászba borít téged...”

A döbbenetes híradófelvételeken látszik, milyen erejű volt a rombolás. Nemcsak a kikötő hever romokban, hanem szinte az egész város olyan, mint egy háború nélküli hadszíntér: utak, városnegyedek és lakóházak, kórházak, templomok, iskolák, hotelek, boltok lerombolva, elpusztulva. „Bizony, a libanoni erőszakoskodás gyászba borít téged...”

Az egyik felvételen egy katolikus pap látható, amint éppen online misét mutat be a templomában. Az első robbantásokat észlelve még higgadtan folytatja a szertartást, mint aki már hozzászokott az ilyen eseményekhez. Amikor azonban omladozni kezd a templom mennyezete, futva hagyja el a szentélyt. Egy másik videón egy menyasszonyt látunk, akit hófehér ruhában filmeznek Bejrút központjában. A kamera a robbanás után is bekapcsolva marad, rögzíti a fejvesztett menekülést. Egy harmadikon az egész esküvői násznép rohan ki kétségbeesve a templomból, amelynek oldala beszakadt a detonációtól.

A térfelügyelő kamerák felvételein egészen közelről látjuk a robbanást megelőző és az azt követő pillanatokot üzletben, szállodában, útkereszteződésben. Egy édesanya két gyermekét is felkapva rohan ki az épületből. A szülőszobában kialszik a villany, de aztán arról értesülünk, hogy az orvosok ilyen körülmények között is világra segítették a kisbabát. Az ortodox pap boldogan mutatja: a templom nagy része összedőlt, de az ikonosztáz sértetlen maradt.

A robbanás a bejrúti református templomot sem kímélte. A gyülekezet lelkésze, Habib Badr éppen akkor lépett ki irodájából, amikor a mennyezet leszakadt. „A kár és rombolás mértéke egyszerűen hihetetlen. Imádkoztatok értünk. Ez egy nagyon súlyos fejlemény az ország életében” – üzent a protestáns lelkész.

A világ összefogott Libanonért. Az amerikai hadsereg élelmiszert, gyógyszert, palackozott vizet szállít Bejrútba. A magyar kormány egymillió eurót ajánlott fel az Antiókhiai Szír Maronita Katolikus Egyház számára. A magyarországi egyházak, civil szervezetek is megmozdultak. Bechara Boutros Raï bíboros, a maronita közösség pátriárkája felhívással fordult a világ országaihoz a tragédia miatt. Honlapján a következőket tette közzé: Bejrút, a Kelet jegyese és a Nyugat világítótornya, megsebesült a titokzatos robbanás okozta katasztrófa következtében. Mindez akkor történt, amikor az ország a gazdasági és pénzügyi összeomlás helyzetében van, és nem tud szembenézni ezzel a humanitárius katasztrófával, illetve a libanoni lakosság a szegénység és a nyomor körülményei között él. A pátriárka közölte: szolidaritásuk kifejezéséként megnyitják intézményeiket és házaikat a robbanástól sújtott személyeknek, illetve minden képességükkel segítik, gondjukat viselik, táplálékkal látják el őket, és orvosi kezelésüket is támogatják. A katasztrófában érintetteket a plébániák és a szerzetesrendek központjaiban, iskoláikban és kolostoraikban helyezik el.

A Református Egyházak Világközösségének éppen libanoni elnöke van Najla Kassab lelkésznő személyében. Ő a napokban így nyilatkozott: „A Közel-Keleten elve megtanultuk a folytatás és reménység művészetét és azt, hogy bízunk, az Úr velünk vándorol utunkon. Minden nap egy új nap. És mi ma is elhatároztuk, hogy megmaradunk a reménységben, és felvesszük a küzdelmet a reménytelenséggel szemben.”

Magam ezzel az idézettel kezdtem ezt a jegyzetet: „Bizony, a libanoni erőszakoskodás gyászba borít téged...” Ha tovább olvassuk Habakuk próféta könyvét, a 2. rész 20. versében ezzel a vigasztaló igével találkozunk: „Az Úr azonban ott van szent templomában: csendesedjék el előtte az egész föld!”

A bejrúti katasztrófa és az ezekben a hónapokban átélt megannyi próbatétel indítson minket megállásra, elcsendesedésre és imádságra. ■

Otthonosan könyvtárban és gyülekezetben

Széles olvasói kör, sokrétű feladatok

– Mészáros Kornélia könyvtárvezetőt kérdeztük

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, feladataikról, céljaikról. Mészáros Kornélia 2011 óta dolgozik az Evangélikus Hittudományi Egyetem könyvtárában, 2016 óta a vezetője. A korszerű könyvtárral szemben támasztott igényekről, evangélikusságáról és a presbiteri szolgálatról is beszélgettünk vele.

– **Hogyan került az egyetem könyvtárába?**

– Még az Eötvös Loránd Tudományegyetem könyvtáros mesterszakán tanultam, amikor meghírdették a teológia könyvtárában a könyvtárosi állást. Hallgatóként adtam be a pályázatomat. Az akkori rektornak, Szabó Lajosnak máig köszönöm azt a gesztust, hogy még egyetemistaként bizalmat adott nekem. Így a könyvtárosi szakmában ez az első munkahelyem.

– **A külső szemlélő számára a teológia könyvtára némileg zárt világ, hiszen a könyvek többsége teológiai szakkönyv. Mekkora az állomány, és kik használhatják?**

– Közel hetvenezer kötet található a könyvtárunkban. Felsőoktatási könyvtárként nyilvános könyvtár vagyunk, azaz ajtónk nemcsak az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatói, hanem kutatók, érdeklődők számára is nyitva áll. Például a Károli Gáspár Református Egyetemen tavaly januárban történt sajnálatos tűzeset miatt többen is kutatnak itt a doktori dolgozatukhoz, de a környéken lakók közül is sokan tanulnak nálunk a vizsgájukra, függetlenül attól, hogy teológiai témájú kurzusokat hallgatnak-e, vagy sem. Így örömmel mondhatom, hogy elég széles a könyvtár olvasói köre.

– **Milyen kiadványokat talál itt az érdeklődő, a kutató?**

– Mivel Magyarországon egyedül a mi egyetemünkön zajlik evangélikus lelkészképzés, az állományunk is ehhez igazodik. Az Evangélikus Országos Gyűj-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

teménnyel úgy osztottuk meg a gyűjteményünket, hogy mi a modern teológia irodalmát gyűjtjük, míg a történeti jellegű állomány inkább az országos gyűjteményben található. Szépirodalommal is tudunk szolgálni. Ahogy bővül az egyetem képzési kínálata, úgy válik egyre sokrétűbbé az állományunk. Erre példa, hogy a hittanári képzés erősödésével párhuzamosan tovább nőtt a pedagógiai és pszichológiai témájú kiadványok száma, a diakóniai képzéshez kapcsolódóan pedig jelentősen bővült a szociális munkával foglalkozó kiadványok köre.

– **Bizonyára nem hiányoznak a könyvtár állományából a digitálisan hozzáférhető tartalmak sem.**

– Egyre több hallgatónk végez tanulmányokat párhuzamosan több szakon is, sokan vesznek részt esti vagy levelező képzésben. Elsősorban az ő kutatómunkájuk megkönnyítése érdekében kezdtük el állományunk digitalizálását. Ezeket az online tartalmakat a hallgatók otthonról is elérik, használni tudják a tanulmányaikhoz, kutatásaikhoz. Ezenkívül könyvtárunk számos online elérhető folyóirat- és e-könyv-adatbázisra fizet elő. Online állományunkban az egyetem kötelező irodalmának immáron több mint kilencven százaléka elérhető.

– **Ön szerint mi a könyvtáros feladata a 21. század elején?**

– Egyedüli egyetemi evangélikus könyvtárként összetett a feladatunk: egyszerre kell a hallgatóknak, az oktatóknak, az egyház különböző területein szolgálóknak és a külső kutatóknak megfelelnünk. Arra törekszünk, hogy mind helyben, mind online eléréssel minőségi könyvtári szolgáltatásokkal, köztük számos hazai és külföldi kiadó könyvével és folyóiratával segítsük a látogatókat.

– **Nemcsak könyvtárosként van jelen egyházunk életében, hanem mint a Csákvári Evangélikus Egyházközség presbiterje is. Ön szerint miért jó evangélikusnak lenni?**

– Evangélikus családból származom, több szál is köt ide. Úgy nőtem fel, hogy közösségként és családként tekinthetek az egyházra. Egyházunk nyitottsága és hitelessége miatt is örülök, hogy evangélikus vagyok. Az egyház számomra egyben szolgálati tér is: már korábban is végeztem ifjúsági munkát, egyházmegyei táborokban segítettem, a *Szélrózsán* és a *72 óra kompromisszum nélkül* elnevezésű akcióban is közreműködtem. Jelenleg presbiterként a gyülekezet ifjúsági felelőse vagyok.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Európa strandjain is terjed a szörfegyház

Rátermett, „vagány”, az evangéliumot minden közegben hitelesen hirdető lelkészekből, hála Istennek, evangélikus egyházunkban sincs hiány. Tanulni persze mindig hasznos egymástól. S habár szörfgyülekezettel nem bírunk, de például evangélikus motoros (lelkész)közösséggel, a sportot is szolgálatukba beépítő papjainkkal, Erős Vár SC-s focista fiataljainkkal Pál apostol szellemében járunk el: „...hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő, feddj, ints, biztass teljes türelemmel és tanítással.” Van, ahol a tengerparti strandok (is) a misszió terepei.

FOTÓ: CHRISTIANSURFERS.COM

Előregedő gyülekezetek és bezárásra ítélt templomok jellemzik az európai keresztényeket? Beszéljünk inkább azokról a fiatal, napbarnított, mosolygós hulumlamosokról, akik egy jó szörfözés után együtt imádják Jézust!

Amerikai minta alapján kezdett el kontinensünkön is terjedni az evangélikál gyökerű kezdeményezés, amely szörfös közösségekből próbál ke-

resztény gyülekezeteket kiépíteni. A recept elég egyszerű. Először is a misszionáriuscsoport tagjainak is szenvedélyük ez a sport. Ezért amikor célba vesznek egy olyan területet, ahol az emberek többsége nem ismeri Jézust, nem esik nehezükre szót érteni a szörfösökkel. Gyakran tudnak arra építeni, hogy a tenger szerelmesei rendszeresen rácsodálkoznak a természet szépségére, ezért nyitottabbak

lehetnek a spiritualitásra, Isten megtapasztalására is.

Nem kötik őket a hagyományos, nagy felekezetek (katolikus, evangélikus stb.) formáságai: egy szűk körű, házi gyülekezetből indulnak ki. Eleinte tíz-húsz fő imádkozik, énekel és hallgat prédikációt közösen. Amikor a családi ház már kicsinek bizonyul, nagyobb ingatlan után néznek. A cél pedig mindig az, hogy folyamatosan újabb gyülekezeteket hozzanak létre. Ez a folyamat zajlott le például Észak-Portugáliában is, a 2015-ben plántált portói szörfegyház nemrég Vianában alakított új közösséget. És bármennyire szeretik a cseppfolyós közeget, úgy tűnik, a hitbéli tanokat nem vizezik fel.

Európa-szerte több helyen is lehet szörfös gyülekezettel találkozni, például Svédországban, Franciaországban, Hollandiában és az Egyesült Királyságban. Alkalmanként pedig összegyűlnek a tagjaik több száz fős nemzetközi találkozókra is, ahol amerikai, afrikai, ausztrál és ázsiai társaikkal is találkozhatnak.

A rohamosan olvadó nagy egyházak is tanulhatnának a kicsi, de életteli szörfös közösségektől: talán ideje leszámolni a népegyházi illúziókkal, hiszen az emberek sokkal könnyebben meghallhatják az evangéliumot, ha a saját mikroközösségeikben, a saját „nyelvükön” hallják olyanoktól, akik ráadásul hajlandók voltak „utánuk menni”, felkeresni őket.

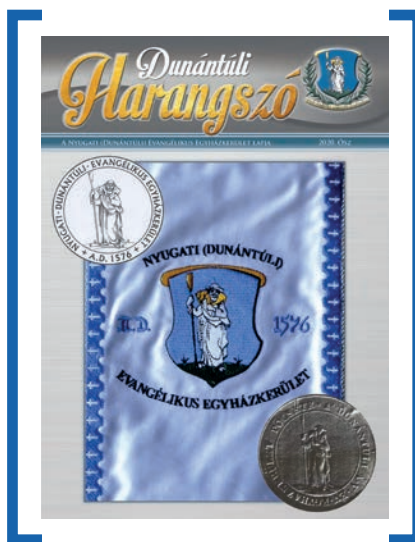
PHIL MELANCHTHON

Forrás: Szólj be a papnak! blog, július 21.

Beharangozó a Dunántúli Harangszó 2020. őszi számához

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület éppen húszéves. Mostani számunk ennek méltó megünnepléséhez szeretne hozzájárulni. A szokásos rovatok mellett az egyházkerületi és egyházmegyei oldalainkon ennek a húsz évnek felelevenítését kértük azoktól, akik a két évtized során felelős szolgálatot végeztek. A *Megosztom* rovatban pedig az előrementekről emlékezünk meg.

Húsz év az egyházkerület történelmében nem is tűnik soknak, de a mi életünkben meghatározó lépés volt az, amikor a zsinat, bár hosszú viták után és kis különbséggel, mégis megszavazta az újraindulást. Emlékszem, amikor apám, aki akkor a zsinati gazda volt, fáradtan,

de örömtől sugározva mesélte otthon az utolsó szavazás történetét.

Húsz év. Most visszatekintve sokan nem látják ennek jelentőségét. Talán újra és újra felvetődik, hogy kell-e három egyházkerület. De ne veszítsük szemünk elől azt, hogy az Isten adta új indulással kapott lehetőségek kiaknázása a mi felelősségünk is. Lehetőség. Vajon tudunk-e élni vele?

Isten éltesen, Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület!

■ KOCZOR GYÖRGY *főszerkesztő*

Forrás: Dunántúli Harangszó – a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja, 2020. őszi

Keresztény szervezetek identitáscsapdában

Keresztény egyházak, gyülekezetek és szervezetek önazonosságuk meghatározásában két – egymással összefüggő – identitáscsapdába kerülhetnek. Azért csapdák ezek, mert a szervezetek és közösségek, amelyeknek az identitása e kettő valamelyikében torzul, éppen a torzulás miatt nem képesek felismerni, hogy probléma van.

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: LOUIS PAULIN / UNSPLASH.COM

Az egyik csapda az, amikor Isten ígéje helyett saját magukat teszik vonatkoztatási ponttá önmaguk számára.

Ez talán elvontnak hangzik, de hadd mondjak rá néhány példát. Amikor egy egyház a Szentírásra úgy tekint, hogy az saját tágabb hagyományának a része, nem pedig normája, a felekezet önmaga számára válik referenciává. Hasonló a helyzet, amikor egy egyház önmagát teszi a Szentírás és a hagyomány tévedhetetlen értelmezőjévé. Ilyenkor a felekezet lényegében korrigálhatatlanná válik, mert minden belső korrekciója önmagából fog következni, nem Isten ígéjének a standardjából.

Ugyanez történik, amikor egy keresztény szervezet saját vezetőjét tekinti re-

ferenciapontnak. A megfellebbezhetetlen vezetőt Isten ígéje nem tudja megmérni, ezáltal végső soron a közösség sem Isten ígéjéhez igazodik, hanem saját vezetőjéhez. Ez akkor is igaz lehet, ha a vezető folyamatosan a Bibliára hivatkozva támasztja alá a tekintélyét. A probléma szinte biztosan fennáll, ha a vezetőt nem lehet bírálni, vagy ha az igemagyarázatát nem veti alá mások kontrolljának.

Nagyon hasonló probléma, amikor egy keresztény egyház, szervezet vagy gyülekezet úgy egyensúlyoz a belső irányzatai között, hogy mindig a szélső vélemények között elhelyezkedő irányt követi. Bölcsnek tűnhet az ilyen egyensúlyozás, és sokszor valóban ez szolgálja a békés együttélést, nem nehéz azonban belátni, hogy ilyenkor a közösség számára a közösség pillanatnyi és esetleges összetétele jelöli ki az igazságot, nem Isten ígéje.

A fenti probléma sokszor a nyelvhasználatban is tetten érhető. Amikor a szervezet vagy közösség válik önmaga számára referenciaponttá, egyre gyakrabban kerül szóba a közösség vagy szervezet neve úgy, mint ami annak belső értékét megméri. A lényeg az odatartozás, vagyis hogy a közösség mi vagyunk. A kint vagy bent levést a közösséghez vagy szervezethez való lojalitás határozza meg, a közösséget azonban csak önmaga. Az ilyen közösség vagy szervezet általában összezár a kritikával szemben.

Amikor egy keresztény szervezet önmagát tekinti vonatkoztatási pontnak, a közösség változásait nem valamely külső mércéhez való igazodás okozza, inkább a szervezet belső nehézkedése, illetve a külső hatásokkal való sodródás. A szervezet emiatt úgy kerülhet távol mind eredeti értelmétől, mind Isten ígétől, hogy a távolodást belülről nem is észlelik.

A másik identitáscsapda az, amikor egy keresztény szervezet, egyház vagy gyüle-

kezet az identitását egy másik egyháztól, gyülekezettől vagy szervezettől való különbözőségében határozza meg.

Az ellenazonosításból eredő antiidentitás ugyanazt a problémát hordozza magában, mint az előző, hiszen viszonyítási pontként azt a közösséget vagy szervezetet használja, amelytől megkülönbözteti magát. Ne tévesszen meg bennünket az, ha az antiidentitást Isten ígéjével támasztják alá. A megkülönböztetésben természetesen szerepet játszhat Isten ígéje, de nem az a legfőbb energiája, hanem a reakció. Ezt az identitást akkor is a (másik) szervezethez való viszony határozza meg, ha ennek igazolásaként a Bibliára hivatkoznak. Gyakran igaz, hogy amilyen súlyos volt az eredeti szervezet identitásproblémája, olyan súlyos lesz a reakció identitásproblémája is.

Azokban a keresztény szervezetekben, amelyek reakcióként születtek, ugyanúgy megfigyelhetők az eredeti szervezet problémái, mint abban a szervezetben, amelytől elszakadtak. Ha például az eredeti szervezetben autoriter vezetés volt, az új szervezet irtózik mindenfajta hierarchiától és tekintélytől; ha az eredeti szervezet az öntevékenység szervezetlenségébe fulladt bele, az új szervezet kézi vezérlésű lesz; ha az eredeti szervezet dogmatikusan ragaszkodott az igazsághoz, az új a nyitottságot és a kreativitást fogja mindenek feletti értéknek kezelni. A gyökérproblémák azonban nem változtak: az új szervezetet ugyanúgy a tekintélyhez vagy a bizonyossághoz való helytelen viszony határozza meg, mint a régit. Az új szervezet a másik szervezethez – és annak betegségéhez – képest létezik.

Az egészséges keresztény szervezetek és közösségek egyik legfontosabb jellemzője, hogy nem önmagukhoz igazodnak, nem is más keresztény szervezetekhez vagy közösségekhez, hanem Isten ígéjéhez. Ebből fakad alázatuk, hiszen Isten szava fényében jól látják saját hiányosságait. Az Isten ígéjéhez való viszonyukból származik belső tartásuk is, mert küldetésüket Istentől veszik el, így az alapvetően proaktív és pozitív, nem reaktív és negatív. Az egészséges keresztény szervezetek és közösségek ugyanakkor nincsenek tudatában sem alázatuknak, sem belső tartásuknak, mert a figyelmüket Isten szavára irányítják, nem önmagukra vagy más közösségekre.

Forrás: Szabados Ádám honlapja – Divinity.szabadosadam.hu, július 26.

Napi falat

„Mert most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről színre; most töredékes az ismeret, akkor pedig úgy fogok ismerni, ahogyan engem is megismert az Isten.”

(1Kor 13,12)

A szépség relatív, vagyis nehezen meghatározható, és mindig viszonyítás kérdése, hogy mit látunk szépnek. Mégis úgy tartják, hogy minél szimmetrikusabb egy arc, annál szebbnek tűnik csupán kívülről, a vonásokat szemlélve.

Papp Norbert alkotásán néhány hónappal ezelőtt Rákász Gergely orgonaművész oldalán akadt meg a tekintetem. Gergő koncertjein sokszor megcsodálhattuk már az illusztrációként kivetített, dinamikus, mégis érzelmekkel teli képeket, de valami megmagyarázhatatlan módon ez az arc megragadott, és azóta sem ereszt. Egy torzó, amely számomra mégis a tökéletes szépséget ábrázolja, annak ellenére, hogy cseppet sem szimmetrikus, sőt befejezetlen, hirtelen, élesen törik meg a teljessége, hogy egy határon túl megszűnjön a látásunk, az ismeretünk.

Csupán sejtésünk lehet, hogy milyen az arc teljes egészében, de a valóság csak akkor tárulna fel a szemünk előtt, ha látnánk a folytatást, a végét, a legutolsó, befejező ceruzavonásokat is. Addig csupán a képzeletem játéka, hogy milyennek hiszem, hogy képes vagyok-e a szívemmel, lelkemmel látni az egészet. Rajtam múlik, hogy abból, ami előttem van, amit most ismerek, tudom-e a tökéletes szépséget látni még akkor is, ha rejtve van a folytatás.

Akár az életünk is lehetne... Ahogyan Pál apostol mondja, most csupán töredékes az ismeretünk. Látunk, tapasztalunk valamit minden egyes nap, jót és rosszat is, de nem látjuk abban a teljességben, amely az Isten terve és szándéka lesz velünk. Életet kapunk, elindulunk, és közben annyiféle módon alakítja, formálja a vonásainkat! Hol lágyan, hol erőteljesen, mélyen karcolva, hol lendületesen, erővel, étellel telve, hol pedig apró vonalakkal, egészen halványan, szinte észrevétlenül rajzolja a Mester az életünket.

Bárhogy is legyen, tudjuk, hogy van egy pont, amin túl nem láthatunk itt a földön. Eljön a pillanat, amikor a vonal hirtelen megtörik, és nem ismerjük, csupán sejthetjük a folytatást. Azt, hogy milyen lesz, bizonyosan nem tudhatjuk, csak hittel tudjuk elképzelni, milyen lesz majd odaát, de egy bizonyos: Isten ígérete, hogy eljön majd a nap, amikor mindaz, ami most még töredékes, teljessé válik a szemünk előtt, és a vonalak kuszaságából elénk tárja a mindenség Ura a teljes, a tökéletes szépséget. Ámen.

Forrás: Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna Facebook-oldala

Mit jelent az úrvacsora számomra?

Presbiterek vallomása az úrvacsora évében

Elsősorban menedéket. Azt, hogy mi vagy ki elől, már nehezebb megfogalmaznom. Galilei ötszáz éve azt mondta, hogy a dolgokat mérni kell. Nagy újdonság volt ez akkoriban. Egy ideig ezzel sokan szembeszegültek, aztán szépen lassan – évszázadok alatt – majdnem az egész társadalmat átítatta az egyenlőség elve. A magyar történelemben talán a reformkorban mutatkozott meg ez az igyekezet a legszebb formában, abban az óhajban, hogy „ne számítson semmi más, csakis az érdem”. Ezzel a szép elvvel a mai napig csak azonosulni tudok, annál is inkább, mert nemcsak Magyarországon, hanem a világon bárhol bőven akad még tennivaló ennek érdekében.

Mégis, egyre többször érzem azt, hogy azzal a szép elvvel, hogy mindenki egyenlőnek születik, nem indítottunk el mást, mint egy élethosszig tartó méricskélési folyamatot, hiszen fizikailag létező dolgok közé egyenlőséget tenni csak úgy lehet, ha előtte megmérjük azokat. Úgyhogy mindenki egyenlőnek születik, csak aztán a születés utáni harmadik percben az egyik ötvenkét centiméteresnek, a másik meg csak ötven centiméteresnek, az egyik négyezer-ötven grammnak, a másik pedig csak kétezer-ötszáznak bizonyul, és így tovább.

Remélem, senki nem gondolja azt, hogy akkor most valami tudományelle-

nes okfejtés következik, hogy ne mérjünk semmit; de azt azért elgondolkodtatónak tartom, hogy egy kisgyerek megszületése után az első éjszakán egy édesanya azzal az aggodalommal csukhatja le a szemét, mi lehet az oka annak, hogy az ő gyermeke az Apgar-skálán csak hét pontot ért el. Ma már alig tudunk olyan területre lépni az életben, ahol ne jönne velünk szembe szinte azonnal egy apró részletkövetelmények garmadájával fényesre csiszolt „Apgar-skála”.

Talán nem kevés embernek az a karantén egyik legörjítőbb vonása, hogy a törhetetlennek hitt skála most darabjaira hullott, miközben ugyanúgy a fejünk felett lebeg az állandó méricskélés pallosa, és így nem tudhatjuk, hogy elég-e, ha egy nap huszonkét darab online meeting *[értekezletet - a szerk.]* tartunk. Biztos más huszonháromat tart, és még a füvet is lenyírja...

Mit jelent számomra az úrvacsora? Azon kevés területek egyikét, ahol nincs fényesre csiszolt skála. Ahol azt érezhetem, hogy nem vagyok méricskélve. Persze jelent még közösségtől kezdve megújulásra át sok minden mást, de nekem mostanában ez a legfontosabb.

Azért van egy apró szabályokkal fel nem polírozott, durván faragott valami. Ez pedig a két kótbla. A gyónási kérdé-

sekkel kiegészített *Tízparancsolat* lehet az a tükör, amibe érdemes belenézni. Azért, mert hiszem, hogy ez egy egész más mérce, mint azok, amelyek elől menekülnöm kell. Az e világi mércék túlnyomó része azt hirdeti magáról, hogy na, ez aztán így meg úgy univerzális, objektív és a legjobb selekcióhoz vezető mérce. Érdekes, hogy a mindenség Ura pedig azt mondja: az én mércém olyan tökéletlen, hogy kegyelmemmel sokszor vagyok kénytelen eltekinteni tőle. Az én mércém – bár nincsen nála jobb – olyan tökéletlen, hogy a mércének való túlzott megfelelési kényszer ugyanúgy eltöröltszolja a hozzám vezető utat, mint a teljes figyelmen kívül hagyás. Nem azokat várom tehát, akik úgy érzik, hogy tökéletesen megbánták bűneiket, hanem azokat, akik bűnbánat dolgában is gyengén középszerűnek látják magukat, és talán ténylegesen is azok.

Van tehát valaki, aki a párjukat ritkítóan átlagosaknak is ugyanúgy vagy talán jobban örül, mint a gyónás világbajnokainak. Az úrvacsora nagyvonalúságából meríthetünk erőt ahhoz a – finoman fogalmazva is – mérsékeltlen pehelysúlyú elváráshoz, hogy: „*Ti tehát legyetek tökéletesek, mint ahogy a ti mennyei Atyátok tökéletesek.*”

■ BIBÓ ANDRÁS

Forrás: Budavári Hirmondó – 2020. pünkösöd

Segítés önismerettel, jézusi eleganciával

Csepregi Zoltán és Johann Gyula az EHE-n induló mentorképzésről

Élénk az érdeklődés az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) szeptember 1-jén induló szupervizor és diakóniai mentor szakirányú továbbképzés iránt. A diplomások számára önköltséges formában szervezett, négy féléves képzésre első alkalommal tizennyolcan jelentkeztek. A február 1-jén megalakult Diakóniai Képzési Központot a mentálhigiéné területén gazdag tapasztalattal rendelkező Johann Gyula evangélikus lelkész vezeti. Az esti tagozatos munkarendben zajló képzés szakmai hátterét az egyetem oktatói kara, helyszínét szintén az intézmény budapesti épülete adja. Csepregi Zoltán rektorral és Johann Gyulával a képzés céljáról és a „jézusi eleganciáról” beszélgettünk.

– Milyen igények hívták életre a diakóniai továbbképzéseket?

Csepregi Zoltán: Több tényező is áll a háttérben. Egyrészt hirtelen megnőtt a diakóniai intézményrendszerünk, mintegy másfél ezer munkatársat foglalkoztat az evangélikus diakónia, egy részüknek nincs meg az államilag megkövetelt szakképzettsége, illetve gondoskodnunk kell a továbbképzésükről is. Másrészt az idén tavasszal a kormánnyal megkötött megállapodás pontosan kijelöli az egyetemünk helyét a hitéleti és diakóniai képzések tekintetében. A harmadik tényező egy pályázat az emberierőforrás-fejlesztési operatív program [EFOP] keretében, amely még 2017-ben indult, és most zárul le. Ennek tárgya

az volt, hogy új, Magyarországon még nem létező képzéseket kell indítani. E három találkozott tehát össze; így az egyházvezetés és a diakóniai illetékesek egyetértésével, együttműködésével hoztuk létre ezt az új szervezeti egységet, a Diakóniai Képzési Központot. Fontos még, hogy az állam erre finanszírozást ígért.

– Ön tizenhárom évnyi csömöri parókus lelkészi szolgálatból érkezik, de legalább ugyanennyi év előzménye van az új tisztségének.

Johann Gyula: Valóban, új időszámítás indul most számomra, de ezzel együtt kicsit a régi utakat is járom. Ide „hajajövök”, hiszen akkor sem szakadt meg a kapcsolatom a teológiával, miután végeztem; itt dolgoztam. A felnőttoktatás is az életem része maradt csömöri lelkészségem időszakára alatt is, külsős oktatóként vettem részt felnőttoktatási kurzusokban. Ami a diakóniát illeti, a kistarcsai evangélikus szeretetotthonban is végeztem lelkészi szolgálatot. Az új képzési központ megalapítása mögött az a felismerés is meghúzódik, hogy egyházunk kibővült intézményrendszere – amit rektor úr is említett az imént – hatalmas kihívást jelent a képzési oldal számára. Felnőttképzésben például régen kevésbé gondolkodtunk. Ugyanakkor balgaság lenne nem észrevenni az egyetem rendkívüli adottságait, az oktatók elhivatottságát, szakmaiságát. Célként tűztük ki, hogy ide integráljuk, ne

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

máshonnan vásároljuk meg az akkreditált képzéseket. Alakítsuk ki az egyetemen azt, amire szükségünk van.

– Segítsenek megfejtani: mit jelent a szupervizor és diakóniai mentor, milyen tudás birtokosa lesz az, aki ebben a képzésben szerez bizonyítványt?

J. Gy.: Megszoktuk, hogy szakosodunk, specializálódunk. Új típusú tevékenység a szupervizoré is, a mentoré is, mi mégis többet szeretnénk adni, mint az e két területen elsajátítható anyagot. Egyházunk adottságaiból és igényeiből indultunk ki. Történelmi egyházként aprók vagyunk, mégis nagy intézményhálózattal bírunk. Meglévő szakembereinkre ez nagy terhet ró. Az egyház iránt elkötelezett munkatársainkat szeretnénk alkalmassá tenni arra, hogy egy másik intézményünkben külsős szakemberként, rálátva az ottani kérdésekre, dilemmákra, segítséget tudjanak adni. És ugyanezek a szakemberek „otthon”, a saját intézményünkben a szakmai ismereteikkel legyenek jelen mint mentorok, olyan emberek, akik képesek a közösséget szervezni és egyben tartani. E két területnek a ránk szabott lehetőségeit kívánjuk kihasználni. ▶

– A mentor fogalma ma már elég közismert, akár hívószó is lehet – s ha így alakul, nyitottak lesznek más egyházból vagy akár egyházon kívül érkezők előtt is? Mind az önök, mind a képzés mögé felsorakozó szakértői gárda ökumenikus elkötelezettségét ismerve a válasz borítékolható...

J. Gy.: Meggyőződésünk, hogy ez a képzés nem csak az evangélikus egyház számára fontos. Az elsajátítandó ismeretanyag részben egy jelentős teológiai modul is, amely a teljes anyagnak körülbelül a huszonöt-harminc százalékát adja. Ez is újdonság az oktatási palettán. Szeretnénk tehát megszólítani a testvéregházakat, a pedagógusokat, a lelkészeket, továbbá az olyan spirituális érdeklődésű, segítő hivatásban tevékenykedő embereket, akik számára ez vonzó. Örömmel és izgatottan várjuk a találkozásokat.

Cs. Z.: Egyetértek lelkész úrral, nyitva lesz a kapunk az érkezők előtt. A mostani tizenkilenc jelentkező, akikkel az első, úgynevezett próbaév elindul, több mint biztató jelzés: mutatja, hogy van igény a képzésre.

– A teológiai modul miből áll össze? Mely tanszékek vesznek majd részt az oktatásában?

Cs. Z.: Az alap, hogy nagyon erős biblikum lesz, de minden teológiai diszciplína hozzáteszi a saját részét, hogy a segítő hivatásban dolgozókat felvértezze tudással. Minden tanszékünk részese volt a tananyag kidolgozásának. Felmerülhet a kérdés: vajon kell-e teológia, létezik-e szupervízió, mentorálás teoló-

gia nélkül? Ezt alaposan megvitattuk az előkészítés hónapjaiban. A válasz: természetesen nem létezik. Ez a mi külön hozzáadott értékünk, így tudunk olyat létrehozni, ami az országban valószínűleg még nem volt.

– Kérem, említsenek konkrét tantárgyakat vagy irányokat is.

J. Gy.: Azok a bibliai alapvetések, amelyek a diakóniát közvetlenül érintik, előkerülnek. Az újszövetségi kontaktok, a jézusi példázatok – minden, ami a másik ember értékéről, segítségéről szól – a tananyag része. A rendszeres teológiából azok az alapvető etikai dilemmák, amelyek a segítő foglalkozásuk számára fontosak, előjönnek. Nem elképzelt anyagként, hanem használható, gyakorlati módon. Az egyházzenei tanszékünk is hozzáette a magáét: ismerjük a zene-terápia áldásos hatásait. Vegyünk például egy szeretetotthont: a zene eszközével közösséget építeni és fenntartani egyszerű lehetőség. Releváns kapcsolódást ígérünk minden teológiai diszciplína részéről, használható tudás átadását tűztük ki célul.

Cs. Z.: A képzésben a legnagyobb óraszámot az önismeret adja. Az tud máson segíteni, aki magával tisztában van. És az önismeret nemcsak pszichológiai kategória, teológiai fogalom is. A bibliai alapoktól kezdve az egész kereszténység végigvihető. Van egy nagyon lutheri színe is: a keresztény teológia történetében fordulatot jelentett, amikor Luther radikalizálta a magunkkal való őszinte szembenézést: hogyan tudunk Isten színe előtt megállni. Ez is az önismeret aspektusa, amibe bele tudjuk építeni a saját teológiai hagyományunkat. A képzés praktikus eleme a terepgyakorlat. Közel harminc evangélikus intézménnyel van szerződésünk. Hallgatóink számára olyan gyakorlati terepet kínálunk, amely szorosan be van ágyazva gyülekezeteink életébe.

J. Gy.: Bár a képzésben és a központ nevében egyaránt a diakónia szó szerepel, érezzük, s bízunk benne, hogy mások számára is vonzó lehet, amit nyújtunk. Gondoljunk az egyház által fenntartott iskolák pedagógusaira. „Mitől evangélikus egy iskola?” – tesszük fel a kérdést évtizedek óta. Ez a képzés ad egy válaszlehetőséget erre is. Lelkület, lelkiség, erő kell az előttünk álló sok kihívás teljesítéséhez.

– **Augusztus közepén beszélgetünk, azt megjósolni azonban, hogy elindul-e a tanév a szokásos módon, még most sem lehet. Rádadásul éppen a diakóniai ágazat munkatársait érte-éri az egyik legnagyobb megterhelés. Ez pedig nehezített terep az önök számára is.**

Cs. Z.: Sok tanfolyamunk nem valósulhatott meg ebben az évben. A dia-

kóniában dolgozókat sem munka-, sem pihenőidejük terhére nem lehetett volna továbbképzésekkel tovább terhelni. Nagy szó, hogy mégis van tizenhét jelentkezőnk! A másik: biztos, hogy szupervízort, mentorálást nem lehet távoktatással, videokonferenciákon tanítani... A terepgyakorlat is kérdőjelessé válik, ha a pandémia miatt lezárják az idősothontokat. De minden aggodalmat félretéve, az

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

„ahogy lehet” jegyében szeptember 1-jén elindulunk. A tapasztalatszerzésre mind oktatói, mind hallgatói oldalról egyaránt szükség van, hiszen az a célunk, reményünk és vágyunk, hogy később még nagyobbra nyitjuk a kaput az iskolarendszer irányában is. A perspektívát és a képzés „felvevőpiacát” együttesen tágítani szeretnénk a jövőben.

J. Gy.: Egyetértek, szerintem sem lehet szupervizorokat online képezni. Szükség van a másik emberre – ez a lényege az egésznek! Látni kell a szemét, a reakcióit. Arra megtanít minket ez az időszak, hogy nem az az első és legfontosabb szempont, milyen közeg vesz körül minket, hanem az, hogy miként tudunk a körülményekhez kapcsolódni. Nem akarok zsákbamacskát árulni: reményiségünk van arra, hogy ez a küldetésünk. A lelkiségünk egyik szegmense, hogy ezt tovább kell adni. Ki vagyok én Isten előtt állva? – erről van szó. Gondoljunk a jézusi példázatokra. Annyira magától értetődők

ezek a szakmai paradigmák! Természetesen, ugyanakkor annyira megdöbbentők ma is, mint Jézus idejében lehettek.

– **Milyen ígérez kötnék az induló képzést?**

Cs. Z.: Hivatalosan még nincs igei mottó; az „én élek, és ti is élni fogtok” [Jn 14,19] jézusi biztatása lehetne. Egyetemünk friss szlogenje is ráillik: „Szabadság és elköteleződés”.

J. Gy.: Szabadon elköteleződött emberek segítő munkája az Isten előtti önismeretből táplálkozik. Ezt szeretnénk átadni a képzéssel az oltártól az oltárig, ahogy a diakóniában mondani szoktuk. Legyen szemünk előtt a jézusi elegancia: a hetvenkét tanítvány visszatér Jézushoz, és lelkendeznek, hogy milyen csodákat éltek át, még az ördögök is engedelmessé váltak nekik. Jézus azonban ezt hallva csak szelíden annyit mond: „...inkább annak örüljétek, hogy a nevetek fel van írva a mennyben.” [Lk 10,20] Ez a lényeg: oda vagyunk kötve.

– **Jó szelet kívánunk a vitorlabontáshoz!**

Cs. Z.: A Zsidókhoz írt levélben, ahol a magyar fordításban ezt olvassuk: „...mi nem a meghátrálás emberei vagyunk” [Zsid 10,39], az eredeti szövegben az áll: nem kurtítjuk meg a vitorlát. Nos, mi sem. S hisszük: a szél, ami a vitorlát hajtja, a Szentlélek szele, amely életben tart minket.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Ekkor jött a „húha”-korszak

Ami sokáig elgondolkodtatott, és nem tudtam megfejtetni, a bucsini ébredésemben és megtérésemben, az az volt, hogy a találkozás Istennel és a történet Jézussal hogy függ össze. Számomra azon az éjszakán, amely most is él bennem, olyan emberfeletti erő nyilvánult meg, amelyet csak Isten adhat nekem.

Nagyon sokszor beszélgetek Istennel. Sokszor írtam le ezeket a szavakat szándékosan: „Hm! Apám! Húha!” Régen más szavakat használtam ezek helyett: „Köcsög! B... meg! Mekkora egy lúzer vagy! Ez hülye...!” Ezek a gondolatmenetek fejben zajlottak, nem arról beszéltem, amit kimondtam. És azzal, hogy szép lassan elkezdtem azon dolgozni, hogy leküzdjem a negativizmusom, és végleg eldöntöttem, hogy mindent, de abszolút mindent a szeretet irányából közelítek meg, és nem engedem meg magamnak azt, hogy a negativizmusom ismét visszavegye az irányítást, szép lassan átalakultam. A gyerekesen lázadó, visszataszítóan arrogáns viselkedésem fokozatosan konszolidálódott; azzal, hogy lecseréltem a szókincsem nagy részét, már eredményeket értem el, és így könnyebb volt befogadni az újat.

Ekkor jött a „húha”-korszak, ekkor már volt türelmem, nem skatulyáztam, és elkezdtem kívánni azt, hogy az eseményekből mi fog kisülni. „Na, lássuk, ebből mi lesz?” Már nem akartam főszereplő lenni minden történetben. Mert nem minden csak az én történetem, ami velem történik. Akkor miért kellene nekem állást foglalom minden helyzetben? Miért kellene nekem megoldani olyan helyzeteket, amelyekhez semmi közöm? Vagy megmondanom a frankót olyan témában, amelyhez nem értek? Türelmem, türelmem, türelmem! Régen mindent kapásból, gyorsan, azonnal akartam. Ma már nyoma sincs bennem ennek a gögös viselkedésnek. Van egy új viselkedésmintám, amelyből ha kilépek, azt hamar észreveszem, és tudatosan igyekszem minél hamarabb visszatérni.

Ez nem megy egyik napról a másikra. Nekem tizenöt hónapba került, amíg egyáltalán beindult a változás folyamata. Igazából még most is gyakorlom, és folyamatosan formálok. Kaptam és magamévá tettem egy új sablont, összeraktam magamnak egy új viselkedésformát, amely segített, hogy fokozatosan helybillenjen az önértékelésem. Ebben az a jó, hogy mások helyes értékelését is

Gombola András: *Nem hagyhatom kint Istent. Egy szenvedélyfüggő sportoló szabadulása.* Luther Kiadó, Budapest, 2016. Ára 1890 forint

elősegítette. Nem értékelek már le, és nem is értékelek túl senkit.

Megtörtént a találkozásom Istennel, de nem volt még Jézusom. Ma már értem, hogyan kerül Jézus a képbe. Az Isten számomra megfoghatatlan, felfoghatatlan, emberfeletti erő, a mindenség Teremtője! Igaz forrás számomra, amelyből meríthetek, az ige és az ima által lelki táplálékhoz juthatok, ami elengedhetetlen és nélkülözhetetlen ahhoz, hogy elérhető és teljes legyen az életem. Amióta van Istenem, rájöttem, hogy nem én vagyok a világ közepe, és elfogadom azt, hogy Isten mindennek felette van. Ez a tudat, ez az érzés sok mindent tisztázott bennem. Ezért van az, hogy ha nekem valaki azt mondja, vagy én mondom, hogy „Isten áldjon”, vagy „Isten éltesse”, ez nem csak egy „szia” vagy „viszlát”. Érzem benne az Isten erejét, áldását, érzem benne a mindenséget. Istenfélő lettem, és folyamatosan keresem az egy igaz örök forrást. De ez a láthatatlan forrás Jézus emberi alakján, az életén és a tanításán keresztül válik megfoghatóvá, konkrétá, emberközelivé a számomra, ahogy az összes többi Krisztus-követő számára is.

Forrás: Gombola András:
Nem hagyhatom kint Istent

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: PRISCILLA DU PREEZ / UNSPLASH.COM

Abrám ajándék szemüvege

(1Móz 15,1-6)

Nagyon édes mesét olvastam nemrég Finy Petra tollából A csodálatos szemüveg címmel. A mese helyszíne a mai, szobaablakon túli Budapest, amely egyik pillanatról a másikra ugyanúgy csodaországá válnak (és válik is), mint egy hagyományos mesében némely helyszínekkel lenni szokott. A történet főszereplője a kis Kovács Áron, aki egy szemüveg segítségével úgy láthatja a világot, mint senki más, ugyanis a szemüveg feltárja előtte mindennek az igazi alakját.

Ahogy a könyvről megjelent egyik kritika is kiemeli: a gyerek számára „a Szabadság híd pilléireiről kiderül, hogy egy dinoszaurusz csontváza, a Nyugati téri forgó óráról, hogy egy földbe dermedt gölem óriási ujjára húzott gyűrű, digitális számjegyeknek hitt ragyogó drágakövekkel, a Toldi utcai szökőkút meg egy bálna óriási légzőnyílása” – és még hosszan folytathatnánk a sort. (Izgalmas mellékszál a mesében, hogy a morgós nagynéninek is van egy csodaszemüvege, csak az övé hibás konstrukció: csupa rosszat lát tőle az ember.) A Herbszt László igen ötletes és humoros illusztrációval díszített mesekönyv elolvasása után evidens konklúzió lehet, hogy bizony lehet másképpen is nézni és látni a körülöttünk lévő világot, sőt saját dolgainkat is. Más szemüvegen vagy éppen: más szemüvegén keresztül is.

Hogy miként tekintünk az életünk dolgaira és a környezetünkre, az, úgy tűnik, nagyon sok mindenben múlik. Mindannyian fel tudnánk sorolni azt a néhány alapérzést, alapértéket, személyi feltételt, anyagi hátteret, egészségi helyzetet, amelynek a teljesülése esetén azt tudjuk mondani: helyén van az életünk. Legalábbis többé-kevésbé.

Van, aki a szerelmi életének az alapján tájékozódik, és ha ott minden rendben van, akkor mindent szépnek lát. Van, aki a barátai által teremtett érzelmi biztonságra törekszik, és úgy érzi, ha a jó barátok mellette vannak, mindent képes túlélni. Van, aki az erős családi bázisra épít, és nem számít neki semmilyen krízis, mert hát ott a család, mint egy oázis, ahová vissza lehet húzódní, ha túl forró a talaj a lába alatt. Van, aki a hivatásának él, és ha ott sikeres, akkor nem kell neki semmilyen szemüveg, hiszen úgy érzi, rendben mennek a dolgai: van visszajelzés, van elismerés, van értelme felkelni reggelente.

Sokáig folytathatnám a sort azzal kapcsolatban, hogy ki milyen életstratégiát választott vagy milyen kapott arra vonatkozólag, hogyan tekintszen életének a dolgaira: nagy döntésekre és apró, hétköznapi csodákra és kudarcokra.

Abrám szemüvegén keresztül egy új világ tárulhat fel előttünk. „Abrám hitt az Úrnak, aki ezért igaznak fogadta el őt.” Fantasztikus mondat ez. Abrám kap egy ajándékot, a hit ajándékát, amellyel képes megérteni és megélni az Isten akaratát, és ezáltal, e miatt az egyetlen dolog miatt Isten igaznak fogadja el őt. Abrám

nyitott az Isten útmutatására, és története olyan hozzáállást mutat be az élet összefüggéseivel kapcsolatban, amely túlmutat mindenben, amit korábban felsoroltam.

Kiindulási pontja, életének alapja és perspektívája valami olyasmi, amit nem ő döntött el, hanem ajándékba kapta a Teremtőtől. A szemüveg ajándék. A hit ajándék. Nem egyetlen döntés kérdése, nem egy egyszeri és egyszerű döntés következménye. A Luther által hangsúlyozott naponkénti megtérés teológiai felfedezése ugyanis sokkal inkább arra mutat, hogy keresztény hitéletünk dinamikus élet. Folyamatosan változik, semmi nincs kipipálva, így a hit kérdése sem.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ANNE NYGÁRD / UNSPLASH.COM

A hit Istentől kapott ajándék, ahogyan azt Abrám is megélte. Isten, a minket tisztán látó és teljes valóságunkkal együtt elfogadó Úr esélyt ad, a tisztánlátás esélyét. Ő, aki hitünk szerint Jézusban érkezett közénk, és ma is általa van velünk és közöttünk.

Aki Jézust nemcsak nézi, de látja is, az tudja csak, milyen az Isten. Az pontosan érti, hogy Isten a Krisztusban való hit által hozott világosságot, hogy ne legyen sötét a világ, ne legyen sötét az ember; ne kelljen többé kétségbeesnünk, ha felnézünk a csillagos égre, és azt érezzük, nincs tovább, nincs értelme a létezésnek; vagy ha azt érezzük, belefáradtunk sziszifuszi küzdelmeinkbe.

Isten felé nyitottan léphetünk át a „sohase volt nyár” után a „sohase volt még ilyen” őszebe. Sokféle módon tekinthetünk most életünk dolgaira, bizonytalannak tetsző jövőnkre. Jézus követőiként azonban igazán a hit szemüvegén keresztül érthetjük meg a miérteket, és válhatunk olyan emberekké, akik csodaszemüveg nélkül is érzik: minden nehézség ellenére helyükön vannak a világban, és a világ is a helyén van körülöttük és bennük.

■ DR. GÁNC S TAMÁS

Az Isten háta mögött

Mindig szívesen időzöm a vicces feliratú pólókat vagy bögréket árusító ajándékboltok polcai előtt, mert jól tudok szórakozni a szellemes „bölcsességeket” megfogalmazó mondatokon. Némelyiknek még igazság-alapja is van.

A minap egy autó hátsó szélvédőjéről köszönt rám egy ilyen felirat. A rajta olvasható, csupa nagybetűvel írt mondat a kocsijelzős tulajdonosát szerényen csak Istennek titulálta: „AZ ISTEN HÁTA MÖGÖTT VAGY” – gondolom, nagy i-vel értendő az Isten szó.

Lehet, hogy a feliratot ajándékba kapta az illető, az is lehet, hogy saját magát lepte meg vele – mindez a lényegesen nem változtat. Ez az önjelölt isten minden autóstársa számára nyilvánvalóvá szeretné tenni: ő a legjobb, a tökéletesség megtestesítőjeként pedig mindenki más csak a háta mögött kulloghat.

Én szeretek Isten háta mögött lenni. Természetesen nem az ilyen önjelölt emberistené, hanem az Igazi háta mögött. Ám nem úgy, ahogy ezt a kifejezést az emberek sokszor negatív módon értik, hanem úgy, ahogy annak idején Izrael népe megtapasztalhatta. *„Az Úr pedig előttük ment nappal felhőoszlopban, hogy vezesse őket az úton, éjjel meg tűzoszlopban, hogy világítson nekik, és éjjel-nappal mehessenek. Nem távozott el a felhőoszlop nappal, sem a tűzoszlop éjjel a nép elől”* – olvashatjuk Mózes második könyvében (13,21-22).

A vándorló, nehéz út elején álló nép nagy próbatétel előtt állt. Már az indulás – az Egyiptomból való kijutás – is megrázó lehetett a számukra, hát még a Vörös-tengeren való átkelés. Ráadásul amikor a tenger összezárult mögöttük, átélhették: nincs visszaút. Reményt keltő, de inkább riasztó volt ez az új lehetőség. Izrael előtt azonban éjjel-nappal ott volt az iránymutatás. Állandóan az Isten háta mögött voltak, még ha annak felhő- vagy tűzoszlop alakja volt is.

Tudom, hogy ez az ígélet nemcsak Izraelé, hanem a miénk is, és mi is folyamatosan Isten háta mögött vagyunk. Számunkra azonban ritkán annyira látványos ez az isteni hát, mint a vándorló nép számára volt. A pusztában, a nagyvárosok zájához képestingerszegény környezetben

PIETRO NOVELLI: MÓZES ÉS ISZRAEL KÖVETIK A TŰZOSZLOPOT (17. SZÁZAD ELSŐ FELE)

még a hátsó sorban zarándokolók is könnyen láthatták a felhő- vagy tűzoszlopot. Szükségük is volt erre, hiszen a reménytelen, boldog cél felé számukra ismeretlen, sokszor veszélyes úton kellett haladniuk.

Földi életünkben mi is így haladunk. Olykor lezárul mögöttünk az út, és egy új szakasz kezdődik. Lehet, hogy ismeretlen, olykor veszélyekkel teli szakaszokon kell átjutnunk, de bátorító és erőt adó a tudat: mindvégig Isten háta mögött vagyunk. Igaz, számunkra ritkán adatik

még, hogy ennyire látványos legyen az ő iránymutatása. Talán sokszor kívánjuk azt, hogy bárcsak felhő- vagy tűzoszlop formájában vezetne, hogy gondolkodás vagy imádság nélkül követhessük.

Isten azonban pontosan tudja, mire van szükségünk. Izrael népének látványos vezetés kellett, számunkra más eszközt „talál ki”. A lényeg ugyanaz: utunkon mindvégig Isten háta mögött vagyunk. A kérdés az, figyelünk-e erre, követjük-e őt.

■ B. Zs.

Iskolapad és füzet, avagy ebédlőasztal és laptop

Intézményvezetőket kérdeztünk az előző és az új tanévről

A nyár vége sokszor már egyet jelent a szeptemberben induló tanévré váló készüléssel. Ám idén ez rendkívülinek ígérkezik. Vajon visszatér a hagyományos oktatás, a korán kelés, a számírfüzetek és társaik, vagy elég lesz leülni a számítógép elé, jegyzetelni a billentyűzeten és letölteni a tanárok által készített videókat? Az elmúlt fél év tapasztalatairól, illetve a tantestületek terveiről kérdeztük a Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatóját, Gadóné Kézdy Editet, a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános Iskola igazgatóját, Andorka Gábort, illetve az intézmény pedagógiai igazgatóhelyettesét, Gúth Tamást.

Bár sok helyen olvashattunk beszámolókat többgyermekes szülőktől, elfoglalt pedagógusoktól és leterhelt diákoktól azzal kapcsolatban, ki hogyan élte meg a digitális oktatás időszakát, lapunk ez alkalommal azoknak a tapasztalataira volt kíváncsi, akik mindezt megszervezték, lehetővé tették.

A bonyhádi gimnázium sok diákja szerencsés helyzetben volt a digitális oktatásra való átállás tekintetében. Az iskolát tavaly szeptemberben megkezdő tanulók – a kilencedikesek, valamint a hatosztályos képzés esetében a hetedikesek, összesen mintegy százötvenen –, illetve a szüleik ugyanis választhattak a tankönyvek és a tablet között – mondta el Gúth Tamás. – Tablet esetén azokból a tárgyakból, amelyekhez már elkészült a digitális tananyag (egyre több van a Nemzeti Tankönyvkiadó fejlesztésében, és ingyenes), a diákok nem kapnak tankönyvet. Az iskola tájékoztatja a szülőket és a diákokat a tabletek előnyeiről, illetve arról, hogy az iskola kifizeti a vételár felét. Tanulmányaik befejeztével a diákok megtarthatják a készüléket.

Minden tanterem lappal, projektorral vagy interaktív táblával van ellátva, illetve tavaly óta fokozatosan cserélik le ezeket digitális táblára. Így próbálja a gimnázium a digitális oktatási módszereket minél hatékonyabban alkalmazni. „A legfontosabbnak azonban sosem a módszert tartjuk, hanem a pedagógusok felkészültségét, személyiségét – teszi hozzá az igazgatóhelyettes. – Tehát nem tervezzük, hogy egységesen mindenki csak digitális formában dolgozon. A tananyag feldolgozásának módja a szaktanárok kompetenciája. Kétségtelen, hogy a digitális tananyag, a tablet és azok megfelelő használata számos előnnyel, újdonsággal bír, de sosem lehet több a pedagógusok munkájának a kiegészítésénél.”

A modern technikával ugyan néhány pedagóguskollégának meggyűlt a baja, de

a munkaközösség tagjai igyekeztek mindenben segíteni egymásnak, a diákok egy csoportja pedig közösen kísérletezte ki a megfelelő alkalmazásokat azzal a céllal, hogy megkönnyítsék az online oktatást – árulta el az igazgató.

„Fontosnak találtuk, hogy egységes keretben folyjon a karanténos oktatás, ne kelljen a családoknak egyszerre rengeteg programmal megismerkedniük. Próbáltunk figyelni arra is, hogy egy átlagos háromgyerekes család nem tudja minden gyermeknek garantálni az azonnali internetes jelenlétet, így adtunk elég időt a feladatokra, kerültük az időzárás teszteket” – ezt már Gadóné Kézdy Edit igazgatótól tudjuk meg. A Deák Téri Evangélikus Gimnázium is rugalmasan vette az akadályokat: „Hatalmas oktatási kísérlet részesei voltunk. A közösségi programok hiányát is igyekeztünk videós passióolvasással, hétfői áhítattal, ballagási videóval vagy a színjátszó körvecses felvételeivel pótolni és enyhíteni.”

Ami pedig a jövőt illeti, az intézmény vezetője arról is beszélt, hogyan képzei az idei szeptemberi iskolakezdetet: „Sajnos nem reménykedem abban, hogy mind a száznyolcvanegy tanítási napot az iskolában tölthetjük. Nehéz lesz, de egyszerre lelkesítő is, hogy a tanárok milyen elhivatottsággal, találékonysággal, lelkesedéssel vették az akadályokat. A gyerekek túlnyomó többsége is nagyon komolyan tanult az új eszközökkel.”

Mint megtudtuk, a Deák téren a legkisebbekre és az érettségizőkre különösen odafigyelnek majd abban az esetben, ha ismét karanténos oktatásra kerülne sor. A bonyhádi iskola hagyományos tanévkezdésre készül, ugyanakkor a Tolna megyei intézményben is igyekeznek az alsó évfolyamosok oktatását minél gördülékenyebben megszervezni vész esetére, továbbá – mint fogalmaznak – „mindenképpen felkészülünk a hibrid oktatásra is, most már jóval nagyobb rutinnal”.

■ – TORDA –

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: GETTYIMAGES.COM

„Ez az időszak mély víz volt a javából, azonban a tanév végére rengeteg tudással, tapasztalattal gazdagodtunk. A legnagyobb kihívást a tananyag mennyiségének megfelelő kiválasztása okozta: nehezen tudtuk felmérni, hogy ilyen körülmények között mi az a teher, ami fejlődésre sarkall, de nem is teljesíthetetlen, és ezáltal nem okoz frusztrációt, kudarcélményt” – feleli Andorka Gábor bonyhádi igazgató arra a kérdésre, hogy milyen tapasztalatokkal zárták a tanévet.

Apró lovagok, kenu és kreativitás

Isten áldásával a nyári táborokban

Kétségtelen, hogy az idei nyár sokaknak csak egy hatalmas kérdőjel volt a naptárban – tábor szervezőknek és táborozni vágyóknak egyaránt, bár az igény, talán még inkább, mint máskor, megvolt az együttlétre. A több hónapos digitális oktatás, a bezártság után ki ne vágyott volna arra, hogy jó társaságban élvezhesse a nyarat, végre személyesen is nagyokat beszélgetve, jókat nevetve? Számos evangélikus gyülekezet és iskola is igyekezett a lehető legtöbbet kihozni ebből a rendkívüli helyzetből, így a nyár végén elmondható: ezúttal is jó néhány gyerek és fiatal tölthetett együtt hosszabb-rövidebb időt Isten közelségében.

CSÁKVÁR–BICSKE–CSABDI TÁRSULT EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Otthon lenni a templomban. Idén „otthon” maradtak a Csákvár–Bicske–Csabdi Társult Evangélikus Egyházközség hittantáborosai. A csákvári templom és a parókia udvarán július 19-én, vasárnap családi istentiszteletre is várták a hittanosokat szüleikkel együtt. A szervezők ez alkalommal azt tűzték ki a tábor céljául, hogy a gyerekek megismerhessék és otthonuknak tartsák a templomot és a gyülekezeti helyiségeket. Amint Szebik Károly lelkész írta, öröm volt látni a templomban bújócskázó és kergetőző gyerekeket.

A tábor tematikáját a templomos lovagok élete és szolgálata adta. A középkori lovagi erényekhez kapcsolódóan hét lovagi „próbát” kellett kiállnia a részt vevő huszonnegy, javarészt alsós hittanos gyermeknek. Birkózás vagy kardvívás helyett a következő próbákon kellett a rátermettségüket bizonyítaniuk. 1. Légy bátor! – Menj fel a templomtoronyba! 2. Légy hűséges! – Tanulj meg egy éneket, és énekelj el egy felnőttnek! 3. Légy nagylelkű! – Adj valakinek ajándékot! 4. Segítsd a gyengét! – Kísérj el egy nálad kisebbet a templomajtótól az oltárig! 5. Légy illedelmes! – Tanuld meg a köszöntést: „Erős vár a mi Istenünk!” – Próbáld meg visszafelé is! 6. Légy higgadt! – Milyen pontosan tudsz célba dobni? 7. Légy kitartó! – Tartsd a petrencés rudat, amilyen sokáig csak tudod!

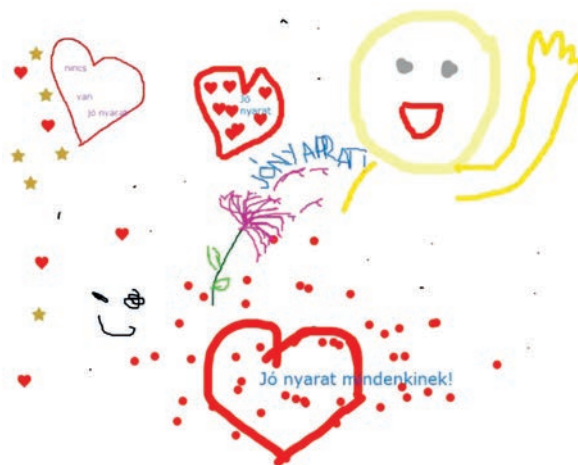
„Olyan erények ezek, amelyekre mai társadalmunkban nagy szükség van, és amelyek a Krisztustól kapott elhívásunkból, tőle kapott ajándékokból fakadóan lehetnek bennünk, és amelyekkel tanúskodhatunk hitünkről. A hittanosok a tábor elején kapott lovagi füzetükbe kapták meg az adott próba elvégzéséért járó

pecsétet, majd a táborzáró áhítaton sor került a »lovaggá avatásukra« is. A záró lovagavató áhítatot remek családi kvízzátékkal fejeztük be” – tudtuk meg a gyülekezet lelkészétől.

Háló-Zsák online. Nem csak Csákváron volt rendhagyó volt az idei hittantábor. A Háló-Zsák elnevezésű tábort a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Gyülekezeti és Missziói Osztálya szervezte júliusban. A napközis tábor online zajlott, így nem volt akadálya, hogy akár Pest megyéből, akár Zalából vagy Nógrádból legyenek résztvevői; Erdőkertesben, Keszthelyen vagy éppen Egyházasdengelegen egyaránt be lehetett kapcsolódni.

A Háló-Zsák újfajta, izgalmas kísérlet volt arra, hogy egy következő karanténhelyzetben mennyire lehet megszólítani és „egyházi jelenlétre” sarkalni a fiatalokat. Nemcsak elnevezésében, de programját tekintve is érdekességeket tartogatott az online tábor. A nyomozós játékban Benedek atya gyilkosát kellett megtalálni, majd a következő napon „Luther végrendelete” témájú szabadulószobát rendeztek be az országos iroda egyik szobájában, vagy éppen labirintusból kellett kijutni – mindezt teljesen virtuálisan. A gyerekek a kézműves feladatokat is egyénileg teljesítették, mivel a szervezők postán küldték ki nekik mécses, virágmagot és további kreatív eszközöket.

A szervezők elmondták, hogy a jövőben mindenképpen szeretnének valódi, személyes találkozót rendezni a táborozóknak, hogy a monitor kínálta kapcsolatokat tovább építhessék.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

FOTÓ: A BÜKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG FACEBOOK-OLDALA

Evezni a lehetőségek között. A szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Művészeti Iskola is programokban gazdag nyárral büszkélkedhet: tanulóiknak idén kenutábor és művészeti tábor is tartottak.

Az utóbbiba nemcsak művészeti iskolába járó gyermekeket vártak, hanem bárki jelentkezhetett, akit érdekel a színjátszás, a zene, a tánc vagy a kézművesség. „A gyerekek mindenbe belekóstolhattak, mindenki részt vehetett minden programban. A kortárs táncsal indítottuk a hetet, majd folytatódott színjátszással, zenés és kreatív foglalkozásokkal – mesélte a Credo Rádióknak Németh Gyöngyi, az iskola művészeti igazgatóhelyettese. – Az első nap volt még egy kis félelem, de utána rögtön belejötték a gyerekek a táborozásba.” A tábor végére ugyan nem terveztek semmilyen bemutatót, a gyerekek kérésére mégis úgy döntöttek, hogy legyen egy összegzés, hogy megmutathassák egymásnak mindazt, amit a héten tanultak.

A kenutábor ezúttal a Reményik-iskola bobai tagintézményével, a Döbrentei Gábor Evangélikus Általános és Művészeti Iskolával szervezték meg. „Nagy volt az érdeklődés. Idén tizenegy gyermekkel indultunk el, akik mind a bobai iskolának a növendékei – mondta Asbóth Szabolcs, a tábor szervezője szintén a Credo Rádió adásában. – Mindig fontos volt, hogy a gyermekek aktív kapcsolódási lehetőségekkel találkozzanak. Itt új élményeket szerezhettek, kialakult bennük a valahova tartozás élménye.” A főszerző továbbá hozzátette: a tábor lényege, hogy a gyermekek a szabad levegőn töltötték az idejüket, élvezték a természetet az okostelefonok és számítógépek világa nélkül.

FOTÓ: REMÉNYIK SÁNDOR EVANGÉLIKUS ÁLTALÁNOS ÉS MŰVÉSZETI ISKOLA – BOBAI

Interaktív keresztúton. Sem a hőség, sem a hirtelen jött zivatarok nem riasztották vissza a büki táborozó gyerekeket. A június közepén rendezett tábor időpontját a szervezők már tél végén eldöntötték, de a koronavírus-járvány miatt online táborozásra készültek. Végül a napközis táborokat engedélyező rendelet megjelenésének napján a már előre eltervezett online programot gondolták újra. A *Zarándokúton* elnevezésű tábor keretében az egyházközség istentiszteleti helyeit látogathatták volna meg a gyerekek akár biciklivel, akár gyalog vagy roller segítségével, mivel ez egyfajta zarándokút lett volna otthonaikból és bezárt-ságukból az Isten felé.

A táborozók számára egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya interaktív keresztutakat állított össze, így egy imaösvényen is végig lehetett menni. A *Zarándokúton* táborban a gyerekek egy szombati napon „Szorgos kezek a templom körül” mottóval családtagjaikkal együtt újrarendezték a sekrestyét, felújították a kerítést, és segítettek a templomszépítő munkálatokban.

FOTÓ: BUDAVÁRI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Így lehet élni! A budavári evangélikus gyülekezet tábora programjában és létszámában is egészen más, mint az eddigiek: a családi, gyermek- és ifjúsági táborban nyolcvanöt fő vett részt. Az *Így lehet élni!* elnevezésű eseményt Szigetszentmártonban rendezték június végétől július elejéig. Az öt nap alatt a táborozók – mindenki a saját korosztályi csoportjában – öt tanítvány útjával ismerkedhettek meg.

A családi táborozók sem unatkoztak: éjszakai vetélkedőn mérték össze tudásukat, Bibliával kapcsolatos ismereteiket és képességeiket. A budavári gyülekezet lelkésze, Bence Imre a következőképp zárja beszámolóját a tábori napokról: „Hálát adunk Istennek, hogy volt bátorságunk arra, hogy ne mondjuk le a táborról, és így sok részt vevő család, hittanos és ifjúsági tag részesülhetett olyan személyesen átélt élményben, amely – reménység szerint – a holnapját, az útját és hitbátorságát is meg fogja határozni.”

■ T. E.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ANDREA PIACQUADIO / PEXELS.COM

Tíz perc szünet

Anehéz helyzetek gyakran régi problémákra is új megoldásokat nyújtanak. Én például sosem tudtam jól pihenni. Azt a felfogást hozom magammal, hogy „első a munka, aztán a pihenés”, és „amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra!”. Tudattalanul is dolgozott ez bennem, ezért aztán mindig a kötelességeimet helyeztem az első helyre: legyen meg először a munka, megírva a cikk, elmosva a mosatlan, felporszívózva a lakás, kitergetve a szennyes, és ha már minden készen van, és már csak hullafáradtan vonszolom magam, akkor el lehet olvasni egy oldalt az újságból.

Aztán először megszületett a kislányunk, majd pedig idén nyáron az ikreink, és azzal szembesültem, hogy a „munkának” nincsen vége. Mert a pelenkázás, szoptatás, ringatás futószalagja a végtelenbe vezet, párhuzamosan pedig megy a játszótérezés, altatás, hatékony hisztikezelés verkljje is. Ezért a katonás munkamorálomat, miszerint mindent el kell végezni ahhoz, hogy jóízűen tudjak pihenni, elfelejtettem, ha nem akartam idő előtt megöszülni.

Úgyhogy kitaláltuk a férjemmel, hogy bevezetjük a „tíz perc szünet” módszerét. Minden órában, akárcsak az iskolában,

jár fejenként tíz perc szünet, amikor el kell dobni mindent, ami a kezünkben van (kivéve, ha az egy baba), és azt csinálni, amihez épp kedvünk van. Kiülni a kertbe egy pohár narancslével, céltalanul görgetni a hírfolyamot vagy adott esetben eljutni a mosdóba – mert néha még az is luxusnak számít. Tíz percre még három ordító kisgyerekekkel is el lehet bírni egyedül, viszont annak, aki épp szünetet tart, valódi újjászületés.

Ahogy éppen az egyik ilyen tíz percemet töltöttem a kertben, a fügefá árnyékában, arra gondoltam: miért kell megvárunk, hogy a fáradtságtól essünk össze, ahhoz, hogy pihenni tudjunk? Miért kell az egész évet végiggürcölnünk ahhoz, hogy „kiérdemljük” a nyári nyaralást? Nem csak a mi fejünkben él ez a tiltás, hogy nem élvezhetjük addig a pillanatot, amíg nem tettünk valami hasznosat is?

Új megvilágításba került előttem minden: Isten nemcsak a munkát áldja meg, hanem a pihenést is. Ezt nem kiérdemelni kell, hanem mindenkinek jár. Ahogyan Jézus is felment a hegyre egyedül, hogy az Atyával beszélgesse, úgy nekünk is kellenek azok a szünetek, amikor hagyjuk, hogy Isten átöleljen ben-

nünket a jelenlétével. Ilyenkor nem kell semmi hasznosat tennünk, elég, ha csak engedjük telni az időt. Megkockáztatom: még a hitben sem kell mindig „hasznosnak” éreznünk magunkat, mert Isten nem csak akkor tud megszólítani, amikor direkt imádkozunk, vagy Bibliát olvasunk. Ugyanis ő nem a hasznosságunk alapján ítél meg bennünket, hanem a szeretet szemüvegén keresztül néz ránk, és elfogad bennünket akkor is, amikor semmit nem csinálunk, csak vagyunk.

Nemsokára elkezdődik az új tanév, becsöngetnek az iskolákban, és a nyári lelassulást újra a dolgozabb hétköznapi követik majd. Nem mindenki teheti meg, hogy óránként kiszakítson magának tíz percet, ugyanakkor meg kell találnunk a magunk szüneteit, azokat a pillanatokot, amikor egy örült napon is kifújuk magunkat, és hagyjuk Istent szóhoz jutni.

Lehet, hogy nem lesz nagy beszélgetés, lehet, hogy nem élünk át eget rengető istenélményt. De nem is kell, mert a hit – akárcsak a gyereknevelés – nem sprint, hanem maratonfutás. Sok kis lépésből és apró szünetekből épül fel. Nap mint nap kell egészségesnek maradnunk, testileg, lelkileg, hosszú időn át.

■ KOVÁCS BARBARA

Esküvők járvány idején

Párok és lelkészek tapasztalatai

Talán az egyik legfontosabb döntés az ember életében az, hogy kit választ társul földi pályafutásának idejére. Vannak, akik éveken át szervezik a házasságkötés nagy napját, hogy az valóban tökéletes legyen, ám idén a koronavírus-járvány keresztülhúzta sok pár régóta dédelgetett terveit. Hogyan élték meg ezt a helyzetet a jegyesek, hogyan a lelkészek? Miként látják azok a vállalkozók, akiknek a számára a nyári esküvőszezon a legfontosabb időszak? Összeállításunkból kiderül, áldás vagy átok-e ez a helyzet a házasságkötések szempontjából.

„Nincs édesebb, kedvesebb, szívmelegítőbb kötelék, közösség és társulás, mint a jó házasság, ahol a házasfelek békében és egyetértésben élnek.”

(Luther Márton, 1532)

Hosszú évek stagnálása után tavaly nagy ugrás mutatkozott az esküvők számában, hiszen 2019-ben hatvanötezer-háromszáz mondták ki a boldogító igent a korábbi ötvenezres számhoz képest. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint a házasságkötések száma idén is nőtt. A kisebb mértékű áprilisi növekedés és a május-júniusi csökkenés hátterében a koronavírus-járvány miatt bevezetett, a csoportos rendezvényeket korlátozó intézkedések állhattak – voltak, akik inkább jövőre tették át a nagy alkalmat.

Elhalasztott, újratervezett ünnep

„Sok párhoz hasonlóan mi is elhalasztottuk az esküvőt. Az eredeti tervek szerint fél év alatt szerveztük volna meg, ami járvány nélkül is sok kapkodást jelentett volna – meséli a huszoneves Harmati Dóra. – Amikor a járvány beütött, és már találkozni sem tudtunk, akkor döntöttünk úgy, hogy nem ilyen jegyességre szeretnénk visszaemlékezni, inkább várunk, és következő tavasszal tartjuk meg az esküvőt, így remélhetőleg a második hullámot is kikerüljük. Szerettünk volna időt adni magunknak, hogy lelkileg is rá tudjunk hangolódni a nagy eseményre.”

A fiatal jegyespárnak az is szempont volt, hogy a család idősebb tagjai is jelen tudjanak lenni a szertartáson. „A nagyapám fog összeadni minket, máshogy

el sem tudom képzelni – teszi hozzá a menyasszony. – Bár nagyon jó egészségi állapotban van, de veszélyeztetett korosztályúnak számít, ez is szerepet játszott abban, hogy elhalasztottuk az esküvőt. Ugyanakkor azt is szeretnénk, hogy a szűk családuknak mindenképpen jelen legyen az esküvőnkön. A járvány segített átértékelni a helyzetet, jobban

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: LUGGI BENEDETTO

látjuk, hogy mi az, ami igazán számít. Kisebb lagzink lesz, szűkebb körben, és ha a járvány még ebbe is bele fog szólni, már azt sem bánjuk, a lényegen ez sem változtat.”

Igen különleges helyzetben

„Mint minden menyasszony és vőlegény, mi is régóta készültünk az esküvőnkre, már másfél éve elkezdtek szervezni, azonban az idei év sok váratlan helyzetet is tartogatott számunkra. Senki nem

gondolta volna, hogy egy vírus a feje tetejére tudja állítani a világot, és ennyire befolyásolni tudja az eseményeket – meséli Hegedüs-Bödecs Mónika, Hegedüs Gábor újdonsült felesége. – Július 11-én volt életünk egyik legszebb napja, azonban nem voltunk benne biztosak, hogy sikerül-e úgy, ahogy szeretnénk volna. Februárig minden szépen ment, elkezdtek osztogatni a meghívókat, de márciusban jöttek a korlátozások. Félbehagytuk a szervezést, majd áprilisban le is mondtuk a várva várt júliusi esküvőt. Május elején még úgy volt, hogy sajnos egy évvel el kell halasztanunk, azonban május végén egyik pillanatról a másikra hirtelen visszavonták az esküvőt érintő korlátozások nagy részét, ugyanakkor ott volt

a lehetősége annak is, hogy ugyanilyen hirtelen minden szigorítást akár vissza is hozhatnak. Ez a bizonytalanság eleinte rosszabb volt, mint mikor egyértelműen beláttuk, hogy halasztanunk kell. De amikor egy csöppnyi reménysugarat láttunk rá, rögtön elkezdtek újraszervezni, és egy hónap alatt mindent elintéztünk.”

Hegedüs Gábor hozzáteszi: „Ez azonban egyedül nem ment volna. Amikor mindketten döntésképtelenek voltunk a tekintetben, hogy mitévők legyünk, Isten mellénk állt, és a lehető legjobb döntést tudtuk meghozni. ▶

Mindennap imádkoztunk azért, hogy a meghívottaink velünk tudjanak ünnepelni, hogy Isten áldásával teljes esküvőt tarthassunk. Visszagondolva rengeteg hálát érzünk azért, hogy megélhettük ezt a napot, hogy velünk voltak azok, akik végig támogattak minket, imádkoztak értünk.”

Körültekintőbben

Amióta a vírus felütötte a fejét, az emberek sokkal kevésbé érzik azt, hogy csak ők irányítanak és szerveznek. Sok pár egészen másképp beszél a leendő esküvőjéről, megjelent például a „ha Isten is úgy akarja” mondat és hasonlók. A korlátozások idején rengetegen döntöttek úgy, hogy ha nagy esküvőt nem tarthatnak is, szűk családi körben azért mindenképpen egybekelnek a tervezett időpontban – meséli Szabados Dániel és Szabadosné Kustra Nikolett. A fiatal pár fotó- és videókészítéssel foglalkozó vállalkozást működtet.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: WEDDING PHOTOGRAPHY / UNSPLASH.COM

Tapasztalataik szerint a párok sokkal körültekintőbbek, akár a szerződések szempontjából is. „Mivel nem olyan rég indult útjára a vállalkozásunk, így természetesen először picit megijesztett minket, hogy a vírus átírja a terveinket, nem beszélve a párokról, akiknek a sorsát és örömét nagyon a szívünkön viseljük – mondják. – Egészen gördülékenyen lezajlott az esküvők új időpontokra való átszervezése, igyekeztünk a lehető legrugalmasabban hozzáállni a kialakult helyzethez. Sokakban benne van az aggodás a vírus esetleges újbóli megjelenése miatt, s ezért láthatóan óvatosabbak a szervezéssel, sokkal komolyabban veszik a szerződéseket és azok tartalmát, illetve

sokak számára értelmet nyert a »vis maior« jelentése [előre nem látott és elháríthatatlan akadály, amely felment valamely kötelezettség teljesítése alól – a szerk.]. Rengeteg helyen olvashattuk, hogy nem írtak szerződést a párok a szolgáltatóikkal, és emiatt kellemetlen helyzetek alakultak ki. Nos, a vírus után a szerződésekre mindenki jobban fog ügyelni, ugyanis ez mindkét fél érdeke.”

Lelkészszemmel

Nem csak a finom ételekre, a hangulatos videóra érdemes a készüléskor odafigyelni. Erre már Bence Imre budavári evangélikus lelkész hívja fel a figyelmet: „Az esküvői szertartás mellett fontos megemlíteni az azt megelőző jegyesoktatást is. Egyházközségünkben ez két mederben folyik. A házasulandókkal egyrészt határozott személyes beszélgetésekkel, másrészt közösen, az úgynevezett Fészekrakó körben készülünk a házasságra és az esküvőre. Az ősz óta együtt készülő

csoport márciusban találkozott utoljára. Néhány esküvőt áprilusra, néhányat májusra terveztek, s a Fészekrakó közösség tagjai egyre izgatottabbak voltak, hogyan alakul a helyzet. Március 16-án azonban

egyértelművé vált, hogy szinte mindegyik esküvőnél szükséges az újratervezés.”

A párok különféle megoldásokat kerestek. Voltak, akik – áprilisi időpontjuk lévén – új időpontot választottak szeptemberre vagy októberre. Voltak, aki egy évvel elhalasztották az esküvőt, és olyanok is, aki biztonsági megoldást kerestek, és több időpontot jelöltek ki a nyár végére és őszre. Mások megtartották a polgári házasságkötést, a templomi esküvőt és a lakodalmat halasztották el.

Útravaló a külsőségek helyett

„Az év első esküvőjét május 23-án tartottuk szűkebb családi részvétellel – folytatja Bence Imre. – Számomra eskető lelkészként az volt a legizgalmasabb, hogy abban segítsen őket, hogy a radikális változás ne befolyásolja a párok tagjainak egymás iránti kapcsolatát. Látni lehetett, hogy a lelki beszélgetéseket folytatni kell, és az internet segítségével elsősorban az a téma lett hangsúlyosabb ezekben a beszélgetésekben, miként élhetik meg az egymás iránti feltétlen szeretetet a krízisek idején. A hatszemközi beszélgetéseket és a Fészekrakó kört is sikeresen folytattuk az internet segítségével. Bár látható, hogy a személyességet nem pótolja a virtuális tér – számol be tapasztalatairól a budavári lelkész. – Ugyanakkor az a kérdés is hangsúlyosabbá vált, hogy miként lehet az esküvő abban a személyességben és meghittségben igazi ünnep, amelyet most így lehetett megteremteni. Arra kellett sokkal hangsúlyosabban figyelni, hogy az esküvői biznissz tolatkodó és a külsőségeket túldimenzionáló kínálata helyett olyan lelki tartalmat nyújtsak az esküvőre készülőknek, amely igazi útravalóként kíséri el őket a házasságukban. Ez a cél értelemszerűen mindig is fontos a lelkesi szolgálatban, de ezekben a hetekben különös fogékonyságot éreztem rá a házasságra készülők

Luther sem kapkodta el. Nem ritkaság, hogy valaki „későn” áll az oltár elé. Luther sokáig várt a házassággal, 1525-ben, negyvenkét évesen vette feleségül Bóra Katalint. A reformátor sok időt töltött távol otthonától, s a feleségének és családjának hiányát nehezen viselő családfő leveleiben játékos ábrándozással próbált könnyíteni a várakozáson: „És arra gondoltam, milyen remek borom és söröm van otthon, ráadásul egy szép asszonyom, akarom mondani, uram. És jól tennéd, ha minél előbb átköltöztetnéd ide az egész borral teli pincémet s egy flaskóval a sörödből, különben nem jövök vissza az új főzet előtt. Ezzel Istennek ajánlva fiókáinkkal és az egész háznéppel együtt, ámen!”

részéről. Egyfajta belső reménnyel vágyodom arra, hogy a pandémiának lesz olyan hozadéka, amelyet örömmel üdvözölhetünk: az, hogy az esküvőknél (is) fontosabbá válik a lelki tartalom a csillógó, talmi és üzleti érdekből tolakodóvá lett külsőségek helyett” – teszi hozzá Bence Imre budavári lelkész.

Időpontokkal teli naptár

„Izgalmas dolog minden év végén megnézni a naptár utolsó lapját, ahova mindig feljegyezzük a következő év párainak »nagy napját«. Ilyenkor Mátéval végig gondoljuk, milyen sok szép pillanatnak lehetünk majd részesei. Ám a 2020-as év mást hozott – ezt már Pongráczné Győri Boglárka kaposvári evangélikus lelkész meséli. – Áprilisa realizálódott, hogy sokan pár hónappal, de vannak, akik egy teljes évvel elcsúsztatják a házasságkötésük napját, s akadtak olyanok is, akik a korlátozás feloldásáig tartották a lakodalom helyszínét, a fotóst, a zenekart.”

Aztán jelentkezett egy pár: Evelin és Péter küldött egy üzenetet, hogy ők még is szeretnék megtartani az esküvőjüket. És így is történt!

„Az övük is, ahogy a többi pár jegyesoktatása is, időutazással ért fel. A párok minden esetben visszarepítenek a megismerkedésükhöz, a kapcsolatuk alakulásának állomásaihoz. Megosztják velem aggályait, és gyakran olyat is kimondanak, amit talán még a szüleiknek sem mertek. Nincs két egyforma történet, ezért is szeretek a pároknak olyan esketési ígét választani, amely egy kicsit kapcsolódik a

közös életútjukhoz, hiszen ettől lesz személyes és maradandó emlék.

»A teremtő Isten rendje a házasság. Isten teremtette az embert férfivá és asszonnyá, hogy a házasság rendjében éljenek együtt. Nemcsak azt engedi meg, hogy a házastársak eszközei legyenek az emberi élet teremtő munkájában, hanem azt is akarja, hogy Krisztus szeretetével szeressék egymást, és halálig tartó hűséggel ragaszkodjanak egymáshoz« – olvashatjuk a Pröhle-féle Agenda [Agenda a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkészei számára, összeállította Pröhle Károly – a szerk.] esketésről szóló részében. Kemény szavak, ugyanakkor igazak is. Az egyházi szertartáson nem szabad és nem is lehet elfeledtetni Isten szeretetét Jézus Krisztusban, hiszen el is hangzik: »Adjatok hálát Istennek, az Atyának mindenkor mindenért a mi Urunk Jézus Krisztus nevében.« Hogy mit hoz még az év második fele, azt nem tudom. Annyi bizonyos, hogy a naptárunk bővelkedik esküvői időpontokban. Szívből remélem, és imádkozom érte, hogy a templomaink padjai megteljenek szeretett családtagokkal, barátokkal, ismerősökkel, és tudjuk Isten áldását kérni a párok most induló közös életére” – zárja gondolatait Pongráczné Győri Boglárka kaposvári lelkész.

Imádság elmaradt esküvőre

A Békéscsabai Evangélikus Egyházközségben a veszélyhelyzet ideje alatt minden esküvőt lemondtak, mert szinte mindegyik vendégseregben lettek volna

Házasulandóknak vagy ifjú és kevésbé ifjú házásoknak is remek ajándék a Szerlemládkó, avagy a házasság dicsérete című könyv, amely Luther Mártonnak a házassággal kapcsolatos írásából nyújt válogatást. A kiadvány megvásárolható az evangélikus könyvesboltban (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.), vagy megrendelhető a Luther Kiadó webáruházában (Bolt.lutherkiado.hu).

olyan rokonok, barátok, akik külföldön élnek. Későbbre, többen jövő évre halasztották a nagy napot. „Az elmaradt esküvőre írt fohászkunkban együtt vihettük Isten színe elé érzéseinket, gondolatainkat és reménységünket, hogy fogunk tudni együtt ünnepelni” – mondja Nagy Zoltán esperes, békéscsabai lelkész.

A veszélyhelyzet megszűnése után legnagyobb részben megtartják a mostanra tervezett esküvőket. Az ezekre való készülésnek része lett az online találkozás, az online jegyesoktatás is. „Tapasztalatom szerint ebben a házasulandók nagyon rugalmasak, hiszen a legtöbbszörüknek teljesen természetes mind a magánéletükben, mind a munka világában a videókonferencia alkalmazása. Ám ezen a téren sem válthatják ki ezek teljesen a személyes találkozásokat, ugyanakkor távolabb élő és ritkán hazalátogató fiatalok esetében használható lehetőség lehet a jegyesoktatásban” – véli a jövőre nézve Nagy Zoltán.

■ Isó M. EMESE – SZEBENSZKI NOÉMI

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: TOM THE PHOTOGRAPHER / UNSPLASH.COM

A költő, aki lámpagyújtogató akart lenni

Reményik Sándor emlékezete

Bár gyermekkori álma, hogy felnőttként lámpagyújtogató legyen, soha nem teljesült, mégis az lett: verseivel és prózai írásaival – átvitt értelemben – a mai napig tartó fényt hozott olvasói életébe. Százharminc éve született Kolozsvár sokáig háttérbe szorított evangélikus költőóriása, Reményik Sándor.

„Reményik Sándor versei évtizedekig hozzáférhetetlenek voltak, s az életmű az elutasítottság, elfelejtettség és a szellemi dugárának kijáró rajongás szélső pólusai közelében szunnyadozott. Mindkét véglet ugyanazt tükrözte: annak a néhány évnek a termésére utalt vissza, amikor Reményik a Végvári-ciklus verseit írta, és költeményeivel egy tragikus helyzetbe került népcsoport identitásának, gyötrődésének, erkölcsi választójának alapkérdéseit fogalmazta meg, s keresett rájuk válaszokat” – kezdte Gróh Gáspár irodalomtörténész húsz évvel ezelőtt a *Magyar Szemle* folyóiratban megjelent, *Reményik Sándor 110 éve* című tanulmányát.

Evangélikus gyökerek

A Kolozsváron 1890. augusztus 30-án született költő családja mindkét ágon felvidéki eredetű volt. Az apai nagypapa, Reményik Lajos telepedett le vasnagykereskedőként Erdély történelmi központjában. Fia, Károly a város egyik legjelentősebb építkezési cégének lett a tulajdonosa, a belváros számos, meghatározó jellegű épületén fellelhető a keze nyoma. Ő építette azt a Mátyás király szülőházához közeli Szentlélek utcai emeletes házat is, amelyben a későbbi költő gyermekkorától egészen haláláig élt.

A szülőváros egészen kis korától hatással volt rá, verseiben gyakran megjelenik Kolozsvár. Látva a városban a lámpagyújtogatót, maga is az szeretett volna lenni, amint versében megidézte:

*Mért volt, mért nem volt, én azt nem tudom,
Nekem a csendes ember imponált,
Ki ballagott a bús utcák során,
S amerre ment,
Világosság támadt a nyomdokán.
[...]*

*Egyszer volt, rég volt, hogy kérdezték tőlem:
„Mi leszel, kisfiam, ha nagy leszel?”
Azóta sokat vívtam, verekedtem,
Azóta sűrűbb lett az éjszaka.*

*És végül – lámpagyújtogató lettem.
(Lámpagyújtogató; részlet)*

Reményik Sándor

Az édesanya, Brecz Mária evangélikus felmenői között találhatjuk Pákh Mihály evangélikus lelkészt, aki 1848-tól két éven át töltötte be a tiszai evangélikus egyházkerület püspöki – akkor elnevezéssel superintendensi – tisztségét. Reményik Sándor ugyanebből a családból örökölhette az írói vénát is: szintén rokona volt az a jogi végzettségű Pákh

Albert, aki nemcsak újságíróként működött, verseket írt, tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának és a Kísfaludy Társaságnak, de 1854-ben ő alapította a *Vasárnapi Ujság* című képes ismeretterjesztő hetilapot, és tizenkét évig volt a szerkesztője.

Reményik Sándor életére az édesanya más módon is jelentős hatással volt. Mivel korán megsüketült, „szorongásos, depresszióra hajlamos személyisége, [...] túlérzékenysége, határozatlansága [...] meghatározó tényező volt a gyermek lelki-szellemi-mentális állapotának formálásában” – írja Csontos Márta *Reményik Sándor pályakezdése* című tanulmányában. Életének vége felé a költő maga is többször szorult szanatóriumi gyógykezelésre. Ám édesanyjától az olvasás és az irodalom szeretetét is örökölte, ugyanis a betegségéből eredően számára egyetlen szórakozásként az olvasás maradt.

Prózai kezdetek

Az evangélikus elemi iskola után középiskolai tanulmányait a Kolozsvári Református Kollégiumban végezte. Nagy hatással volt rá osztályfőnöke, egyben magyartanára, Imre Sándor. Szülővárosa egyetemének jogi karán elvégzett négy évet, de szembetegsége miatt nem diplomázott. Hivatalt soha nem vállalt, neves építész apjától örökölt vagyona tette lehetővé számára, hogy az 1910-es évektől kezdődően csak az irodalomnak éljen.

A kolozsvári Polis Könyvkiadó és a Luther Kiadó közös gondozásában látott napvilágot 2007-ben a *Kézszorítás – Írók, művek, viták 1918–1941* című kötet Reményik esszéiből, kritikáiból. Ennek bevezető tanulmányában a szerkesztő, Dávid Gyula ekként fogalmaz: „Reményik Sándor [...] nem csak költő volt, sőt nem is költőnek indult. Először,

1913–1914-ben egy vidéki lapocskában, a *Dobsina és Vidékében* kezdett közölni sajátos hangulatú lírai prózát, amelyben Áprily Lajos költészetének csíráját látta. [...] De ugyancsak az 1910-es évektől Reményik neve alatt az irodalom, főleg a költészet problémáival foglalkozó esszék, kritikák is napvilágot láttak, s a költő hosszabb-rövidebb kihagyásokkal, egészen haláláig ebben a minőségben is jelen volt az erdélyi magyar irodalomban.”

Emellett Reményik 1921-től a *Pásztortűz* című irodalmi és művészeti folyóirat főszerkesztője, illetve az 1928-ban indult *Erdélyi Helikon* – havonta megjelenő szépirodalmi és kritikai folyóirat – alapító tagja volt.

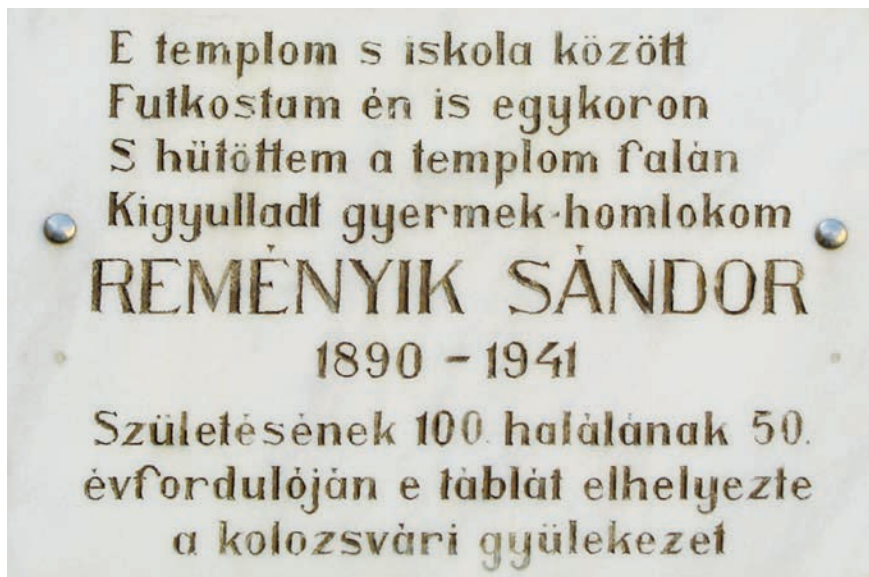
A „lelki meztelen” költő

„Poklok örvénylő mélyétől a mennyek magasáig csapnak a Reményik-költőiség érzésviharai; a vívódó és szárnyaló újtestamentumi ihletettségre – s a magyarság léttörténetét krisztológiai sorsazonosítással a passióban vizionáló látásmódba – az istenkereső tusakodás ószövetségi tónusai vegyülnek” – olvashatjuk Bertha Zoltán *Isten közelében* címmel Reményik vallásos lírájáról írt tanulmányában. Majd az irodalomtörténész összegyűjti, hogyan vélekedtek mások erről a „szakrális költőről”: „»Igehirdető«, »Istennel telt« »papi lélek« (Sík Sándor), sokan »úgy tisztelték, mint egy szentet« (Szerb Antal); »mintha Isten küldötte lett volna«, »hitre és életre buzdító apostol« (Tamási Áron), »valami mélyről előtörő fényesség is árad belőle: a hitben, börtönlésben, imádságban megtisztult em-

FOTÓ: JOÁNOVICŝ TESTVÉREK

Reményik Sándor az 1910-es években

Reményik Sándor-emléktábla Kolozsvárott az evangélikus püspökségen

ber arcának fényessége», »a magyar szó katakombákba visszahúzódó szertartásainak őskeresztényi értelemben vett apostola ő, a lemondásnak, a belső élet tiszta szerénységének, a nagy megtisztulásnak prédikátora« (Dsidá Jenő); »igazi királyi képviselője az eszmék világának« (Tavaszy Sándor), »mintha egy szenvedések tüzeiben tisztuló szerzeteslélek beszélne« belőle (Áprily Lajos), »próféta, fölfokozott ember, biblikus túlzás« (Molter Károly), »valóban istenes ember« (Berde Mária); »kidalolta, amiket az Isten kegyelme lelke falára vésett« (Bartalis János); »spirituális költő«, »Isten laikus papja«.”

Első verseskötete *Fagyöngyök* címmel 1918-ban jelent meg. Művein a *Nyugat* első nemzedékének hatása érezhető. Az első világháború után Végvári álnéven jelentette meg köteteit. Ezekben a kisebbségbe szorított erdélyi magyarságot buzdította kitarásra, a kivándorlás ellen emelte fel a hangját, a szülőföldön maradásra szólította fel társait.

A betegségével küszködő költő a későbbi verseinek témájául a hit dolgait választotta. Istenes verseit *Kenyér helyett* címmel 1932-ben rendezte sajtó alá. Az 1930-as évekre a transzszilvanizmus vezető képviselőjévé vált, az erdélyi hagyományokhoz való ragaszkodást hangsúlyozta. 1937-ben Baumgarten-díjjal jutalmazták.

Reményik a *Pásztortűz* 1928. július 15-i számában megjelent írásában fogalmazta meg saját költői hitvallását: „A poeta sorsa tulajdonképpen lelki meztelenség. Saját sorsának, legintimebb mivoltának leleplezése, világ elé tárása. Minél líraibb a vers, annál inkább levetkezése bizonyos, legáltalánosabb értelemben vett szeméremnek. Minden vers egy le-

FOTÓK: WIKIPÉDIA

Reményik Sándor szobra Kolozsvárott

tépett ruhadarab, leszakított fátyol a költő lelkeről.”

Élete vége felé többször volt hosszabb ideig szanatóriumban. Kolozsváron hunyt el 1941. október 24-én. Halála után, 1941-ben a Magyar Tudományos Akadémia Nagydíjjal ismerték el munkásságát.

■ BODA ZSUZSA

Indul az évad

Kulturális ajánlatok koncerttől grafikai tárlatig

A tavaszi hónapokban számos kulturális esemény elmaradt, vagy az online térbe szervezték, nyáridőben azonban már várták programok az érdeklődőket. Kínálatban – lapzártánk idején legalábbis így tűnik – nem lesz hiány szeptemberben sem.

Egyházi zene megújuláshoz. A Szent Efrém férfikar szeptember 4-én, pénteken a budapesti belvárosi Nagyboldogasszony-főplébániatemplomban (V. kerület, Március 15. tér) ad koncertet. Szeptember elseje nálunk az iskolakezdés, a keleti egyházban a 4. század óta az új egyházi év kezdőnapja. A járvány miatt felfüggesztett *Oriente lumen* (Kelet világossága) sorozat újraindulásának időpontja nagyon közel esik ehhez a jeles naphoz, amelyen a keresztény zenének a megújuláshoz, az „új emberhez” kapcsolódó műveit idézik föl az előadók.

A bizánci újévi (*Indiktion*) koncerten a magyar kóruskultúra egyik legismertebb képviselője, a sokszorosan díjazott Pro Musica leánykar lesz – Szabó Dénes vezetésével – a Szent Efrém férfikar vendége. Az esemény ingyenes.

Filmpiknik a Balatonnál. A tavalyi év legjobb magyar filmjeit nézheti meg ingyen a közönség szeptember 3–5. között a Veszprém–Balaton filmpikniken. Veszprémben a Hangvilla, az Expresszó és a Vár (Szentháromság tér) ad otthont a filmes rendezvénynek, míg Balatonfüreden a Balaton moziban és a Tagore sétányon óriáskivetítőn láthatják a filmbarátok a tavalyi filmtermés legjavát.

A filmpiknik kínálatát zenei és gasztroprogramok, valamint szakmai programok és közönségtalálkozók színesítik majd. Az eseményen látható lesz például az Oscar-díjra jelölt *Akik maradtak*, a különleges látványvilágú, mai erdélyi történetet bemutató *Valan* vagy éppen az abszurd humorú *Drakulics elvtárs*.

A filmpiknik társrendezvénye lesz a *Könyv – bor – jazz*, amelynek keretében Balatonfüreden három napon át egymást váltják

az író-olvasó találkozók, a tárlatvezetéssel házasított borkóstolók és a Blaha utca reformkori házainak árnyékában zendülő jazzkoncertek. Bővebb információ: Filmpiknik.hu.

P. Howard zenés képregényszínháza. Az utánozhatatlan humorú Rejtő Jenő írói fantáziája külön világot teremtett a magyar regényirodalomban. Legnépszerűbb műveinek egyike, *A tizennégy karátos autó* a Budapest Bár közreműködésével koncertszínházi előadás formájában kel életre. Vanek úr, a Szahara, a francia idegenlégió és egy szerelmi történet szálaiból zseniális ponyvaparódia szövődik.

FOTÓ: KUTTNER ADÁM

A dalokat nem énekesek, hanem hat kitűnő színművész adja elő, mások mellett Mentés Júlia és Mikó István. A produkció rendezője a Jászai Mari-díjas Keresztes Tamás, ő tervezte a díszletet is, és a regény színpadra adaptálása is Divinyi Rékával közös munkája. A zenekar élőben, koncertszerűen játszik, a dalokat színpadi jelenetek, etűdök fűzik össze. Ám nemcsak a zene és a színjáték, hanem a Keresztes Tamás által létrehozott látvány is fontos része annak a vállalkozásnak, amely Rejtő írói világából új műfajt, zenés „képregényszínházat” teremt. Az előadás nyári premierje a Városmajori Szabadtéri Színpadon volt, míg a szezonbeli bemutatót szeptember 14-én, hétfőn 19 órakor tartják az Újpesti Rendezvényterben (Budapest IV. kerület, Szent István tér 13–14.; Uprendezyter.hu).

Tanteremben felnőtteknek. Bertolt Brecht *A kaukázusi krétakör* című drámája alapján felnőttek számára készült tantermi előadás tekinthető meg *A krétakör* címmel a budapesti Benczúr Ház Kulturális Központban (VI. kerület, Benczúr u. 27.) szeptember 7-én 19 órakor.

A főhős, Gruse egyszerű konyhalány, akit nem különleges jósa választ ki, hanem maga a cselekvés, egy vészhelyzetben meghozott döntés. Kezébe adnak egy gyermeket, a kormányzóné gyermekét, akit a lázadók keresni fognak. Gruse először lerakja, aztán felveszi, és menekül – egy gyerekért, aki nem az övé.

KÉPKOCKA A VALÁN CÍMŰ FILMBŐL

Az előadás a segítségnyújtás identitásformáló erejének, a döntés felelősségének kérdését járja körbe. A jóért vállalt kockázat és felelősség súlyát, egy felnőtté válás történetét. Az egyfelvonásos, kilencvenperces tantermi előadás előadói és alkotói: Bánfalvi Eszter, Feczesin Kristóf, Ficza István, Mészáros Blanka; rendezte: Fodor Orsolya. További információ: Pkalapitvany.hu/bhkk.

Szerelemről, hazáról, cigányságról. Szigligeti Ede *A cigány* című darabját zenés „prevakera” formájában mutatja be a celldömölki Soltis Lajos Színház szeptember 26-án 19 órakor Szentendrén, a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár színháztermében (Szentendre, Pátriárka utca 7.).

„Szeretett magyar hazánk láthatárán veszélyes felhők tornyosulnak. Miközben minden hazafi szent kötelessége hazáját bel- és külellenségek ellen megvédeni [...], a magyar cigány, Rózsa Peti beleszeret Ivánka Évikébe, Celldömölk legszebb nem cigány magyar lányába – olvassuk a színlapon. – A haza bizodalmasan várja fiaitól, hogy mostani veszélyes körülmények között a királyi trón, haza és alkotmány védelmére az ország zászlója alá mentül előbb összesereglenek, mely összeseregledés következtében elindul a haddelhadd, nem is beszélve a fekete füstirígó, Rózsa Rózi bánatáról, hogy belészakad a nagy magyar szív és a hegede vonója...” A zenés-zajos előadást Fábíán Péter és Benkő Bence rendezte. További információ: Szentendreiteatrum.hu.

Dürer Ádámja és Évája. A budapesti Szépművészeti Múzeumban őrzött, mintegy kilencezer lapot tartalmazó rangos nemzetközi rajzgyűjteménynek gazdag és változatos szegmense a korai német rajzok együttese. Az október 18-ig látható, *Dürer kora* című tárlatra az internacionális gótika világától a reneszánsz korszakon át a manierizmus időszakáig ívelő két évszázadban német nyelvterületen készült művekből válogatottak. E kompozíciókat kiegészíti a német reneszánsz virtuóz grafikusművészek, Albrecht Dürernek néhány réz- és fametszete – köztük *Ádám és Éva* című alkotása is –, így összesen ötvennégy művel találkozhat a látogató.

A kiállítás hat szekcióban (*A kezdetek: 15. századi rajzok; Albrecht Dürer és köre; Chiaroscuro rajzok; Az önálló tájbrázolás kezdetei és a fiktív táj; Előkészítő rajzok; Művészet II. Rudolf prágai udvarában*) mutatja be a korszakot. További információ: Szepmuveszeti.hu.

■ Összeállította: K. B.

HANS HOFFMANN: KÉT KÉZTANULMÁNY

Evangelikus programok az Ars Sacra fesztiválon

A szeptember 12-20. között zajló Ars Sacra fesztivál evangélikus programjaiból válogattunk a teljesség igénye nélkül. Lapzártánk idején ezeket a programokat mint megtartandókat hirdetik; reménység szerint az aktuális járványhelyzet nem szól közbe...

Német romantikusok és ma élő magyarok imái a kelenföldi evangélikus templomban (Budapest XI. kerület, Magyarai István utca 1-3.) szeptember 12-én 18 órakor. A műsor: Joseph Rheinberger: *F-dúr Missa brevis* (Op. 117.); Uzsaly Bence: *Surrexit!* (ősbemutató); Orbán György: *126. zsoltár*; Felix Mendelssohn-Bartholdy: *Drei Geistliche Lieder*. A Gesualdo kamarakórus énekel, vezényel Uzsaly Bence.

Gyukics Péter fotókiállítása a dunaújvárosi evangélikus templomban (Dunaújváros, Szilágyi Erzsébet út 34.) *Ég és föld találkozása a korszerű templomépítészetben II.* címmel. „1945-1980 között körülbelül ötszáz templom épült. Ezen a fotókiállításon harmincról láthatók fotóim” – ajánlja az alkotó a szeptember 12-20. között napközben látogatható tárlatot.

Felekezettörténeti séta Óbudán. A szeptember 13-án 14 órakor kezdődő programon meglátogatják Óbuda vallási életének 18-20. századi színtereit: a Szentháromság-szobrot, a Szent Péter és Pál-templomot, a zsinagógát, a református és az evangélikus templomot; lehetőség szerint templombejárásokkal. A maximális létszám huszonöt fő. A részvételhez előzetes bejelentkezés szükséges a programok@obudaimuzeum.hu e-mail-címen.

„Ajtódnál valaki megáll!” Interaktív istentisztelet Istent keresőknek, elmélyülni vágyóknak, igényes zenét szeretőknak, kicsiknek és nagyoknak, párhuzamos programkínálat-tal gyermekeknek a mezőberényi evangélikus templomban (Mezőberény, Kossuth Lajos tér) szeptember 13-án 10 órai kezdettel.

A cimbalom egyházzenei szerepe. A rákoshegyi evangélikus templomban (Budapest XVII. kerület, Tessedik tér 1.) szeptember 17-én 18 órakor kezdődő koncerten dr. Herencsár Viktória cimbalomművész, a Cimbalom-világszövetség elnöke zenei példákkal illusztrálva ismerteti meg a közönséggel a cimbalom nemzetközi egyházzenei történetét, irodalmát.

Sándy Gyula építész munkásságát bemutató előadás. A Rákospalotai Múzeumban (Budapest XV. kerület, Pestújhelyi út 81.) szeptember 19-én 14-15 óra között Sándy Gyula evangélikus építész (1868-1953) munkásságáról tart előadást Bodó Péter művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria munkatársa, majd templomnéző séta indul a pestújhelyi evangélikus templomban. A gyülekezetet bemutatja Szabó B. András, a Pestújhely-Újpalotai Evangélikus Egyházközség lelkesze.

■ Összeállította: K. B.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: AVE CALVAR / UNSPLASH.COM

Nem tudok mit mondani neked

Uram és Istenem! Térden állva fordulok hozzád ismét, hiszen Jézus nevére minden térdnek meg kell hajolnia; térden állva és kicsit feszélyezve. Tudom, hogy nem ezen múlik, de tudom, hogy mégsem mindegy.

Keresgélem a szavakat, Uram, tudom, hogy van megköszönnivalóm, tudom, hogy te előbb szeretted, mint én szerettem volna, a te ajándékod számomra a családom, szüleim, testvérem, feleségem és gyermekeim. Köszönöm mindazokat, akiket már a földi világból elszóltattál, köszönöm magyar hazámat, köszönöm iskolámat, az anyaszentegyház ősi iskoláját.

Hálát adok neked mindenért, de bár csak ne csengene a hála szava üresen! Hálás lehetek, van örülnivalóm, miért vagyok mégis sokszor örméltelen, hálátlan? Hiszen te megőrizted eddig életemet és azokét is, akiket szerettek, és biztos lehetek abban, hogy a földi élet után megőrzöl mindannyiunkat, akik hiszünk tebenned.

Uram! Ilyen egyszerű hát, csak hinni kell, de olyan nehéz hinni. Bizonytalan minden, talán azt a mondatot a legnehe-

zebb megtalálni, hogy „hiszek, Uram”. Kérlek, adj nekem hitet a hitetlenségemben.

Uram! Te, aki a szívekbe és a vesékbe látsz, tudod azt is, hogy amikor a számon megjelenik egy szó, amikor a tollunk nyomán formálódik egy betű, akkor az már nem teljesen az, amit mondani kellene, amit írni volna jó. Nem tudom azt mondani, amit szeretnék, lehet, hogy nem tudok mit mondani neked.

Teremtő Istenem! Te tudod, hogy bűnök terhelnek, embertársak között élek, az iskolában és a családban, testvéreim várják a szavaimat, és sokszor nem tudok mit mondani nekik. A szavak hamisan csengenek, a meggyőződés kopik, hitem nem világít. Úr Jézus Krisztus! Ahogy te megtetted, hogy erőt adtál, szavaddal gyógyítottál, és minden kísértésben kitartottál, adj nekem is erőt, adj hitet, és erősítsd a meggyőződést bennem, hogy embertársaimat is erősíthessem, jó szóval és nem türelmetlenül. Add, hogy bátoríthassam őket, add, hogy tudjak mit mondani nekik!

Kérlek, vezess azon az úton, amelyen a te dicsőségedet meglátom, s ne keressek

más dicsőséget, ne legyek hiú és beképzelt. Hiszen minden jó tetőled származik, aki egyedül vagy szent. Úr Jézus, aki bűntelenül haltál meg értem is, add, hogy dicsőíteni tudjalak, ahogy maga a teremtett világ létével dicsőít téged az Atyával együtt.

Szentlélek Isten! Kérve kérlek, hogy ne vesszen rajtam kárba a te munkád. Add, hogy bölcsebben élhessek a rám bízottak között. Add, hogy eszközöd lehessen, bár méltatlanul, de mégis a te ügyedben munkálkodhassam. Sugározhasson belőlem az a szeretet, amelyet tőled kaptam és állandóan kapok. Hiszen tenyereden hordozol, minden jóval elhalmozol; kérlek, ne legyek hálátlan. Kérlek, majd a számonkérésnél ne a vétkeimet nézd, hanem kegyelmesen fedezd el azokat.

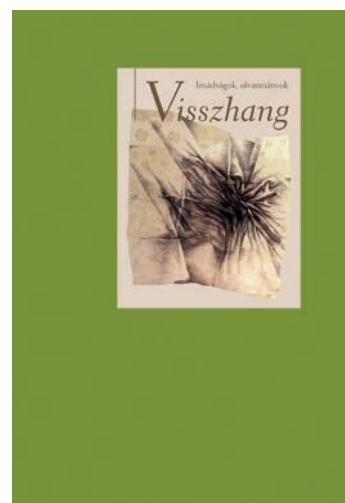
Uram! Magamtól még azt sem tudom, hogy mit mondjak neked. Köszönöm, hogy mégis adtál és adsz szavakat. Hálát adok azért, hogy annyi mindenért hálát adhatok neked, aki király vagy, és mégis egy közülünk.

Kérlek végül, hogy a feltámadással megmutatott út ne vesszen rajtam kárba, és kérlek minden emberért, hogy hadd juszanak el hozzád.

Kérlek, bocsásd meg, ha mégis hitetelen a köszönetem, felszínes a hálám, nem örömteli a dicsőítésem, és okatlanok a kéréseim.

Jó, hogy te mindent már akkor tudtál, amikor ehhez az imához fogtam. Jó, hogy te megtalálsz a szavakat. Ámen.

Forrás: *Visszhang*

Visszhang. Imádságok, olvasmányok. Szerkesztette Szabó Lajos. 3., átdolgozott kiadás. Luther Kiadó, Budapest, 2019. Ára 2800 forint

A velünk vándorló Isten

Biblikus iránytűt ad a kézbe a Luther Kiadó új könyve

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszéke vezetőjének kétszáz oldalas munkája segíthet abban, hogy az egész Szentírás a vándorok kézi- és útkönyveként nyíljon meg az olvasó előtt. Rádöbbenhetek arra, hogy én is „homo peregrinus”, azaz vándorló ember vagyok. „Vándorléttel megáldott és megterhelt lény”, aki végső soron zarándokként lábon hordja ki és teljesíti be az életét. Az előszó Tillmann József filozófust idézi: „Az ember igazi hona nem a ház, hanem az út, és maga az élet egy utazás, amelyet lábon kell megtenni.” A jó hír, hogy ezen az úton valaki mellénk szegődik: kivezet, elhordoz, megszabadít, s legvégül bevisz... Ezen úti élmények megtapasztalásából születhet meg szívünkben a vándorlét bizalomra épülő, a mostra nyitott teológiája. Varga Gyöngyi könyve valóban a mában, a mostban kíván biblikus iránytűt adni a kezünkbe.

Mintha egy kellemes kirándulásra invitálna a virágos réten át a könyv címlapjának vonzó képe. Ezzel szemben már az előszó szembesít minket világunk igencsak veszélyes útviszonyaival. Oly korban élünk, amikor emberek milliói kényszerülnek arra, hogy kétségbeesésükben vándorútra keljenek: menekülnek a totális létbizonytalanságból az ugyancsak teljesen bizonytalan jövőbe. Ugyanakkor azok, akiknek látszólag biztos az otthonuk, a világvármány miatt rákényszerülnek arra, hogy félelmükben bezárkózzanak, és a másik emberben csak veszélyforrást gyanítsanak. „A nomád vándorokhoz egészen hasonlóan átéltük a kapcsolathányagnak, az életünk törekénységének s a jövő kiszámíthatatlanságának megrázó tapasztalatait...”

A *homo peregrinus*, akinek útja olykor a pusztaságon, a halál árnyékának völgyén át vezet, nemcsak naponkénti veszélyeztetettségét éli meg, hanem azt is felfedezheti, hogy nincsen egyedül. Olyan Ura van, aki nem „utaztatja”, hanem vele utazik, vele vándorló Isten, *Deus peregrinus*. Ahogy Ézsaiás bemutatja: „Immánuel”, velünk az Isten (Ézs 7,14).

Ez az Isten szolidáris útítárs, aki sorsközösséget vállal népével: „...az Úr tudta, hogy itt jársz e nagy pusztában.” (5Móz 2,7) Ugyanakkor ez az Isten mobilis, „hordozható”, gondoljunk a szent sátor és a frigyaráda gazdag szimbolikus üzenetére.

További jó hír, hogy „Isten elbeszélhető”, azaz engedi elmesélni magát. Ilyen módon újra meg újra emlékezhetünk arra, hogy mi történt az úton együtt vele

és általa. Hogyan vezetett hol tűz-, hol pedig felhős zloppal. Jó pásztorként hogyan őrzött és terelgetett vigasztaló botjával (23. zsoltár). Így válik az úton járás élő metaforává. „A közösség, a tradíció és a narratíva összekapcsolódik. A tradíció a másokkal megosztott nyelv tapasztalata: ez teszi lehetővé a kommunikáció létrejöttét, vagyis a közösség születését.” A hit pedig nem más, mint élő kapcsolat, útonlét Istennel!

A könyv további fontos felismerése, hogy amit az úton átélt istenélményekből továbbadhatunk, „a történet elsősorban nem informál, hanem mindenekelőtt transzformál. A bibliai textusokban összesen annyi az információ, amennyi a transzformációhoz szükséges. Ez nagyszerű kihívás és lehetőség: változni, növekedni, mélyülni...” Varga Gyöngyi többször is hangsúlyozza: „A Szentírás felrázni, megmozgatni akar. Kibillent a komfortzónánkból, csodálkozásra készít, esetleg megijeszt, ám mindenekelőtt mélyen elgondolkodtat.”

A szerző nem csupán az Ószövetség könyveiben mutatja meg a *Deus* és a *homo peregrinus* közös történetét, hanem ablakot nyit az Újszövetség felé is. Külön pontban foglalkozik a kivonulás és a vándorlás motívumaival Jézus életében és a születő egyház történetében. Aki beleolvas az evangéliumokba, hamar szembesül azzal, hogy Jézus születésétől kereszthaláláig, de még feltámadása után is egészen a mennybemenetelig állandóan úton van. Ugyanakkor a tanítványait is szüntelenül mozgásban tartja. A legna-

Varga Gyöngyi: *Nomád teológia*. Luther Kiadó, Budapest, 2020. Ára 2300 forint

gyobb mobilizálási csoda gyümölcseként pünkösdkor megszületett egyház pedig már görög nevében is „eklézsia”, azaz: a világból kihívott és a föld végső határáig elküldött, mozgósított apostolok dinamikus közössége.

A *Nomád teológia* nem könnyű sétára hív, hanem kemény túrára a Szentírás olykor rögzös útjaira. Ami a könyv személyes „hatástörténetét” illeti: miután befejeztem, úgy döntöttem, újra végig kell olvasnom az egész Ószövetséget...

A szerző végül így summázza a nomád teológia lényegét: „Az Ószövetség arról beszél, hogy a legjobb, ami történhet velünk, az, hogy úton lehetünk. Itt, menet közben, a földi életünkben talál ránk a »menny«... Kairosza van a nomád teológiának... úgy tanúskodni az evangéliumról, hogy ebben személyesen felvállaljuk a hit megmozdító és átalakító hatását. Azt a kockázatot, hogy változzunk.”

■ GÁNC S PÉTER

Hogyan lehet segíteni a bántalmazott gyerekeken?

Hívő pszichológus válaszol

A bántalmazott gyermekeknek a világba és az emberekbe vetett alapvető hite és bizalma sérül, mert az a személy bántja őket, akihez a legjobban ragaszkodnak – mondja Arató Ágnes klinikai gyermekpszichológus. A szakembert arról kérdeztük, melyek a bántalmazás árulkodó jelei, mit tehet a pszichológus ezekért a gyermekekért, és arról is szó esik, miként kezelje a szülő, ha megtudja, hogy gyermeke nem neki való tartalommal találkozott az interneten.

– A karantén kapcsán sokat hallottunk arról, hogy a családon belüli erőszak, a gyermekbántalmazások száma megnövekedett. Mi volt az ön tapasztalata?

kodni, kialakítottak egy új rendszert, amellyel működtetni tudták a családi életüket. A problémák azoknál a családoknál jelentkeztek, ahol már korábban

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTO: PEXELS / PIXABAY.COM

– Vegyes a tapasztalatom. Kezdem a pozitívvál: rengeteg családtól hallottam azt, hogy nagyon jól érezték magukat ebben az időszakban. Az otthoni munkavégzés ellenére sokat pihentek, szerettek együtt lenni, élvezték, hogy begubózhatnak. A karanténhelyzet nehézségét abban látom, hogy az összesség felborította azt a családi egyensúlyt, amely addig működött. Ott, ahol a családtagok képesek voltak alkalmaz-

is gondok voltak az együttélés, ahol a családi közeg nem „biztos bázisként” működött, ahova jó megérkezni, ahol jó lenni. Az elhanyagolás, érzelmi bántalmazás, az erőszakos kommunikáció, az agresszív gyermeknevelés sajnos a pandémiát megelőzően is nagyon jellemző volt a magyar családokra. Az öszszesség felborította ezt a tendenciát.

– **Hogyan indul el az ilyen esetek kezelésekor?**

– Általában az óvodától vagy az iskolától kapunk jelzést arról a gyanúról, hogy a gyermeket érzelmileg, fizikailag vagy szexuálisan bántalmazzák; önként nemigen jelentkeznek ezek a családok, mert félnek a bántalmazó féltől. A pedagógiai szakszolgálat pszichológusának a feladata, hogy felmérje a gyermek állapotát és a családi viszonyokat. Külön beszélgetünk a szülőkkel, és külön, több alkalommal találkozunk a gyermekkel is. Életkortól függően játszunk, beszélgetünk vele. Fontos, hogy a gyereket ebben a kezdeti szakaszban sosem faggatjuk, nem kérdezősködünk, hanem csak vele vagyunk, ráhangolódunk, hogy biztonságban érezhesse magát. Ebben a biztonságos közegben aztán ő fogja akarni szóban vagy játékában, a gesztusain keresztül kifejezni a félelmeit, a sérelmeit, az élményeit.

– **Nyilván nem maradhatnak ki a folyamatból a szülők sem.**

– A szülőkkel való beszélgetésen mindig nyíltan kezelem a problémát, egyenesen fogalmazok, nem beszélek virágnyelven – természetesen a jelzést tevő anonimitását figyelembe véve. A titkolózás felerősíti az ellenállást. El szoktam mondani, hogy mit látok a gyermekben, mik a tények, és megkérdezem, mit gondol a szülő, miért viselkedhet így. Fontosnak tartom, hogy a szülő ne érezze támadva magát, mert akkor nem fog együttműködni velünk, viszont érezze a helyzet súlyát. Nagyon nehéz beszélgetések ezek, ha igazán nagy a baj, a beavatkozásunk felfokozhatja az agressziót a családban.

– **Mi lehet a következő lépés?**

– Ha a pszichológiai vizsgálaton meg erősödik a bántalmazás gyanúja, akkor elveszünk a kapcsolatot a gyermekvédelmi rendszerrel, bevonjuk a szociális szférát. Vannak olyan szervezetek, amelyekhez továbbbírányítjuk a bántalmazott felet, például az Ökumenikus Segélyszervezethez vagy a Hintalovon Alapítványhoz.

FOTO: ARATÓ ÁGNES ARCHÍVUMBÓL

– Hogyan lehet észrevenni egy gyermekben azt, ha bántalmazták?

– A fizikai, érzelmi és szexuális bántalmazásnál is igaz, hogy a gyerekek alapvetően lelki sérülést szenvednek el. A világba és az emberekbe vetett alapvető hitük és bizalmuk sérül, mert az a személy bántja őket, akihez a legjobban ragaszkodnak. Egy bántalmazott gyermek zaklatott, állandó bizonytalanságban van, figyelni a körülötte lévők mimikáját, reakcióit. Gyenge az önbizalma – ezt sokszor nárcisztikus viselkedéssel palástolja –, mert önmagáról az a képe alakult ki, hogy rossz, bántható, megérdemli, hogy bántásák. Sok esetben nagyon nehéz észrevenni, hogy tartósan bántanak egy gyermeket. Áruklódó jel, hogy nagyon nehéz igazi, bizalmi kapcsolatot kialakítani vele, előfordul, hogy kezdettől elzárkózó a gyermek, fél, még a szemkontaktust sem viszonozza. Gyakoribb azonban, hogy sokszor felszínesen nagyon ragaszkodók, ölelgetik az embert, pusztádnak, akár ismeretlenként is. A mesélés és csacsogás után, ha mélyebbre akarunk menni, akkor ez már nem sikerül, elzárkóznak, nem lehet vagy nem tudnak beszélni arról, ami velük történik, mert egyrészt félnek, másrészt viszont – és ez az igazi ok – a bántalmazás emlékei hozzáférhetetlenek. Ilyenkor a közös já-

ték, például a bábozás szimbolikus nyelve az, ami segíthet. Az elménk úgy működik, hogy ezeket az emlékeket egyszerűen lehasítja, elzárja egy dobozba, és hozzáférhetetlenné teszi őket.

– Ha a kamasz nem érzi jól magát, vagy bajba kerül, az hamarabb kiderül, mint mikor egy óvodást ér bántás? Melyek azok a jelek, amelyekre a tinédzserkorú gyermekeknél érdemes odafigyelni?

– A legszembetűnőbb az, hogy a gyermek levert, tartósan rosszkedvű. Nem akar beszélgetni, elhúzódik, megváltozik a viselkedése. Főleg óvodás- és kamaszkorban dühkitörések is társulhatnak a rossz hangulathoz, amelyeket a szülők gyakran nem vesznek komolyan – pedig egy gyermek önmagában nem hisztis, mindig van ok a háttérben. Kisiskoláskorban inkább az iskolai teljesítmény romlása figyelhető meg. Intő jel lehet még, ha egy gyermek nem az életkorának megfelelően játszik, viselkedik, visszaesik a fejlődésben: például évek óta szobatiszta, és egyszer csak újból „bal esetek” történnek. Ennek az ellenkezője is igaz lehet: amikor egy gyermek korán tulajdonságokat mutat. Úgy tűnhet, hogy ő valóban ennyire érett, „kis felnőtt”, megbízható, kitartó, segítőkész. A valóságban ezek a gyermekek – a szüleik szeretetének eléréséért – olyan szerepeket vállalnak magukra, amelyekkel még nem tudnak megbirkózni, kimarad a gyermekkoruk, és ennek ára van. Ha pedig egy gyermek nem az életkorának megfelelően viselkedik, akkor a kortársaival is nehezen találja a hangot. Ez a harmadik intő jel.

– Manapság könnyen előfordulhat, hogy a gyerek vagy a fiatal az interneten felnőtteknek szóló tartalmakkal találkozik. Mi a teendő ilyenkor?

– Itt szeretném megjegyezni, hogy ha valaki a szülő tudtával néz pornográf tartalmakat, az is bántalmazásnak minősül. Ami ezekben a filmekben van, az annyiban más, mint a valóság, hogy nem velük történik az adott esemény, hanem idegenek láthatók a képernyőn. Itt is igaz, hogy minél kisebb gyermeket érnek ilyen hatások, annál károsabb a hatásuk, mert annál éretlenebb a gyermek pszichéje, annál kevésbé tudja „hova tenni” azt, amit lát – attól még, hogy nem érti, hatással van rá. Ha a gyermek a szexualitást a pornográf tartalmakon keresztül tapasztalja meg, torzul a va-

lóságérzékelése, csalódnai fog a későbbi intim kapcsolataiban. Megdöbbenőek a statisztikák: már az alsós gyermekek is szembesülnek pornográf tartalmakkal, tízéves kor alatt! Sőt sokszor önállóan rá is keresnek az interneten.

– Hogyan reagáljon egy szülő, ha megtudja, hogy a gyermeke pornográf tartalmat nézett?

– Hatalmas a változás a világban, és úgy gondolom, akkor reagálunk jól, ha szülőként beleállunk ebbe a változásba. Lépést tartunk azzal, amit a gyermek néz, ami érdekli őt, válaszolunk a kérdéseire. Ha megtörtént a baj, beszéljünk a gyermekkel arról, hogy mit látott, az hogyan hatott rá. A szexualitás iránt a gyerekek egészen kicsi koruktól kezdve érdeklődnek, fontos, hogy ne utasítsuk el ezeket a kérdéseket. Kamaszkorban már kevésbé tudunk rájuk hatni, viszont a tudatos nevelés akkor sikeres, ha a tinédzser már kezelni tudja a felugró reklámokat, pornográf tartalmakat és azt, ha egy idegen ember ír neki az interneten. Ha a szülő elutasító, vagy nem reagál, azzal nem ad narratívát, keretrendszert a gyermeknek az őt körülvevő világról. A gyermek egyedül marad a kíváncsiságával, védtelenségével, amit a bántalmazó ki is használ.

– A munkája során ön elválasztja egymástól a pszichológust és a hívő embert, vagy inkább a kettő egyszerre kap szerepet a kezelése során?

– Úgy gondolom, hogy a kereszténységem és a szakmám egyrészt teljes mértékben összefügg, másrészt teljesen különbözik. Azért függ össze, mert a kereszténységem az identitásom része, a világképem. Azt, ahogyan a jövőről gondolkodom, ahogyan az emberekhez viszonyulok, mind a keresztény értékrendem alapján teszem. Ez begyűrűzik a munkámba is. A szakmai-etikai és a személyes-keresztény értékrendem átfedek egymást: mindenki felé nyitottsággal fordulok. Az elfogadás, a tolerancia és az emberek felé való nyitottság a legfontosabb. Ugyanakkor pszichológusként nem az a feladatom, hogy megtérítsek valakit, szakemberként más területen segítek. Egy jó pszichológus ugyanúgy közel tud férkőzni egy keresztény emberhez, mint egy nem keresztényhez.

■ TORDA ESZTER

Írásunk a *Kötőszó evangélikus közéleti blogon augusztus 2-án megjelent szöveg rövidített, szerkesztett változata.*

ÚRVACSORÁIM

KÉPINKILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ELIZAVETA DUSHECHKINA / PEXELS.COM

magolás tűzveszélyes, a játék alapanyaga mérgező. Ha szájba kerül, azonnal forduljanak orvoshoz.” Csak itt persze nem erre a veszélyre, hanem a páli intésre hívták fel a figyelmünket: „Mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivelhogy nem becsüli meg az Úrnak testét. Ezért van tikóztatok sok erőtlen és beteg...” (1Kor 11,29–30) Ezt olyan szemléletesen sikerült előadnia a lelkésznek, ahogy apukám annak idején a konnektorba nyúlkálástól elvette a kedvünket.

Emlékszem, mindig remegett a térdem. Volt, hogy visszafordultam félútról. Nem tudtam volna megmondani, miért. Nem jutott eszembe semmi konkrét dolog – de azért mégiscsak egy Isten-nel van dolgunk, aki mindent lát is; ha keres, nyilván találni fog bennem hibát, bárhogy igyekszem, és bármilyen hosszú bűnlistákat kaparok össze esténként, hogy megvalljam neki. Nos, a kevés alkalom után, amikor mégis kimerészkedtem úrvacsorázni, mindig félelem és rettegés maradt bennem. Figyeltem hazafelé, kapok-e rendesen levegőt, ver-e egyenletesen a szívem. Ha még két nap múlva is egészséges voltam, kis megkönnyebbüléssel konstatáltam, hogy ezt sikerült megúszni.

A középiskolás évek alatt kezdtem el a helyemet keresni a szülői háztól távolabb. A gyülekezet, amely befogadott, olyan szeretettel vett körül, hogy sokáig meg voltam győződve, én vagyok a kedvencük. Nem tudtam, miért, csak szívtam magamba a feltétel nélküli elfogadásnak ezt a drága nedűjét. Néhány hónap után aztán már én is igyekeztem odafigyelni a többiekre. És rájöttem arra is, hogy itt alapvetően ez a léghő olyan természetesen van jelen, mint a levegő. Ugyanígy szeretik a többieket is. Vonzott is mindenféle embert a közösség. Ha valamiért nem tudtam eljutni egy-egy alkalomra, a szívem mégis ott volt.

Életem első gyülekezetében minden szempontból a „pengősmalac-módszert” alkalmazta a lelkész egész lelki nevelésünkkel kapcsolatban. A prédikáció csaknem végig arról szólt, milyen mocskos, bűnös, utolsó, szennyes semmirekellők vagyunk, aztán, mintegy könnyed záróakkordként, megszólalt a nagy „de”. „De Jézus az életét adta érte-tek.” „De Isten megkönnyökölt rajtatok.” „De drága vére árán mégis van remény-ségetek.”

Az előzmények után már nagyon nehéz volt elkapni azt a „de” utáni kis mentőövet. Az esetek nagy többségében rosszul éreztem magam az ige hirdetésétől. Eleinte. Aztán kialakult az immunitás. Isten távoli, a helyzet reménytelen. Itt ülök,

a templom nagy, sokan vagyunk, kevés az esély, hogy kiszúrna éppen engem. Mondjuk úgy, Bethesda-tavi élmény volt: várjuk, hátha megrezdül a víz, és akkor talán egy közülünk meggyógyulhat.

Sajnos ez az áldatlan stílus az úrvacsorára is kiterjedt. Minden nagy ünnep előtt egy bűnbánati hét során készülhettünk a nagy alkalomra. Aki nem vett részt rajta, mert beteg volt, dolgozott, valamilyen kötelezettsége miatt távol kellett maradnia, az már elkapálhatta magát. De aki végig jelen tudott lenni, az sem mehetett biztosra. A ceremónia előtt még jött egy hosszas és rémisztő figyelmeztető szöveg. Ilyesmit manapság csak a gyerekjátékokon olvasni: „Az apró részecskék fulladást okozhatnak. A cso-

Amikor kiderült, hogy ők havonta vesznek úrvacsorát, nagyon megszepepentem. Legszívesebben kilopakodtam volna a templomból. Annyira tele volt a ledorongoló szavakkal a tápegységem, hogy nem hittem, hogy még egyet végig bírok hallgatni. Szép csendben lapozgatni kezdtem az énekeskönyvet. Jó az, ha az ember valami biztatót akar olvasgatni. Templomban sem ciki. Majd ezzel elfoglalom magam, míg a többiek, akik tényleg rendben vannak, úrvacsorát vesznek. Aztán valahogy elhúzódott a dolog. Egyik ének szövegét olvastam a másik után.

Egyszer csak egy ismerőset is találtam. Igen, ezt már sokat énekeltem. De most, ahogy elolvastam, döbbsentem fedeztem fel, hogy soha nem figyeltem igazán a szövegre. „Örülj, szívem, / Vigadj, lelkem, / Ékességed lett a hit! / Vacsorához mégy Jézushoz, / Hivatalos vagy te itt. // Ha bűnömért / Halálos bért / Érdemeltem lelkemre, / E szent asztal / Megvigsztal, / S válik üdvösségemre.” (EÉ 309,1-2)

Úgy folytak a könnyeim, mint egy megáradt patak. Alig tudtam tőlük kimászni a padból az oltárig, ahol először vettem magamhoz „méltóan” az úrvacsorát.

KÉPUNK/ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: DAVID WEBER / UNSPLASH.COM

Időben és térben is távol történt, azért merem elmesélni. Haldokló nénihez kérték a hozzátartozók a lelkészt. Épp csak beugrottam a parókiára valamit fénymásolni az ovis hittanosaimnak. A papunk már csak az agendát rakta be a táskájába, tetmetni ment. Én vettem fel a telefont. Nagyon rosszul van a néni – mondta a fia –, de még egyszer utoljára szeretne lelkészszel beszélni. Megígértem, hogy megoldom, bár fogalmam sem volt, hogyan.

Az idő sürgetett, mobiltelefon még nem volt. Ha valaki nem volt otthon, akkor várni kellett. A kórház viszont épp útba esett az ovi felé, még egy szabad óráim is volt hittan előtt, igaz, ebédelni akartam, de nem is voltam igazán éhes. Pláne, hogy tudtam, egy haldokló a lelkészt várja, és én nem tudok neki segíteni. Vagyis dehogynem. Benéztem a táskámba. Jó, egy szikkadt zsömlé meg ami a gyümölcslebből maradt az üveg alján, elég lesz a hittanóra végéig. Gyerünk a nénihez.

Tudni kell, hogy én nagyon erősen látzom, de rémesen félős vagyok. Most is összeugrott a gyomrom a legki-

sebb térfogatára. Mi lesz, ha látnom kell, ahogy meghal a néni? Mit szólnak majd a hozzátartozók, hogy a lelkész helyett csak a „macska” jött a parókiárról? De a nővérek kedvesen fogadtak, és vezettek is rögtön a betegszobába, ahol akkor már egy paravánnal elválasztották az ágyat a többitől. Senki más nem volt ott, csak a csonttá soványodott idős testvér meg én. Megfogtam a kezét, hideg volt.

– Csak én tudtam jönni. Bocsánat – nyögtem ki.

Választ már nem kaptam, csak hörögve kapkodta szegény a levegőt. Látszott rajta, hogy nehezebb esik ez is. Simogattam a törékeny kis kezét, ráncos, fáradt arcát. Egy idő után picit megkönnyebbült.

– Még egyszer szeretnék úrvacsorát venni, mielőtt az Úrral találkozok – mondta.

Egy pillanatra meghűlt bennem a vér, aztán könnyeimmel küszködve elővettem a szikkadt zsömlét meg a maradék, langyos gyümölcslevet. Az éjjeliszekrényen két pohár volt, szétöntöttem az italt, megtörtem a „kenyeret”. Átöleltem, megáldottam, és úrvacsoráztunk.

– Egyél ebből, kedves testvérem, ez a mi Urunk, Jézus Krisztus érettünk is megtörött drága szent teste.

Áhítatos nagy csendben fogadta azt a falatot, ahogy én is.

– Igyál ebből, drága nővérem, ez a mi Urunk, Jézus Krisztus érettünk is kiontatott drága szent vére.

A fejét megemeltem egy kicsit, amíg a korty szőlőlevet lenyelte.

Hogy érvényes volt-e bármiféle rend szerint ez a cselekedetünk, ma sem tudom. Csak abban vagyok biztos, hogy sosem éreztem úrvacsorában olyan közel az Úr jelenlétét, mint akkor. Talán azért is, mert a mi közös étkezésünk után Jézus a karjába vette összetört testű gyermekét, és magával vitte. Az én haláltól való félelmem pedig csodálkozássá szelídült, ahogy ránéztem. Az arcán békesség volt és valami derű.

Mire fölálltam az ágy széléről, a zsömlé újra szikkadt volt, és a gyümölcsle langyos lötyty. Cinkosan mosolyogtam, tudtam, hogy csodának voltam részese. A szobában nem fújt a szél, de a Szentlélek akkori érintése máig elkísér.

■ FÜLLER TÍMEA

Hála Istennek!

Debrecen mellett nőttem fel egy kisvárosban. Egész évben nem nagyon érdekelt ez a tény, de minden augusztusban nagyon szerencsésnek érezhettem volna magam, mert 20-án hatalmas tömeg gyűlt össze az ország, sőt a világ minden tájáról, hogy részt vegyen a virágkarneválon. Ilyenkor a szüleimmel és a testvéremmel vonaton utaztunk be a városba, és a vonulás útja mellett vártuk, hogy jöjjenek az elképesztő virágkocsik, a zenekarok, táncosok, narancsdobálók és artisták. A fényes hangszerek ott csillogtak, a lélegzetelállító mutatványok ott zajlottak egy karnyújtásnyira tőlünk.

A virágkocsik különböző mesefigurákat, hírességeket, nemzeti jelképeket formáztak. Virágból volt minden. Néha el sem hittem. A stadionnál aztán megállt a menet, és közelről meg lehetett nézni az alkotásokat. Ahogy aprólékosabban megvizsgáltuk, mindig bebizonyosodott, hogy valóban virágból van minden az utolsó kis pöttyig. Nagy kedvencem volt Ludas Matyi, Vuk, Pompom, Süsü, a néptáncos pár és a magyar korona. Ebéd után kicsit sétáltunk a Nagyerdőn, vagy benéztünk az állatkertbe. Ha maradt még erőnk, délután visszamentünk a szüleimmel tűzijátékot nézni is. Amikor elfáradtunk, kimentünk a vonathoz vagy a buszhoz, és szépen hazautaztunk a zaj elől csendes, nyugodt kis otthonunkba.

Egészen tízennégy éves koromig nem tudtam, hogy ez nem természetes. Amikor középiskolába kerültem, az osztály-

Hálabefőtt. Egy-egy esős, hűvös napon, amikor pont unatkoznál, vágj kis cédulákat színes papírból. Írj rájuk egy-egy olyan dolgot, amiért hálás lehetsz. Nem baj, ha nem sikerül egyszerre sok, kezd el. Amikor eszedbe jut még valami, folytathatod. Hajtogasd össze vagy tekerd föl a ceruzádra őket, így tedd egy befőttesüvegbe. Ha tele van, kösd le színes, kerek textillappal a tetejét, és tedd a polcra. Nehéz napokon, elkeseredésben jól fog jönni. Erősít, akár egy igazi vitamindús csemege.

Hálásüti. Ehhez az ötletet életem első szerencsesütije adta, amelyet Amerikában, egy kínai étteremben kaptam. Mivel másnap már indult haza a repülőnk, ez volt a búcsúvacsoránk. A süti maga egy falatnyi volt, nem is különlegesen finom, az üzenet viszont egy kis izgalmat adott neki. Főleg, mert a házigazdáink szentül hittek benne, hogy igazi jóslatot rejt minden ilyen kis édesség. És valóban! Az enyém nagyon személyre szabottra sikeredett, mert ez volt bele írva: „Ön

egy hosszú utazás előtt áll.” Másnap pedig csakugyan repülőnöm kellett tízennégy órát, mielőtt magyar földre tehettem a lábam.

Az én receptemhez is kellenek kis cédulák, amelyekre bátorító, biztató, hálás szavakat írhatok szeretteidnek. A személyre szóló szeretetsütitet muffinformában a leg-egyszerűbb kisütni. A következőképpen készül (természetesen miután alaposan kezet mostál és kötényt kötöttél; a méréshez használhatsz egy két és fél deciliteres bögrét). Egy tojást habosra keverünk egy bögre cukorral. Tovább keverjük egy bögre tejjel és fél bögre olajjal. Beleszítalunk két bögre lisztet és egy csomag sütőport. Jól összekeverjük. A muffinpapírokkal kibélelt formákba öntjük, és beletesszük a személyre szóló kedves üzeneteket. Hogy melyik kié, arról kis „térképet” készítettem magamnak. Közepes lángon – száználhárman fokon – körülbelül húsz perc alatt sül ki. Meglátod, hogy hálád nemcsak téged tölt fel örömmel, hanem a körülötted lévőket is. (Bár meglepetés ez a süti, jobb, ha legalább egy felnőttet beavatsz, és együtt készítitek el, nehogy megégeds magad.)

társaim csak néztek rám tétován, hogy valóban igaz-e, amit mesélek, vagy csak kitaláltam. Egyikük sem járt még virágkarneválon.

Amikor pedig az én gyerekeim lettek akkorák, hogy jó lett volna megmutatni nekik a világnak ezt a darabját is, már értettem, miért nem olyan egyszerű ez. Szállást kellett – jó előre és nem is olcsón – foglalni, jegyet venni, hogy le tudjanak ülni és úgy végignézni a felvonulást, és persze sokat utazni, hogy egyáltalán ott legyünk. Hogy nekem mindez természetes módon adatott meg, az bizony rendkívül nagy ajándék volt.

Sajnos nemcsak ezzel jártam így az évek során, hanem sok egyébvel is. Gyakran észre sem vettem, mennyi jó lehetőséget kaptam például azzal, hogy zenész vagyok. Rengeteg szép helyen járhattam, gyönyörű produkciók létrehozásában vehettem részt nagyszerű társakkal körülvéve. Most, amikor nem tudok már így utazgatni, tudom, mekkora kincs volt ez.

Alig vettem észre azt is, amikor egészséges a családom; csak akkor kezdtem érezni, hogy mekkora érték ez, amikor éppen beteg lett valaki. Hogy évekig a templom mellett lakhattunk, ahol a hatalmas udvarban sok gyerek játszhatott gondtalanul, mert mindig volt elég hely rá, azt is csak később vettem észre, amikor már mindez nem volt az enyém.

Nem is olyan régen fedeztem föl, hogy létezik a kincseknek ez a természetes vett tárháza. Most már akarattal odafigyelek rá.

Nyugodt kis utcában álló házunk előtt nem valami jó minőségű az út, így nem itt száguldoznak az autósok, tehát nyugodtan játszhatnak és biciklizhetnek a gyerekek. Keskeny kis udvarunk van, így fák nem nagyon férnek el benne, gyógynövények viszont annál inkább. Az őszi hónapokban időnként lerágcsálják a kertünkben a növényeket az őzek. Így viszont mi nemcsak állatkertben látjuk őket, rács mögött, hanem egészen közelről szinte naponta. Nincs a környékünkön híres turistalátványosság, viszont rengeteg erdő, patak, régi kastély, zöld út van, és még a Duna-part sincs annyira messze.

Csip-csup csodák vesznek körül bennünket úton-útfélen. Sokkal gazdagabb az életünk, ha észrevesszük és megérezzük őket. Jó, ha szánunk rájuk időt, és engedjük, hogy eltöltsék a szívünket a hála. Sokkal inkább megajándékozottnak érezhetjük magunkat, mint enélkül. ■

BÓDI KATALIN RAJZAI

(1Thessz 5,18)

A madár egyik szárnyán található magánhangzókat illesszék be a másik szárnyon található mássalhangzók közé. Így megtalálják az aranymondást

A budavári evangélikus szabadegyetem évadkezdő alkalmát szeptember 14-én, hétfőn 19 órától tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Bp., Táncsics Mihály u. 28.). Dr. Fabiny Tamás elnök-püspök rövid áhítata után dr. Hafenschner Károly professzor, egyházunk zsinatának lelkési elnöke, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezetője tart előadást *Zenei élmény vagy lelki táplálék? – Az úrvacsora igéi J. S. Bach Máté-passiójában* címmel. Bach muzsikája csodálatos, harmonikus, andalító. Lehet így is hallgatni... Mi most ennél nagyobb igénytel nézünk a kottába. Keressük azt, amiről sokan szóltak már: Bach zenéje az igét hordozza. Mégpedig az Élet kenyeréről és italáról szólókat, az úrvacsora igéit. Az előadásra a belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Parókusi alkalmassági vizsgálat novemberben. Az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala rendhagyó módon idén újabb parókusi alkalmassági vizsgálatot hirdet az egyházkerület azon lelkészei számára, akik a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi III. törvényének 12., 13., 14. paragrafusaiban előírt feltételeknek megfelelnek. A szóbeli vizsga várhatóan november 18-án lesz. Jelentkezni elektronikus úton lehet szeptember 7-ig a püspöki hivatal e-mail-címén (eszaki.kerulet@lutheran.hu) az esperesi igazolás csatolásával. A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről, az írásbeli feladatokról és a szóbeli tételről.
DR. FABINY TAMÁS, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórája

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

A KötőSzó blogot lutheránusok
– újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják:
nem csak evangélikusoknak.

KÖTŐSZÓ

A világ lutheránus szemmel

cikkek

videók

podcastok

egyházi
aktualitások

kultúra

teológiai
témák

társadalmi
kérdések

kotoszo.blog.hu

Zenei és fotópályázatot hirdet a Szólj be a papnak! csapata

A Szólj be a papnak! csapatának szervezésében kerül sor szeptember 23-24. között a K-Pont Fesztre a debreceni Apolló moziban, ahol a filmvetítések mellett egyéni előadók és zenekarok is bemutatkozhatnak. A szervezők a rendezvényre két pályázatot is kiírtak.

Küldj egy dalt! – zenei pályázat. Ahhoz, hogy bekerüljete, nincs más dolgotok, mint rögzíteni minimum egy, maximum három dalt hallgatható minőségben (akár jól hallható próbatermi felvétel is lehet) és MP3-as formátumban átpasszolni a palyazat@szoljbeapapnak.hu címre.

Fontos tudnotok, hogy a helyszínen akusztikus módon adhatjátok elő dalaitokat, és az induló csapatok maximális létszáma öt fő. Természetesen nemcsak zenekarok, hanem szóló előadók is jelentkezhetnek. A beküldött számok előzetes szűrőn mennek át, a helyszínen pedig tapasztalt zenészek értékelik a produkciókat.

És hogy miért jó ez nektek? A nyertes egy éven keresztül fellépési lehetőséghez jut a *Szólj be a papnak!* havi rendszerességgel jelentkező program valamennyi rendezvényén, továbbá a negyvenezer forint honorárium is a tiétek lehet!

Jelentkezési határidő 2020. szeptember 10. A jelentkezéssel minden előadó vállalja, hogy a dal a saját szellemi terméke, nem tartalmaz plágiumot, és nem valamelyik dal átdolgozása.

Küldj egy képet! – fotópályázat. Fotózol? Keresed a saját vizuális stílusodat? Úgy érzed, hogy képeid túlmutatnak önmagukon? Szeretnél üzeni másoknak az alkotásaidon keresztül? Ahhoz, hogy te is kiállíthasd a képeidet, nincs más dolgod, mint digitális formában elküldeni nekünk legalább egy, maximum három darab nagy felbontású fotót (2 : 3 képarány; rövidebb oldal legalább 2500 pixel) a palyazat@szoljbeapapnak.hu címre. A képeket szakmai zsűri fogja értékelni, sőt a legjobbak rövid szöveges értékelést is kapnak.

FOTÓ: SZOLJBEAPAPNAK.BLOG.HU

És hogy miért jó ez neked? A legjobb alkotásokat kiállítjuk a helyszínen, illetve tiéd lehet a húsz ezer forintos honorárium is. Továbbá lehetőséget kaphatsz további együttműködésre a szervezőkkel, hogy a képeid minél nagyobb nyilvánosságot kapjanak.

Beküldési határidő 2020. szeptember 10. A pályázatok teljes leírásai a Szoljbeapapnak.blog.hu internetes címen olvashatók.

Forrás: Szólj be a papnak! blog

Ismét meghirdeti a Szegedi Kis István-ösztöndíjat a MANK

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának megbízásából a MANK Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. pályázatot hirdet egyháztörténeti témában fiatal kutatók számára a Szegedi Kis István kutatói ösztöndíj elnyerésére. Az egy évre szóló, havi bruttó kétszáz ezer forintos ösztöndíjra szeptember 4-ig pályázhatnak az 1980. július 1. után született kutatók.

Az egyháztörténet még bőven adós a korai magyar protestantizmus feltáráásával. Érdemes kutatni a területet, hiszen a 16-17. századi török háborúk korára eső magyar protestantizmus nagyjai kiemelkedő jelentőséggel bírnak, ahogyan például az ösztöndíj névadója is: Szegedi Kis István (1505-1572) a magyar kultúrtörténet Európa-szerte ismert kiemelkedő személyisége, a 16. századi reformáció meghatározó szellemi alakja volt.

Az állami kutatói ösztöndíj tizenkét hónapon keresztül, 2020. szeptember 1-jétől 2021. augusztus 31-ig nyújt ha-

vonta bruttó kétszáz ezer forintos támogatást. Az ösztöndíj célja a magyar kultúrtörténet és egyháztörténet korai protestáns egyház-, irodalom-, liturgia- és társadalomtörténeti, valamint egyházművészeti kutatásának ösztönzése. Az ösztöndíjban legfeljebb tíz fő részesülhet.

Az ösztöndíjra az 1980. január 1. után születettek pályázhatnak, a támogatás legfeljebb három alkalommal nyerhető el. Nem pályázhat azonban az, aki az ösztöndíj ideje alatt központi költségvetési forrásból egyéb ösztöndíjban részesül.

Az ösztöndíj elnyeréséhez be kell nyújtani – egyebek mellett – szakmai önéletrajzot, valamint az ösztöndíj idejére tervezett szakmai koncepció leírását, amely tartalmazza a kutatói témakört, a kutatói koncepciót és azon intézmény(ek)-nek a nevét, ahol a pályázó kutatni kíván, továbbá az ösztöndíjas időszakban megvalósítani kívánt publikációk tervét.

A pályázatot az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kinevezett és a MANK által működtetett szakértői kuratórium bírálja el. Az ösztöndíj odaítéléséről, meghosszabbításáról vagy visszavonásáról a kuratórium dönt. A részletes pályázati felhívás a MANK honlapján, az Alkotomuveszet.hu/palyazatok/szegedi-kis-istvan-kutato-i-osztondij oldalon olvasható.

Forrás: Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft.

Palackposta egy más-világból

Petróczi Éva regénye a dédszüleiről

Az Ida és Gyula – Dédszüleim története című könyv műfaja családi dokumentumregény, s így elsődleges célja a szerző felmenőiről összegyűjtött irat- és képanyag, illetve az ezekre vonatkozó személyes emlékek, gondolatok és írások közlése. Az író szerencséjére az elmúlt másfél évszázad eseményekben dúskáló fordulatai, a családtagok kényszerű lakóhely-változtatásai ellenére gazdag levél- és fényképgyűjtemény maradt fenn, így a gyökerek feltárása során nem kellett a kevésbé megbízható szájhagyományra, a családi legendáriumra támaszkodni.

A családi dokumentumgyűjtemények összeállítása – kiegészítve a személyes visszaemlékezések füzérével – manapság a családfakutatáshoz hasonlóan sokak passziója, s az eredmény ritkán kelti fel a rokoni-ismerősi kapcsolatoknál tágabb kör érdeklődését. Petróczi Éva könyve azonban méltó helyet fog-

Vaniss Gyula – a város lakosainak segítségére siető egyetemi hallgatói csoport tagjaként – nem Seifmann Mór házában kap szállást...

A néhány napos futó találkozás elég volt ahhoz, hogy a végzős vízimérnök-hallgató engedélyt kérjen a vendéglátójától, hogy Nanett nevű hajadon lányával leve-

nak a véleményét. A rabbi, Lőw Immánuel – nem mellesleg piarista gimnáziumi maturaláns volt, és később épp Zdraveczi István volt szegedi plébános, későbbi tábori püspök személyes segítségével szállhatott le az Auschwitzba induló vonatról – ezekkel a szavakkal biztatta a leánya sorsáért aggódó apát: „...az már önmagában egy kicsiny misszió, ha bárki közülünk képes népünket, annak hagyományait és kultúráját megkedveltetni az arra kész, jóakarató keresztény emberekkel.”

A pár ezután – az akkoriban nem kivételesen hosszú udvarlási időszakot követően – 1885-ben köthetett házasságot. Ennek azonban – tekintettel a vőlegény apjának vármegyei szolgálatára – feltétele volt Nanett áttérése a római katolikus felekezetre, amikor is az Ida Katalin keresztnevet vette fel.

Az ifjú pár következő évei az otthonteremtés jegyében telnek. A fiatal mérnök a Kőrös-vidéken vállal vízügyi szolgálatot, ahol 1896-ig várnak egyetlen leánygyermekük születésére, majd két évvel később végleges otthonra lelnek Gyomán. A vezető vidéki családok békés mindennapjai során Gyula egyre feljebb hág a vízügyi igazgatás ranglétráján. Élénk társadalmi életet élnek a békebeli Monarchia utolsó éveiben, és szoros kapcsolatban állnak Ida népes szegedi rokonságával is. Így féltett Margit leányuk a szegedi felsőbb leányiskola internátusának lakója lesz. Margit és az őt okosan dédelgető szülők közötti kapcsolat részleteit megismerhetjük a könyv gerincét képező, szerencsésen fennmaradt levelezésből. (A kortárs olvasóban önkéntelenül felmerül a kérdés: a jelenkori sms- és e-mail-üzenetekből vajon mi marad meg a kései utókor számára?)

Bár Margit a végzés után szívesen folytatott volna egyetemi tanulmányokat, idősödő szülei kívánságának engedelmeskedve lemondott a vágyott orvosi hivatásról, és a záróvizsgát követően hazaköltözött Gyomára. Ezután a háztartásvezetés fortélyainak elsajátításával teltek az évek, ami – a helyi társaság köreibbe való bevezetés mellett – felkészülést is jelentett a házasságra. Eljegyzett vőlegénye azonban 1916-ban elesik a fronton, így az esküvő meghiúsul.

Vaniss Gyula és Seifmann Ida lányukkal, Margitkával 1908-ban

lalhat el a szerző művei között, s jogosan tarthat számat a szélesebb közvélemény érdeklődésére, hiszen a család lebilincselő történetének ismertetésén túl bepillantást enged egy letűnt világ hétköznapijaiba és ünnepeibe.

A mintegy másfél évszázada kezdődött történet kiindulópontja egy természeti katasztrófa, hiszen a szegedi zsidó bútorgyáros lánya és az elszegényedett, birtokait elvesztő, hivatali szolgálatra kárhóztatott felvidéki nemesember mérnökhallgató fia feltehetőleg sosem találkozott volna, ha nincs az 1879. évi szegedi nagy árvíz, s ha

lezhessen, s időnként meglátogathassa őt, nem titkolva szándékát: a jövőben akár házasságra is lépne vele.

Bár a leány apja udvari szállítóként a szegedi társadalom elismert tagja volt – az 1848–49-es forradalom és szabadságharc résztvevőjeként pedig büszkén azonosult a magyar nemzettel –, a család hagyománytisztelő zsidó vallásosságára való tekintettel nem biztatta különösebben a fiatalokat, bár a kapcsolattartási engedélyt megadta. Mivel tanácstalan volt a fiatalok által kölcsönösen táplált érzelmek megítélését illetően, kikérte a zsidó hitközség rabbijá-

Petrőczy Éva: *Ida és Gyula – Dédszüleim története. Családi dokumentumregény. Katica-Könyv-Műhely, Pécel, 2019*

A család életébe újfent egy olyan találkozással szól bele a történelem, amely találkozás békeidőben nemigen jöhetett volna létre. Nyisztor Péter k. u. k. katonatisztként [k. u. k.: *kaiserlich und königliche Armee, császári és királyi hadsereg – a szerk.*] az olasz frontról érkezett haza. Rövid ismeretség után eljegyezte, majd – a kommün hónapjainak elteltével és a megszálló román csapatok távoztával – 1919 májusában feleségül vette Margitot. A görögkeleti felekezeti férj 1920-ban leszerelt, és a gyomai bank fiókvezetője lett.

A gyermekvállalás tekintetében Margit szerencsésebbnek tudhatta magát édesanyjánál, Idánál, hiszen már 1923-ban megszületett Éva leánya, akit négy évvel később fiúgyermek, Péter követett. A fiatalok Ida és Gyula háztartásában laktak; ez a háromgenerációs együttélés a Monarchia éveinek modellértékű harmóniáját idézte fel, s a felnövekvő utódok szeretetében részesülhetett az inkább dédszülő korú nagymama és nagyapa is...

Megható a dédszülők halálának története. Ida a házasságuknak az ötvenedik évében hunyt el, mialatt férjén épp szemműtétet végeztek a budapesti, Grósz Emil vezette szemklinikán. Gyula hat évvel élte túl szeretett feleségét, míg azután 1941-ben kedvenc foteljében ülve, egy ebéd utáni pihenő közben – könyvvel kezében – hunyt el. Ida és Gyula története így ért véget a második világháború kezdetén, de

a négy generáció történetét leíró könyvből részben fény derül a további évek eseményeire is.

Az író nagymamája, Vaniss Margit 1972-ben halt meg: ő a tisztos polgári jólét időszakának elmúltával megérte a család vagyon- és otthonvesztésének éveit is. A nélkülözések dacára sem felejtette el azonban elhínteni a felmenők iránti kíváncsiság magjait unokájában, aki csak jóval az ő halála után ismerte meg a család zsidó ágának történetét. Később ezekből az édesanyjától kapott emlékfószlányokból kiindulva eredt az őseire vonatkozó hagyatékek felkutatására, aminek eredményeként megszületett az *Ida és Gyula – Dédszüleim története* című kötet.

Az irodalmi előzményekhez tartozik a könyv egyik bevezető fejezetében található versfüzér, amely Petrőczy Éva 1985-től – főként családjának zsidó tagjairól – írt költeményeit tartalmazza, a keletkezésükhöz fűzött szöveg kíséretében. A regény ihletésére Bellai Zoltán kaposvári református kántor és Jónás Zoltán hegedűművész baráti együttműködésének eredményeként egy szép zenemű született, egy *Szól a kakas már*-parafraízis, amelyet az Ars Sacra fesztiválon is bemutattak.

Az ökumenikus szemléletű könyvnek, amelynek a katolikus és a zsidó mellett sok református vonatkozása is van, számos premierje volt a szegedi zsidó hitközségtől a kaposvári református gyülekezeti házig és a budapesti jezsuita Párbeszéd

Ida és Gyula utolsó képe, 1934 nyarán, a gyomai kertben...

Házáig, továbbá kritikai írások, rádió- és tévéműsorok hosszú sora foglalkozott vele. A regény méltó tanúja egy olyan elsüllyedt világnak, melynek harmóniája után jogosan vágyakozunk. Igazi palackposta, az üzenete mindannyiunkhoz szól.

■ ZSUGYEL JÁNOS

Petrőczy Éva két verse

Szépnyám, Malke...

*Szépnyám, Malke,
és unokája, Ida dédanyám
Szegedről és Gyomáról előgurított
maceszgombóc-recipeje*

*aratta regényemben
a legnagyobb figyelmet.*

*De mért dohognék,
akár egy dacos gyermek:
csak kevés agy,
kevés szív zugaiba
lopóznak be*

a nagy, régi szerelmek.

Körtefa nagyapám...

*Körtefa-nagyapám,
naspolya-nagyanyám
ring-susog fölöttem – –
ők ezen a tájon
voltak ifjak, szépek.*

*Most, mint akik élnek,
dajkáló-tápláló
gyümölcsfák képében
csak hozzám beszélnek.*

*Szeghalom, Vésztő,
Endrőd, GYOMA,
legyen áldott
felnevelőim
boldog feltámadást
remélő pora.*

Kigyulladt egy épülő templom Pesterzsébeten

Lángra kapott a Makovecz Imre tervei alapján készülő Összetartozás-templom tetőszerkezete augusztus 11-én. A kiérkező budapesti tűzoltóknak viszonylag gyorsan sikerült eloltaniuk a tüzet, az anyagi kár azonban jelentős. A Szabó-telepi református gyülekezet ugyanakkor Isten ígéretébe kapaszkodva folytatja az építkezést – nyilatkozta Börzsönyi János református lelkipásztor.

„Kigyulladt az építés alatt álló pesterzsébeti Összetartozás-templom tetőszerkezete kedden napközben” – tájékoztatott honlapján a Fővárosi Katasztrófavédelem. A budapesti tűzoltók nagy erővel,

– tájékoztatott Börzsönyi János lelkipásztor.

„11 óra után pár perccel észlelte a kivitelezőnk a tüzet, amely valószínűsíthetően a hegesztési munkák végzésével

mét ajánlotta fel a templomépítés céljára. Közadakozásból hatvanötmillió forint gyűlt össze, a XX. kerületi önkormányzat négy és fél millió forinttal támogatta az építkezést, állami forrásból pedig hatszáznegyvenmillió támogatás érkezett Budapest első Makovecz Imre tervezte templomára.

A Szabó-telepi a főváros egyik legkisebb református gyülekezete. Az egyházközség hetven éve egy családi házból átalakított, korábban orvosi rendelőként használt épületben tartja alkalmaikat, a ház azonban műszaki és statikai állapota miatt hosszú távon alkalmatlan a közösségi események lebonyolítására. A gyülekezet Földesi Gyula korábbi alpolgármester javaslatára kereste meg Makovecz Imre Kossuth-díjas építész. Az organikus építész legismertebb mestere egyik utolsó munkájaként készítette el az új templom vázlatrajzát, a részletes tervek kidolgozásával pedig tanítványát, Dósa-Papp Tamás építész bízta meg.

A meglévő források a teljes épület-együttes szerkezetkész megépítése mellett a templomtér megvalósítását biztosítják, a gyülekezeti ház és a parókia belső munkálatait később fejezik be. A cirkon miatt nyilvánvalóan csúszik az átadás időpontja. Börzsönyi János szerint eredeti tervüket, miszerint az idei szentesi istentiszteletet már az új templomban tartották volna, valószínűleg nem tudják megvalósítani. Ugyanakkor a lelkipásztor azt is megosztotta, hogy Isten már előre szeretettel bátorította őket. A tüzeset előtt néhány nappal ugyanis a *Fénysugarak* című áhitatoskönyvben a kijelölt esti igeverben (1Krn 28,20) ezt olvasták: „Ezek után Dávid azt mondta fiának, Salamonnak: Légy erős és bátor, és fogj hozzá! Ne félj, és ne rettegj, mert az Úristen, az én Istenem veled van, nem hagy cserben és nem hagy el, amíg be nem fejezed mindazt a munkát, amely az Úr házában végzett szolgálathoz szükséges.”

„Ahogyan néztem a lángokat, éreztem és láttam a borzasztó füstöt, az Örökkévalónak ez az ígérete jutott eszembe. Ebbe az ígéretbe kapaszkodva folytatjuk a templomépítés szent feladatát” – mondta Börzsönyi János.

Forrás: Feké György / Reformatus.hu

FOTÓ: FŐVÁROSI KATASZTRÓFAVÉDELEM

FOTÓ: REFORMATUS.HU

A készülő templom látványterve és a füstölgő tetőszerkezet

több kerületből vonultak a helyszínre, kiérkezésükkor a tetőszerkezet már százötven négyzetméteren égett. A lángokat öt vízsugárral sikerült megfékezni. Személyi sérülés nem történt, és a tetőszerkezet is sikerült megmenteni a pusztulástól – derült ki a híradásból.

A templomteret, gyülekezeti házat és parókiát magában foglaló épületegyüttes kivitelezési munkálatai hatvanöt százalékig készültek el. A tüzeset előtt – a torony kivételével – szinte teljesen végeztek a palafedéssel. Már a templomtér és a gyülekezeti ház egy részének belső villamossági és gépészeti munkálatai zajlottak, és épp augusztus 11-én reggel szállították át a harangot az imaházból

összefüggésben keletkezhetett. Még tart a rendőrségi vizsgálat és a kár felmérése, az azonban bizonyos, hogy a templomtér tűz által megtámadott részén a tetőszerkezetet részben újra kell építeni, a szigetelést és a palafedést ismételtelen meg kell oldani. Ez több tíz millió forintos kárt jelent” – számolt be a történetekről a lelkipásztor.

A Pesterzsébet Szabó-telepi Református Egyházközség templomának alapkövét 2018. szeptember 23-án rakták le, az építkezés azóta is zajlik közadakozásból, a kormány, a fővárosi és a kerületi önkormányzat támogatásával. Bagdy Emőke édesapja, Bagdy István a község korábbi lelkipásztora volt, az ő emlékére a pszichológus 2014-ben egyévi jövedel-

II. Rákóczi Ferenc emléke előtt tisztelegtek

Két, II. Rákóczi Ferencet ábrázoló mellszobrot avattak fel augusztus 8-án, szombaton. Az egyiket Csorváson, a másikat Pusztaföldváron.

A fejedelem mellszobra Csorváson, a Szabadság parkban.

A Túri Török Tibor által készített alkotást a felállítását támogató Rákóczi Szövetség elnöke, Csáky Csongor, valamint Herczeg Tamás országgyűlési képviselő és Baráth Lajos polgármester leplezte le. Áldást a helyi evangélikus lelkész, Zsíros András mondott. Az ünnepséget a csorvási fúvószenekar vezette fel.

FOTO: G. P.

Zsíros András evangélikus lelkész mondott áldást az eseményen

Csáky Csongor elmondta, hogy II. Rákóczi Ferenc egyszerre volt államférfi, szabadságharcos, hadvezér, fejedelem és mélyen hívő keresztény, hazáját szerető és annak népéért, jövőjéért felelősséget vállaló főúr. „Élete és az általa képviselt ügy kiállta az idők próbáját. Soha nem merült fel a 20. század legsötétebb időszakában sem, hogy számúzni kellene a tankönyvekből a nevét és az általa fémjelzett szabadságharcot. Személyét nemcsak mi, magyarok, hanem kuruc seregében szolgáló ruszin és szlovák népdalai, helynevei is becsben tartják. A Rákóczi Szövetség az ő neve alatt fogott össze a Kárpát-medencei magyarság megmaradásáért és összetartásáért. Nevével a 21. században is meg tudja szólítani a magyar vagy a Kárpát-medence más országaiban élő fiatalokat. Az ő nevével bátorítjuk a külhoni magyar családokat a magyar identitás és a magyar kultúra továbbadására. II. Rákóczi Ferenc szellemében azt kívánom, hogy maradjunk hűek hazánkhoz, Istenhez, és bízunk abban az üzenetben, amit a fejedelem ránk hagyott: »Az igaz ügyet nem hagyja el az Isten!«”

Ezután Herczeg Tamás országgyűlési képviselő lépett a mikrofonhoz, aki elmondta, hogy a Rákóczi Szövetség tevékenységének középpontjában a külhoni magyar családok magyar nyelvű iskolaválasztásának előmozdítása áll. „A szövetség mára a magyar összetartozásért, a magyar egységért dolgozó legnagyobb ifjúsági szervezetté vált, amely a Kárpát-medencében ötszáznál több helyi szervezettel, harmincezer taggal és háromszáz középiskolában működő helyi szervezettel rendelkezik.”

Baráth Lajos arról szólt, hogy a település korábbi vezetői két évtizeddel ezelőtt három külhoni településsel, Diószeggel, Uzonnal és Felsőhegygel hoztak létre testvérvárosi kapcsolatot, erősítve azt, hogy nemzeti összetartozásban Csorvás mindig élen járt. „Elődeink ezzel bizonyították azt, hogy a Rákóczi Szövetség elképzeléseivel mennyire egyetértenek. A szobrot a korábbi vezetés céljainak is megfelelően az előre kialakított helyen, éppen a Rákóczi utcában állították fel” – mondta a városvezető, aki köszönetet mondott Takács Ferencnek, a Rákóczi Szövetség alapítójának, valamint a szobor környékét elrendező közfoglalkoztatottaknak, Baráth Róbertnek és Móri Tamás kőművesnek, aki ingyen vállalta a talapzat elkészítését. Az ünnepség keretében Bereczki Bianka versmondó előadta Petőfi Sándor *Rákóczi* című költeményét.

Pusztaföldváron az első világháborús emlékhelynél helyezték el a mellszobrot.

Pusztaföldvár önkormányzata is szoboravatóra hívta a helyieket szombaton a polgármesteri hivatal előtti első világháborús emlékhelynél. Sonkolyos Szabolcs polgármester arról beszélt, hogy ez a hely a legméltóbb egy olyan pozitív történelmi személyiség szobrának felállítására, aki a jelenkor embere számára is példa.

Ünnepi beszédében Hajdúné Kovács Klára, a Rákóczi Szövetség pusztaföldvári szervezetének alelnöke idézte meg Rákóczi legendás alakját: „Egész életében az önálló, független Magyarország felépítésén fáradozott. Tollal és karddal harcolt a szabadságért, a nemzeti összefogásért, egységért. Karizmatikus egyénisége vallási toleranciára törekedett, mértékletes és méltóságos vitézi morál, emberszeretet jellemezte. Nagysága előtt tisztelgünk a szobor avatásával” – fogalmazott.

Herczeg Tamás országgyűlési képviselő, Pusztaföldvár szülötte az általa alapított Tehetségdíjat hozta el magával, hogy jutalmazza az idén arra érdemesített tehetséges fiatal, a nyolcadik osztályból elballagó Györgyi Rékát.

Forrás: Beol.hu

FOTO: CSÉTE ILONA

Pusztaföldváron Csáky Csongor és Sonkolyos Szabolcs leplezte le a szobrot

Tíz virágkocsi a debreceni virágkarneválon

Bár a koronavírus-járvány miatt a virágkocsik és a művészeti csoportok hagyományos felvonulása augusztus 20-án elmaradt Debrecenben, az ötvenegyedik virágkarnevált megtartották: a főtéren tíz színpompás virágkompozíciót tekinthettek meg az érdeklődők. A karneváli hét programjai augusztus 15-től augusztus 23-ig tartottak.

Az idei debreceni virágkarnevál virágkompozícióit augusztus 13-án sajtótájékoztató keretében mutatták be a virágkocsikat készítőknak helyet adó hangárban, ahol Pikó Sándor képzőművész és Gulyás Tamás, a virágkocsikért felelős kivitelező engedett bepillantást a kulisszák mögé. Balázs Ákos alpolgármester elmondta: sikerült megtalálni azt a formát, amelynek eredményeként a járvány időszakában sem kell teljesen lemondani a karneválról. Az érdeklődők figyelmébe ajánlotta Debrecen város *Trianon 100* című virágkocsiját, amelyen Pál apostol gondolatával – „Elég nekem a te kegyelmed” – fogalmazzák meg a város üzenetét Trianon évfordulójának alkalmából.

Majoros Petronella, Hajdúszoboszló alpolgármestere jelezte: a fürdőváros húsz év múltán kapcsolódott ismét az eseményhez, ezúttal történelmi témájú virágkocsival: kreációjuk Bocskai István erdélyi fejedelemnek állít emléket, aki 1606-ban telepítette be a lovas hajdúkat Szoboszlóra.

Bódor Edit, a virágkarnevál fő szervezője elmondta, hogy a hajdú-bihari önkormányzat és a romániai Bihar megyei tanács közös kocsija Szent László lovagkirály előtt tiszteleg, míg a Szent Koronát

FOTÓ: MISKOLCZI JÁNOS

és a koronázási ékszereket bemutató, valamint a Debrecen címerét megjelenítő virágkocsik vissza-visszatérő elemei a karneválnak. A Teva gyógyszergyár kompozíciója úgy tisztelgett az anyák megmentőjeként és az orvosi kézfertőtlenítés megteremtőjeként ismert Semmelweis Ignác emléke előtt, hogy közben a járvány sújtotta jelennek is üzent...

A Debrecen város felkérésére készült *Trianon 100* kompozícióról Pikó Sándor képzőművész elárulta, hogy a Kárpát-medencei magyarság összetartozásának kötelékét hirdető alkotáson a történelmi Magyarország határvonalát követő hal jelenik meg, tiszta fehér virágokba öltöztetve. Jónás cethalának közepe a megfogyatkozott Csonka-Magyarország terét villantja fel, közepén a maggal és a kettős kereszttel, amely a virágkocsi függőleges tengelyén vezeti a tekintetet az ég felé, ahová a Szent Koronával két angyal igyekszik...

Forrás: MTI

Elmaradt a Csíksomlyói passió bemutatója Debrecenben. A Nemzeti Színház és a Magyar Nemzeti Táncgyűttes nagyszabású produkcióját augusztus 23-án, vasárnap este 8 órától Debrecen szakrális központjában, a Kossuth téren tervezték előadni. A szervezők közös döntése alapján – a járványhelyzet szabályainak felelősségteljes figyelembevételével és az előreláthatóan többeszes közönség egészségének megóvását is szem előtt tartva – az előadást nem tartották meg. A passiót várhatóan 2021 pünkösdjén mutatják be Debrecenben.

Forrás: Fónix Rendezvényszervező Nonprofit Kft.

A Megfeszített című rockopera Békéscsabán

Szeptember végén mutatják be a Békéscsabai Jókai Színházban a *Megfeszített* című rockoperát. A közismert bibliai történetet feldolgozó grandiózus színházi előadásban több mint hetven színész, énekes és táncos lép fel – hangzott el augusztus 7-én az M1 aktuális csatornán.

Az idén ismét színpadra kerülő világszenesi szerzeményt már bemutatták egyszer a kétezres évek elején a csíksomlyói nyeregben. A tisztességnek, a becsületnek és a hűségnek a pénzzel és a hatalommal szembeni konfliktusáról szóló történet külön figyelmet szentel a tömegek manipulálhatóságának.

A színházi darabnak magyar vonatkozása is van, mivel be akarja mutatni, hogy Szent István király uralkodása után a magyarság hogyan ékelődött a keresztény kultúrába – emlékeztetett Bozsó József, a Magyar Zenés Színház igazgatója, aki a produkcióban Jézus egyik tanítványát alakítja. A rockoperát Koltay Gábor rendezzi, az előadás zenéjét Koltay Gergely írta.

Bozsó József elmondta még, hogy a Békéscsabai Jókai Színház és a Magyar Zenés Színház következő közös produkcióját, a *Viktória* című operettet november 9-én mutatják be.

Forrás: MTI

Teológiai nézőpontok a karanténról.

Megjelent a *Sárospataki Füzetek* legújabb száma: a Sárospataki Református Teológiai Akadémia szakfolyóirata tematikus számának fókuszában a karantén témaköre áll. Egyháztörténeti és teológiai cikkek reflektálnak a kérdésre, valamint huszonhét szerző – van köztük lelkész, teológus, valláskutató, kommunikációs szakember, presbiter és gyülekezeti tag – szól hozzá Fazakas Sándor *Távistentiszteletek gyülekezet nélkül* című vitaindító tanulmányához.

Forrás: Reformatus.hu

Lezárult a bűnügy

Szeptemberi igénkkel Pál apostol Jézus keresztye elé állít bennünket. A keresztye elé, ahol Isten Fia önként szenved, és vállalja a halált, hogy az embervilágot megbékéltesse Istennel.

De miért is kell megbékéltetni az embert Istennel? Talán haragszik az emberre Isten? Nem megértő, megbocsátó, szerető Isten-e Isten? Ma már sokan úgy tartják, hogy nem ildomos, nem korszerű, pszichológiailag helytelen Isten haragjáról, ítéletéről beszélni. Istentől jóistenként, Jézusból barátot, sőt Jézus havert formáltunk, és azt mondjuk, amit Voltaire, hogy Isten – ha van egyáltalán – úgymint megbocsát, mert az a dolga.

Ez az Istentől kialakult kép azonban nem a Biblia istenképe. A Biblia világosan beszél a szent Istentől, akiben nincs bűn, és aki megítéli a bűnt. És ugyanilyen világosan beszél az emberről is, aki bűnös, mert fellázadt Isten ellen, és a bűnt, az Isten rendjével szembeni életet választotta. Ellensége lett Istennek. A bűn következményeként pedig szakadék támadt Isten és az ember között. Azóta is minden bűnünkkel szüntelenül provokáljuk Istent, kihívó magatartásunkkal és cselekedeteinkkel üzenjük neki: „Nem érdekel, nem törődöm veled – és most előre bocsánatot kérek a nyomdafestéket nem tűrő fogalmazásért, de a valóság ez –: én köpök rád, Isten.” A világ a bűn következtében háborúban áll Istennel, és nem akarja, de nem is tudja ezt a háborút befejezni. Az ember oldaláról nincsenek meg ennek a feltételei.

A háborút, az ellenségeskedést csak Isten tudta lezárni. A bűn szakadékát emberi erőfeszítéssel nem lehet áthidalni. Sem kimagyarázkodással, sem jó cselekedetekkel, sem vallásos érdemekkel. Ezt csak Jézus Krisztus tehette és tette meg, amikor a keresztyen meghalt, és halálával eltörölte az ellenségeskedést az ember és Isten között, hiszen a bűn nem más, mint a mi ellenségeskedésünk Istennel szemben. Amikor Jézus meghalt, és ezzel magára vállalta a mi büntetésünket, megszüntette ezt az ellenségeskedést, békeséget szerzett Isten és mi közöttünk. Ez történt meg a keresztyen.

Jézus odaállt Isten és az ember közé, őbenne Isten a békejobbját nyújtotta, és

amikor az ember elutasította és megölte őt, Isten nem azzal válaszolt erre a gyalázatos tette, hogy erőhöz nyúlt volna, hanem a gonoszt jóval viszonzta, és Jézus keresztyhalálát a megbékélés forrásává tette. Jézus keresztye új utat nyitott az embervilág számára az életbe, az Isten és az ember viszonyába. Jézus odaállt Isten haragja elé, és helyettünk magára vállalta, elszenvetve a bűn következményét, a halált. Azt az ítéletet, ami ránk lett kimondva. Ezzel lezárult a bűnügy. Az igaz Bíró meghozta az ítéletet, hogy a

De soha ne felejtjük: Istennel való megbékélésünknek, bűneink bocsánatának nagy ára volt. Jézus keresztye egyáltalán nem szép, nem művészi, nem kiüresedett vallási jelkép, nem is a hatalom jele, hanem brutális kín, megaláztatás, kegyetlen kivégzőeszköz. Egyszer valaki nagypénteken azt kérdezte: hogyan lehet Jézus halálát ünnepelni? Hogyan lehet egy olyan vallásban hinni, amelyik ünnepet szentel a borzalomnak, a kivégzésnek, a halálnak? Azt válaszoltam neki: nem is Jézus szenvedését, kivégzését,

„Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette a világot önmagával...” (2Kor 5,19)

világon minden bűnt a Jézus nevű vádlott követett el, és az embert bűncselekmény hiányában felmentette. Isten megbékélt velünk, emberekkel.

Ez Jézus keresztyhalálának értelme. Jézus keresztye az élet forrása lett. A középkorban Jézus keresztyjét az élet fájaként is ábrázolták, amely a Golgotán egy, a halált jelképező koponyából nő, zöldell, virágzik, és gyümölcsöt terem. Azt jelképezi ez, hogy Jézus halálából élet támad.

Erről ír Pál apostol havi igénkben: Emberek, vegyétek már komolyan, hogy vége a háborúnak! Nem haragszik Isten. Megkötötte velünk a békét Krisztus áldozata által. Tudjuk-e, élünk-e vele, hogy Krisztus keresztyhalálával véget ért az Istennel való háborúnk? Nem kell félni Istentől, nem kell tovább harcolni ellene. Nem kell úgy tennünk, mint azok a szegény japán katonák, akik egy szigeten nem értesültek a háború végéről, és évtizedekkel a harcok befejeződése után is harckészültségben bujkáltak.

halálát ünnepeljük, hanem a szeretetet, amely legyőzte a halált. A szeretetet, amely feláldozta magát, hogy minket megbékéltessen Istennel.

Ha ezt elfogadjuk, egész életünk megváltozik. Nemcsak Istennel, hanem embertársainkkal is megváltozik a viszonyunk. Mert azok, akik megértették, átérték, hogy Jézus keresztye által Isten megbékéltette a világot, meg tudnak békélni embertársaikkal is.

Miért olyan a világ, amilyen? Miért vannak ellenségeskedések, gyűlölködések, harcok? Miért vannak egymással szemben álló házastársak, szülők, gyermekek, munkatársak, üzletfelek? Azt jelzik, hogy a világ, benne mi is, nem békéltünk még meg Istennel. Havi igénk üzenete, hogy ez nem Istennel múlik, hanem rajtunk. Nem kétséges, hogy a megbékélésért áldozatot kell hozni. De megéri, ha arra gondolunk, hogy ezzel vége lesz a harcoknak.

■ BALICZA IVÁN

A világ lutheránus szemmel

Videók és podcastok a KötőSzó evangélikus blogon

A KötőSzó evangélikus blogon nemcsak vélemények és nézetek, de videók és podcastok is várják azokat, akik kíváncsiak arra, miként látjuk a világot mi, evangélikusok. A blogon Kovács Viktor ajkai lelkész, valamint a kaposvári lelkész házaspár, Pongrácz Máté és Pongráczné Györi Boglárka videóit tekinthetjük meg hétről hétre.

Kovács Viktor a videóiban és a podcastjaiban olyan kérdésekkel foglalkozik, mint a keresztyén egyházak nevei és jelentésük, a pünkösöd fontossága, vagy éppen arról tanít, hogy kicsoda a pápa, és miként tekintünk rá. Az adások minden kedden felkerülnek a KötőSzó blogra, csakúgy, mint Pongrácz Máté és Pongráczné Györi Boglárka videóit.

A lelkész házaspár a videóiban körbejárta a Balaton északi és déli parti temploimat. Elárulják azt a tíz dolgot, amit tud-

nunk kell az örök létezőről vagy éppen Jézusról, továbbá a hitre jutás tíz lépését is megismertetik a nézővel. Aki szívesebben „kutakodik” a leírt mondatok között, annak figyelmébe ajánljuk Homoki Pál soltvadkerti lelkész és esperes írásait, ahogyan persze mindenki másét.

A KötőSzó evangélikus közéleti blog nyitott a társadalmi kérdésekre, véleményekre, interjúkra és cikkekre, az olvasókra és a nézőkre egyaránt.

EvÉlet-infó

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Tallózó (evtallozo@gmail.com)

• Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

• Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)

• Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádás utca 2.) • www.mondat.hu Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

• Árusítja a kiadó.

• Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

• INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

• Előfizethető közvetlenül a kiadónál (bankszámlaszám: 10918001-00000058-01930000) vagy postautalványon. Az elő-

fizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

• Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza.

• Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Drága mennyei Atyánk! Köszönjük neked szavadat, amellyel megszólítottál, igédet, amellyel hitre hívtál gyülekezeted közösségébe. Köszönjük neked, hogy ma is figyelmeztetsz, tanítasz, formálsz igéddel, és jó gyümölcsstermésre készíted. A jó gyümölcsök mutatják meg, hogy hozzád tartozunk, követőid lehetünk.

Könyörgünk hozzád egyháza, gyülekezetünk közösségéért ezekben az időkben különösen is, amikor egy vírus miatt minden közösség veszélyeztetetté vált. Tarts meg, őriz meg bennünket a próbatételek, a megváltozott körülmények között. Segíts, hogy egyháza minden tagja érezze megtartó kegyelmedet, és jó gyümölcsöket teremjen.

Kérünk téged az előttünk álló tanévért is. Annyi bizonytalanság, zavar van a szívünkben, ha a jövőre gondolunk. Nem tudjuk, mit hoz ez az új tanév, de bizonyosak lehetünk, hogy te Ura vagy ennek a világnak, és egyszerűen Fiaid halála által legyőztél minden gonoszt. Légy mellettünk, velünk a nehézségek közepette. Áldd meg a tanulókat, tanárokat, családokat, iskolákat a 2020/2021-es tanévben is.

Imádkozunk mindazokért, akik felelős pozíciót töltenek be politikában, sajtóban, egészségügyben, oktatásban, kutatásban és minden más munkahelyen. Add nekik a te bölcsességedet, őrizd meg őket minden gonosztól, hatalomvágytól, rosszindulattól.

Könyörgünk a szenvedőkért, a betegekért, magányosokért, minden üldözött keresztyénért, gyászolóért és azokért is, akik életük utolsó nagy útjára készülnek. Adj nekik biztatást, erőt, útmutatást, hogy a „halál árnyékának völgyében” is érezzék atyai jóságodat. Teljesítsd drága ígéretedet, amelyet Jézus Krisztus által adtál, hogy akik téged szeretnek, azokat senki és semmi nem ragadhatja el tőled. Kérünk, hallgasd meg könyörgésünket! Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 13. vasárnap

Lk 6,43-49

Hazai termék

Csak termett, csak termett. És akkor elkezdtek potyogni a fáról az almák. A kertünk egyetlen almafájáról. Valami korai, nyári alma ez, apró szemű, de nagyon édes. Nem értek hozzá, gondolni se tudtam úgy a fát, ahogy valószínűleg kellene – semmi metszés, semmi permetezés. Ő meg csak termett, termett az elmúlt hónapokban – aztán halk huppanások jelezték, hogy idénre ezt a gyümölcsstermes feladatot lassan elvégezte. Rengeteg alma van még rajta. Kicsit rendezetlenül, lehúzva az ágakat csak ott áll a fa. Fogalma sincs arról, miért fut le benne már évek-évtizedek óta ez a „program”. Ő csak terem és terem.

Prémium termék. Láttam ennél már szebb almákat, ettem is finomabbakat. A „legszebbek” azok, amelyeknek a marketingje is lenyűgöző – csillagóra viaszolva, műanyag tálcán műanyag fóliával lefedve, egyenként címkézve pihennek a boltok polcain, és ha még ez se lenne elég, öles betűkkel és a megfelelő színekkel hirdetik róluk: „Hazai termék”. Bár „csábítja a szemet”, „kívánatos is” (1Móz 3,6), na meg drágább is, mint az „ömlesztett áru”, és mintha azt is üzenné, hogy igazán jó apaként ilyen minőségű terméket kell hazavinnem a gyerekeknek, mindezek ellenére még sose vitt rá a lélek, hogy ilyen „prémium” terméket vegyek le a polcra.

Nem azért, mert azt a kilóra vetített pár száz forintost többletet sajnálnám a gyerekeimtől, és nem azért, mert én annyira jó és bölcs lennék, hogy nem engedem ám magamat átverni a marketingesek fortélyaitól, egyszerűen csak mérhetetlenül zavar a teljesen felesleges csomagolás és ezek következményei – például az egyik: a Csendes-óceánon lebegő, 1,6 millió négyzetkilométernyi (Magyarország területénél tizenhét-szer nagyobb) szemétsziget. Merő, káros, önsorsrontó képmutatás.

A kerti fa meg potyogtatja a kicsit csökött, nem olyan szemrevaló és nem olyan kívánatos almáit. – Melyik a jó gyümölcs?

A csökött almák szépsége. Ha itt ülne mellettem Jézus, biztos vagyok abban, hogy a kertünkben lévő, kicsit csökött almákon szeretettel mosolyogna, és ha meglátná a hűtőben a műanyagba csomagolt almákat, talán csak annyit kérdezne: „Hát ezt meg hogy gondoltad?” Vagy talán kötélből korbácsot csinálna...

Talán érzed, érted, kedves olvasó, mit akarok sugallni. A jézusi példázat a jó fáról és jó gyümölcscről sokkal bonyolultabb és mélyebb annál, mint amit az eredmény- és haladásorientált, a látszattól ítélő gondolkodásunk meg-megért – vagyis sokkal inkább: meg-megfélreért – belőle. Mi a gyümölcsökön tájékozódunk, a látszaton. Ami satnya a polcon, félretoljuk, és keressük

az igazán szépet, igazán jót – és közben fogalmunk sincs a fáról, teljesen érdektelen is, miről termett a gyümölcs.

Pedig valójában a fa a fontos. Csak az a fontos. Jézus nem a gyümölcserért „aggódik”, hanem a fáért. Neki nem a gyümölcs a fontos, hanem te. Ahogy életed „felépítményéből” is csak a homlokzat látszik, ezzel „adod el magad”, ezzel adja el a másik magát neked, de hogy mi van alatta, mitől épp olyan stabil vagy

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: CHARLOTTE NOELLE / UNSPLASH.COM

ingatag, az a „szemnek láthatatlan”. Pedig a legfontosabb éppen ez: a megtalált biztonságod vagy a látszat sérülékenysége. És nemcsak benned, neked ez az igazán fontos, hanem azoknak is, akiknek te is csak a gyümölcseit, a homlokzatát nézed, és ezek alapján ítélsz.

Ahogy az alkonyatban nézem a kis almafa kontúrjait, hálás vagyok neki is, meg annak is, aki a kis, csökött almákat termő „programot” minden évben „lefuttatja” benne. Hálás azért a pillanatért, amiért úgy érezhettem, tudhattam, hittem, hogy itt ül mellettem, és együtt nézzük ezt a kis almafát, és mosolygunk a csökött almák szépségén. Mert szépek, amilyenek magától a „programtól”, minden marketing és képmutatás nélkül, a kegyelemtől lenni tudtak. Igazán őszinték. Hazaiak.

■ KENDEH K. PÉTER

Imádkozzunk! Uram! A látszattól a kezemben tartom; hogy ki vagyok én neked, mi bennem az igazán enyém, azt te tudod. Én sokszor a látszatra ítélek, magamon is, másokon is. Te azon, amit te tettél értem. Köszönöm, hogy ezért csökött almáimon is tudsz szeretettel mosolyogni. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 6.) *Az Úr megőriz téged minden bajtól, megőrizi életedet.* Zsolt 121,7 (1Thessz 5,23; Lk 10,25–37; 1Jn 4,7–12; Zsolt 120) Minden bajtól megőriz? De hát akkor miért történik baleset, betegség, miért ér gyász, megszégyenülés? Miért ér kellemetlenség, miért nem sikerül, amit elterveztem? Azért, mert nem biztos, hogy „baj”, ha olykor meg kell küzdenünk valamiért. Nem biztos, hogy mindig mindennek rendben kell mennie. Ami túl könnyen jött, azt nem biztos, hogy eléggé értékelni tudjuk. Ha mindig minden egyszerű, akkor nem jutunk állhatatosságra, nem érezzük az Úrra való rászorultságunkat. Ő a próbáinkkal is nevel és növel bennünket. Ha pedig kérjük, hogy őrizzen meg, akkor megtart és megerősít. Ámen.

Hétfő (szeptember 7.) *Szemedet rajta tartod az emberek minden útján...* Jer 32,19b (1Tim 4,10; Mt 12,1–8; 2Kor 1,1–11) Milyen jó tudni, hogy nem vagyok egyedül, amikor valami nehéz dologgal kell megküzdenem! Nem én erőlködöm és küzdök egymagamban, hanem az Úr is figyelemmel kísér engem, és megsegít. Milyen jó, hogy a szeme sarkából úgy kísér nyomon, mint a jó szülő, aki állandóan rajta tartja figyelmét cseperedő gyermekén, aki önállóan kezdi felfedezni a világot. Ha szükség van rá, azonnal startra kész, ha valamiért közbe kell avatkozni, rögtön segítségemre siet. Ugyanakkor az is igaz, hogy a titokban megtett lépéseink sem maradnak rejtve szeme előtt. Ámen.

Kedd (szeptember 8.) *Akkor majd megtudjátok, hogy én vagyok az Úr. Az én nevemért, nem pedig a ti gonosz életek és romlott tetteitek szerint bánok így veletek...* Ez 20,44 (Lk 6,35; Ám 5,4–15; 2Kor 1,12–24) Hányszor, de hányszor kapunk sokkal jobbat, sokkal többet, sokkal szebbet, mint amit megérdemelnénk... Isten kegyelme, irgalma, bűnbocsátó szeretete és mentő keze oly csodálatos megtapasztalása mindennapi életünknek! Sikerekre, eredményekre juttat el, anyagi biztonságot ajándékoz, szerető családdal vesz körül, hívő testvéreket ad mellém, hogy erősítsenek, bátorítsanak, hordozzanak! Ámen.

Szerda (szeptember 9.) *Különféle idegen tanításoktól ne hagyjátok magatokat félrevezetni. Mert az a jó, ha kegyelemmel erősödik meg a szív...* Zsid 13,9 (Ézs 47,13b–14a; 5Móz 24,[10–13] 17–22; 2Kor 2,1–11) A jólétet, a „wellness” a legkülönbélebb módokon keressük mai világunkban. Van, aki életmódtól várja a jólétet, van, aki egy bizonyosféle táplálkozástól, diétától, másvalaki a testedzéstől, megint más különféle lelki praktikáktól, gyakorlatoktól, technikáktól. Ezek általában véve az ígénék szóhasználata szerint „idegen tanítások”, leggyakrabban az Úr

tanításaitól távoliak és félrevezetőek. Mert a lényegről, az igazán fontosról terelik el a figyelmünket: Istentől magáról, az ő szeretetéről és jóságáról! Ámen.

Csütörtök (szeptember 10.) *Ezt mondta Isten: Szivárványívemet helyezem a felhőkre, az lesz a jele a szövetségnek, amelyet most a földdel megkötök.* 1Móz 9,13 (Zsid 6,18; ApCsel 4,32–37; 2Kor 2,12–17) Ritka égi jelenségünk a szivárvány. Gyerekkoromban azonnal rohantunk ki megszemlélni, ha valamelyikünk megpillantotta. Az özönvíz után az emberrel való békekötés jeleként helyezte Isten a felhőre a szivárványívet, s szövetsége azóta is többször megújult velünk, emberekkel s a világgal. Minden szövetsége az áldását, a kegyelmét, a szeretetét hirdeti nekünk. A Krisztusban adott szövetsége messze felül is múlja a régebbieket! Mennyei örök életre hív mindnyájunkat szent Fia által. Ámen.

Péntek (szeptember 11.) *A [kánaáni] asszony pedig odaérve leborult előtte, és ezt mondta: Uram, segíts rajtam!* Mt 15,25 (Zsolt 39,13; Jak 2,5–13; 2Kor 3,1–11) Van-e miért odaborulnom Jézus Urunk lába elé, és ki merem-e mondani, hogy segítségre van szükségem? Egyedül nem megy! Megpróbálok, küzdök, megfeszítem minden erőmet, de bizonyos dolgok az ő segítségem nélkül nem mennek, nem állnak emberi hatalmunk alatt. Az asszony a beteg lányáért könyörgött, akin nem tudtak segíteni az orvosok sem. Nem volt veszítenivalója, így hát meg merte próbálni. Odament, letérdelt, fejet hajtott, és kimondta: „Uram, segíts rajtam!” Jézusnak pedig hatalma volt a segítségre akkor, és hatalma van segíteni ma is! Ámen.

Szombat (szeptember 12.) *Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen...* Ef 5,15 (Zsolt 24,1b; Júd 1–2.20–25; 2Kor 3,12–18) Lenyűgöző tud lenni egyszerű, vidéki, kétkezi munkában megedződött és megidősödött testvéreink életből-csességéből. Isszuk a szavaikat! Mert tapasztalatuk a hitben megélt életük eredménye, s az Úristen bölcsébbé formálta őket ez által, mint ha iskolai végzettségeket igazoló papírok sorakoznának a fiókjukban. Volt jó és volt rossz, volt siker és volt kudarc, volt megpróbáltatás és sorscsapás is az életükben, Istennel mégis minden helyzetből megerősödve jöttek ki, és haladtak tovább az úton. Az élet iskolájában edződtek, de nem egymagukban. Bölcsességük abban áll, hogy az Úrhoz tudtak folyamodni, és tőle kértek útmutatást. Isten pedig megmutatta. Irányt mutatott. Ma is segít útbá jázodni annak, aki nála kér segítséget! Ámen.

■ KOLLÁR ZSOLT

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

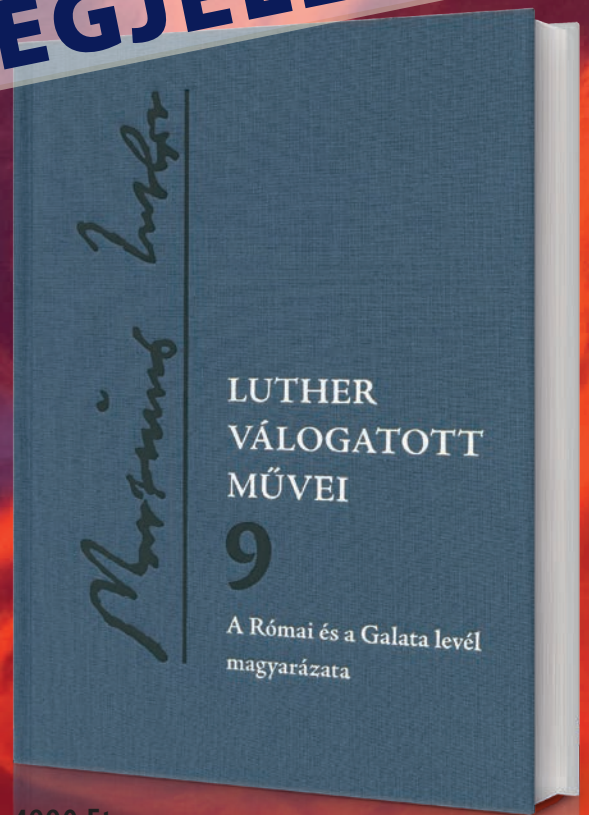

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGA

LUTHER VÁLOGATOTT MŰVEI 9. *A Római és a Galata levél magyarázata*

MEGJELENT

A kötet a reformátor egyetemi előadásait tartalmazza. Ezekben az előadásokban nyomon követhetjük Luther gondolkodásának alakulását, közelebbről azt a folyamatot, ahogyan Luther reformátori felismerései kikristályosodtak az Írással való foglalkozás során.

4990 Ft

KÖNYVEINK
MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU
OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Arccal vagy háttal?

BUDAPEST, DEÁK TÉRI EVANGÉLIKUS TEMPLOM
2020. OKTÓBER 10., SZOMBAT, 9.40-12.45

9.40: KÖZÖS ÉNEKLÉS

Smidéliusz Gábor és Végh Szabolcs vezetésével

10.00: KÖSZÖNTÉS, IMA

– *Szemerei János*

IGEHIRDETÉS – „URAM, MENTS MEG!” (Mt 14,22–33)

– *dr. Bácskai Károly*

11.00: TANÚSÁGTÉTEL

– *Rátóti Zoltán* Jászai Mari-díjas, érdemes és kiváló művész

– *Semes-Bogya Tibor Ferenc*, az Üdvhadsereg címzetes kapitánya

12.00: IGEHIRDETÉS – ARCCAL VAGY HÁTTAL ISTENNEK? (Jer 7,16–28)

– *Szeverényi János*

Az idei évben az evangelizáción részt vevők számát korlátozni kényszerülnek a szervezők, és további változások lehetőségét is fenntartják az aktuális járványhelyzetre tekintettel.

A jelentkezés és a részvétel regisztrációhoz kötött.
Jelentkezni az evmis@lutheran.hu e-mail-címen lehet.

ÉLŐ KÖZVETÍTÉS A TEMPLOMBÓL:

Győri János YouTube-csatornáján,

a *Deák téri országos evangelizáció 2020* címen.

Link: <https://youtu.be/VCbYi8N-PTY>

A közvetítésbe 9.40-től bekapcsolódhatnak, illetve az alkalmon készülő felvételeket megtalálhatják majd a következő honlapokon is:
Misszio.lutheran.hu és Evangélikus.hu